

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΣΤ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1979 | ΑΡΙΘ. 23-24

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ

1. Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους, καθ' ὃ, εὐτυχεῖ συγκυρία, συνεωρτάσαμεν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἀνά τὴν Οἰκουμένην τὴν 1600ὴν ἐτηρίδα ἀπὸ τῆς μακαρίας μεταστάσεως τοῦ ἐνδόξου Ἐκκλησιαστικοῦ Πατρὸς Μεγάλου Βασιλείου, ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὸν πανοικουμενικὸν καὶ αἰώνιον χριστιανὸν Διδάσκαλον τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν ὀφειλὴν, προβάλλοντες τὰς ἐπὶ τῇ Γεννήσει τοῦ Θεανθρώπου ἰδίας τοῦ ἰδίου δογματικὰς ἀληθείας, ἐρμηνεύουσας ἐν σοφίᾳ καὶ χάριτι τὸ μέγα μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας. Πολλοὶ ἐπιστήμονες Θεολόγοι ἀπεφάνθησαν περὶ μὴ δῆθεν γνησιότητος τῆς Ὀμιλίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου «Εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν». Ἡμεῖς συντασσόμεθα μετὰ τοῦ ποτε φίλου ἀοιδίμου Amand de Mendieta, τοῦ προῶως ἐκμετρήσαντος τὸ ζῆν ἐξ αὐτοκινητικοῦ δυστυχήματος πρό τινων ἐτῶν ἐν Καίρῳ, ὅτι δηλ. ἡ Ὀμιλία εἶναι γνησία ἢ τοῦλάχιστον σύνθεσις τῶν ἰδεῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἐξ ἄλλων δογματικῶν του ἔργων. Ἄλλ' ἔλθωμεν ἐπὶ τὴν σκέψιν τοῦ μεγάλου Ἱεράρχου.

2. Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὡς μύστης τῶν κεκρυμμένων μυστηρίων ἐν τῇ Θεῖᾳ Ἀποκαλύψει, τῇ διὰ τῶν Ἁγίων Γραφῶν διακηρυχθείσῃ, διακρίνει τὴν «Γέννησιν» τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ὑπερβαίνουσαν τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν ἄχρονον καὶ προαιώνιον καὶ αἰδίον «γεννήσιν» τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, τὴν ὁποίαν καὶ χαρακτηρίζει «οἰκειάν», ἥτοι ἐν τῇ ἰδίᾳ «οὐσίᾳ» καὶ «φύσει» τῆς Θεότητος ὑφισταμένην, καὶ «πρώτην» καὶ «ἰδίαν»· καὶ τὴν «ἐν σαρκὶ» Γέν-

νησιν ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, τῆς ἐκ τοῦ Οἴκου τοῦ Προφητὰνακτος Δαβὶδ καταγομένης, πρὸς πλήρωσιν τοῦ ἀπ' αἰῶνος κεκρυμμένου μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας! Διὰ τὴν «πρώτην» Γέννησιν ὁ θεῖος Πατὴρ ἐπιβάλλει σιωπὴν («σιωπῇ τιμάσθω»)! Ἀκόμη νὰ μὴ ἐπιζητῶμεν διὰ λογικῶν ἐνθυμήσεων, ἐννοιῶν ἢ ἀνατάσεων νὰ διασχίσωμεν τὸν οὐράνιον θόλον, ἵνα διερευνήσωμεν τὰ ἀνεξερεύνητα καὶ ἀδιανόητα διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν μυστήρια τῆς Θεότητος. Ἡμεῖς ἐν «χρόνῳ»· ἐκεῖ «οὐ χρόνος», «οὐκ αἰὼν», «οὐ τρόπος», «οὐ θεατῆς»! Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν ἢ ἀνθρωπίνῃ γλῶσσει νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου, διατυποῦσα καὶ ἐρμηνεύουσα τὸ ὑπὲρ τὴν διάνοιαν Μυστήριον τῆς ἐκ τῆς «οὐσίας» τοῦ Πατρὸς προαιωνίου καὶ αἰδίου «γεννήσεως» τοῦ Υἱοῦ;! Τὴν ἀπροσδιόνυσον ταύτην διὰ τοῦ λογικοῦ ἀναζήτησιν διερευνήσεως τοῦ κεκρυμμένου μυστηρίου, ὁ θεῖος Πατὴρ χαρακτηρίζει «κενεμβασία» τοῦ νοῦ! Ἀπλούστατα, διότι «ὁ μὲν νοῦς τῶν πραγμάτων ἐλάττω», ὁ δὲ λόγος τῶν νοουμένων πάλιν καταδεέστερος»! Διότι καὶ πάλιν «ὁ μὲν νοῦς προσβῆναι τῇ φύσει τῶν ἀκαταλήπτων ἀδυνατεῖ, λόγου δὲ φύσιν τοῖς ὁπωσοῦν νοηθεῖσιν εὐρεῖν παρισουμένην ἀμήχανον»!

3. Καὶ λοιπὸν; Ἴδου τὸ νοούμενον. Ἴδου τοῖς πᾶσι δῆλον. Ἴδου τὸ ἐν καταλήψει γεγονός: «Θεὸς ἐπὶ γῆς, Θεὸς ἐν ἀνθρώποις»! Καὶ δὲν ἤλθε προαναγγέλλων τὴν ἑαυτοῦ θεῖαν ἐμφάνισιν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ πυρὸς καὶ σάλπιγγος ἢ δι' ὄρους καπνίζομένου ἢ γνόφου καὶ θυέλλης, ἐκφοβιζούσης τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ διὰ «σώ-

ματος» φυσικῶς καὶ ἡμέρως, ὡς καὶ ἡμεῖς ἐρχόμεθα εἰς τὸν κόσμον. Οὕτω λοιπὸν («καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰω. 1,14)! Μυστήριον καὶ ἡ «ἐν-σάρκωσις» τοῦ θείου Λόγου! Πῶς ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἢ ἐν πάθει, δέχεται τὸν ἀπαθῆ, ἢ φθαρτὴ τὸν ἀφθαρτον, ἢ ἔγχρονος τὸν ἄχρονον· ἢ ἀμαρτωλὴ καὶ ἔνοχος, τὸν ἅγιον καὶ ἀναμάρτητον, ἢ θνητὴ τὸν ἀθάνατον;! Μάθε λοιπὸν τὸ μυστήριον, ᾧ περιεργε ἀνθρώπε. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐν σαρκί, ἵνα ἐναποκτείνῃ τὸν ἐμφωλεύοντα θάνατον, τὸν πνευματικόν, τὸν ψυχικόν καὶ αἰώνιον θάνατον, ὅστις ἐβασίλευε μέχρι τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλ' ὅταν ἐφάνῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἢ σωτήριος (Τίτ. 2,11) καὶ ἀνέτειλεν ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης (Μαλ. 3,20), «κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος» (Α' Κορ. 15,54)!

★

4. Εἴμεθα τῇ ἀληθείᾳ περιεργοὶ οἱ ἀνθρώποι. Ἀναζητοῦμεν τὴν ἐρμηνείαν τῶν μυστηρίων καὶ ἀνυψοῦμεν τὸν νοῦν εἰς τὰ ὕψη καὶ ἐνῶ ἀδυνατοῦμεν νὰ ὑπερκεράσωμεν τὸ ἀγνωστον, ἀρνούμεθα τὴν ὑποταγὴν καὶ ἀποφαινόμεθα ἀρνητικῶς πρὸς τὴν «λογικὴν» ὑπαρξίν τοῦ ἀγνώστου! Καίτοι ἐν μέσῳ τοῦ «ἀγνώστου» κινούμεθα καὶ ἐν μέσῳ «μυστηρίων» πορευόμεθα, ἐν τούτοις ἀρνούμεθα τὴν λογικὴν ἐξήγησιν τῆς καταφάσεως καὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ «μυστηρίου» ἢ τῶν «μυστηρίων». Τὸ «μηδὲν» μᾶς ἱκανοποιεῖ καὶ μὴ ὑπάρχον, τὸ ὑπὲρ τὸ λογικὸν θεωροῦμεν ἀνύπαρκτον! Καὶ ἐν τούτοις ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος ἀναγνωρίζει τὴν συνύπαρξιν «λογικοῦ» καὶ «ἐξωλογικοῦ», τοῦ «παραλόγου» καὶ τοῦ «ὑπὲρ λόγον», τοῦ «φυσικοῦ» καὶ ἅμα «παραλόγου», τοῦ «ἀπτοῦ» καὶ «συγκεκριμένου» καὶ ἅμα «ἐξωλογικοῦ» καὶ «ἀνεξηγήτου»! Εἰς μάτην ὁ θεόπνευστος ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος διακηρύττει: «εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γινῶναι» (Α' Κορ. 8,2)!

5. Καὶ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκώσεως καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιφανείας Αὐτοῦ, ὁ ἀνθρώπος ὁ ὑπὲρ λογικὸς ἐπιζητεῖ τὴν ἐκλογίκευσιν τοῦ μυστηρίου τούτου. Διὰ τὴν ὁ Θεὸς ἐν ἀνθρώποις; Ποία ἡ ἀνάγκη; Ποῖος ὁ λόγος ὁ παντοδύ-

ναμος Θεὸς νὰ σαρκωθῇ, ἐνῶ θὰ ἡδύνατο νὰ σώσῃ τὸν ἀνθρώπον, ἔστω παραπαίοντα καὶ εἰς τὸ ἔρεβος τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀμαρτίας πορευόμενον, καὶ διὰ παντοίων καὶ ποικίλων ἄλλων τρόπων; Ἐπιζητεῖ ὁ δύσπιστος καὶ ἀπαρνεῖται ὁ ἄπιστος τὸν λόγον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ! Διὰ τὴν; Διότι ἀδυνατεῖ νὰ κατανοήσῃ τὸ βάθος τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ! Καὶ οὕτω πως ἀφηνιάζομεν οἱ ἀνθρώποι ἀπαρνούμενοι καὶ ἀγνοοῦντες τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ ἀπειραγῆθαι Θεοῦ. Διὸ καὶ ἐξαπορούμενος ὁ θεῖος Βασίλειος, διερωτᾶται: «Τί σοι ποιήσωμεν, ἀνθρώπε; Μένοντα ἐν τῷ ὕψει τὸν Θεὸν οὐκ ἐπεζήτησας, συγκαταβαίνοντά σοι καὶ διὰ σαρκὸς ὁμιλοῦντα οὐχ ὑποδέχη!» Καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἴδιος, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπορίαν τοῦ ὀλιγοπίστου: «Μάνθανε, ὅτι διὰ τοῦτο Θεὸς ἐν σαρκί, ἐπειδὴ ἔδει τὴν καταραθεῖσαν σάρκα ταύτην ἁγιασθῆναι, τὴν ἀσθενήσαν ἐνδυναμωθῆναι, τὴν ἀλλοτριωθεῖσαν Θεοῦ, ταύτην οἰκειωθῆναι αὐτῷ, τὴν ἐκπεσοῦσαν τοῦ παραδείσου, ταύτην εἰς οὐρανοὺς ἀναχθῆναι». Συνεχίζων δ' ἐπάγεται: «Καὶ τί τὸ ἐργαστήριον τῆς οἰκονομίας ταύτης; Παρθένου ἁγίας σῶμα. Τίνες δὲ ἀρχαὶ τῆς Γεννήσεως; Πνεῦμα Ἅγιον καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάζουσα».

6. Καλεῖ δ' ἐν συνεχείᾳ ὁ θεόπνευστος Διδάσκαλος Βασίλειος πάντα χριστιανόν, μελετῶντα τὴν Ἁγίαν Γραφήν, νὰ προσέξῃ τὴν ἱστορικὴν ἀφήγησιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου περὶ τοῦ τρόπου τῆς Γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου. Λέγει ὁ Εὐαγγελιστής: «Μνηστευθεῖσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὗρεθῆ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου (Ματθ. 1,18). Καὶ «παρθένος» καὶ «μεμνηστευμένη» ἢ Θεοτόκος, ἵνα καὶ ἡ «παρθενία» τιμηθῇ καὶ ὁ «γάμος» μὴ φαλισθῇ. Ἡ «παρθενία» ἐπελέγη ὡς ἐπιτηδεῖα «πρὸς ἁγιασμόν», ἢ δὲ «μνηστεία», ἵνα ὁ Ἰωσήφ καταστῇ «μάρτυς τῆς καθαρότητος» τῆς Μαρίας! Οὕτω λοιπὸν εἶχε τὴν ἐκβασιν τὸ πρὸ αἰώνων διατεταγμένον μυστήριον, τὸ καὶ διὰ τῶν Προφητῶν κηρυχθέν: «Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσουσι

τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ· ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός» (Ἦσ. 7,14)! Ὁ ὑπὸ τῶν Προφητῶν προαγγελθεὶς Μεσσίας, ἐγεννήθη ἐν τῇ φάτνῃ τῶν ἀλόγων, γενόμενος ἄνθρωπος ὅμοιος κατὰ πάντα μὲ ἡμᾶς, πλὴν τῆς ἀμαρτίας. Πλὴν τῶν Προφητῶν ἐπισημαίνει τὴν θείαν Γέννησιν ἢ ἐμφάνισιν τοῦ μυστηριώδους ἀστέρος-ἀγγέλου. Εἶναι ὁ καθοδηγήσας τοὺς μάγους, ἐρχομένους εἰς προσκύνησιν τοῦ Θείου Βρέφους. Χοροὶ ἀγγέλων ἀναφωνοῦσιν ἐπὶ τῇ Γεννήσει τοῦ Θεανθρώπου τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14)! Ποιμένες ἀγραυλοῦντες μένουσιν ἐκθαμβοὶ ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ μυστηριώδους ἀστέρος καὶ ἐκ τῶν ἀγγελικῶν ἁσμάτων, καὶ ἔρχονται εἰς προσκύνησιν τοῦ νεοτεχθέντος Θείου Βρέφους! Ἀστέρες διατρέχουσιν ἐξ οὐρανοῦ καὶ οἱ μάγοι κινοῦνται ἐκ τῶν ἐθνῶν, ἵνα ὑποδεχθῶν τὸν Θεῖον Λυτρωτὴν! Ποῖον ἄλλο γεγονός, ποῖον ἄλλο συμβάν ἐπεσημάνθη καθ' οἷον θαυμαστὸν τρόπον ἐπεσημάνθη καὶ ἐβεβαιώθη, ὅσον καὶ ὅπως καὶ ὑπὸ τόσων μαρτύρων, ὅπως τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, τοῦ καὶ Λυτρωτοῦ ἡμῶν μυστήριον;!

★

7. Ἡμέρα χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης εἶναι διὰ τοὺς χριστιανοὺς ἡ Γενέθλιος ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ. Ἡμέρα ἀγαλλιάσεως καὶ τῆς σωτηρίας ἡμῶν προάγγελος. Διότι διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γέννας ἐλύθη ἡ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας καταδίκη. Ὅχι πλέον φθοροποιόν, ἀλλ' ἄκυρον τὸ «γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση» (Γεν. 3,19), διότι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις συναφθεῖσα τῷ ἐξ οὐρανοῦ καταβάντι, μέλλει ν' ἀναληφθῇ μετ' Αὐτοῦ πρὸς οὐρανόν. Διότι «διὰ τοῦτο παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, καὶ υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ» (Ἦσ. 9,5), ἵνα δι' Αὐτοῦ οἰκειωθῶμεν πρὸς

τὴν ἰδίαν Θεότητα καὶ τὴν μακαριότητα καὶ αἰωνιότητα! Μεστοὶ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, ὑμνήσωμεν τὴν ἄπειρον τοῦ Κυρίου φιλελευθωπίαν. Ἐν σιγῇ κατανεύσωμεν πρὸς τὸ μυστήριον τῆς προαιωνίου Θείας Οἰκονομίας καὶ ἐν ἀμετεωρίστῳ καυχῆσει διαδηλώσωμεν τὴν πρὸς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν πίστιν καὶ ἀγάπην, συμφάλλοντες μετὰ τῶν ἀναφῶν ἀγγελικῶν πνευμάτων τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη»! Ἐκζητήσωμεν τὴν ἀπὸ Θεοῦ εἰρήνην δι' ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ διὰ τὸν κόσμον ὀλόκληρον, παρακαλοῦντες καὶ καθικετεύοντες τὸν σαρκωθέντα προαιώνιον Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν γεννηθέντα ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ ὀρισμένῳ καὶ αἰεὶ καὶ πανταχοῦ ὑπάρχοντα καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου καὶ ἀδιακρίτως φυλῆς, γένους, ἡλικίας, φύλου ἐπιζητοῦντα καὶ πόθοῦντα. Δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, περὶ τῆς ὁποίας ἕτερος μέγας Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶπεν: «Εἰρήνη φίλη, τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα! Εἰρήνη φίλη, τὸ ἐμὸν μελέτημα καὶ καλλώπισμα! Εἰρήνη φίλη, τὸ παρά πάντων μὲν ἐπαινούμενον ἀγαθόν, ὑπ' ὀλίγων δὲ φυλαττόμενον! Ποῦ ποτε ἀπέλιπες ἡμᾶς τοσοῦτον ἐξ οὗ χρόνος ἤδη;!» Ἐλθέ - ἐλθέ, τάχιον, τάχιον! Καὶ χάρισαι εἰς ἡμᾶς τὴν ἐν μετανοίᾳ ταπεινώσιν, ἵνα ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ ὁμολογήσωμεν μετὰ τοῦ ὑμνωδοῦ:

«Μέγα καὶ παράδοξον θαῦμα τετέλεσται σήμερον! Παρθένος τίκτει, καὶ μήτρα οὐ φθείρεται. Ὁ Λόγος σαρκοῦται, καὶ τοῦ Πατρὸς οὐ κεχώριστα. Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξάζουσι, καὶ ἡμεῖς σὺν αὐτοῖς ἐκβοῶμεν· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη»! (Ἀπόστιχον τῆς Θ' ὥρας τῆς εορτῆς τῶν Χριστουγέννων).

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἀκαδημαϊκός

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐπὶ ταῖς εορταῖς τῆς Θείας Ἐπιφανείας καὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ νέου ἔτους 1980 ὁ Διευθυντὴς τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» καὶ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ εἰσὶν ἀπαντας τοὺς ἀναγνώστας πᾶσαν χαρὰν καὶ εὐτυχίαν παρὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. (Ἐκ τῆς Διευθύνσεως).

1600 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (379 — 1979)

ΕΟΡΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ (14—17 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ)*

Ἡ ὑποδοχή τῶν ξένων μας στὰ ἀεροδρόμια ὀργανώθηκε ὅσο γινόταν καλύτερα ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ἑορτῶν. Ἀκούραστα ἐργάστηκε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Διδυμοταίχου κ. Ἀγαθάγγελος (σύνδεσμος τῆς ἐφετεινῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ), ποὺ δλόκληρη τὴν ἡμέρα θρυσκόταν στὰ ἀεροδρόμια γιὰ τὴν ὑποδοχή.

Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου μὲ ἀπόφαση τῆς Ἱ. Συνόδου διεξήχθησαν στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἱ. Μονὴ Πεντέλης, ὅπου καὶ φιλοξενήθηκαν οἱ ξένοι μας.

Κατὰ τίς λεπτομέρειες ὅλα ἔγιναν σύμφωνα μὲ τὸ ἐπίσημο πρόγραμμα, ποὺ ἦταν τὸ ἐξῆς:

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

6.30' - 10.15' π.μ. :

Ὁρθρος καὶ Διορθόδοξος Θεία Λειτουργία ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν.

17.30' - 18.30' μ.μ. :

Προσκύνημα εἰς Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Βασιλείου (ὁδοῦ Μετσόδου) Ἀθηνῶν.

19.00' - 20.30' :

Πανηγυρική ἔναρξις τοῦ Συνεδρίου ἐν τῇ Μεγάλῃ αἰθούσῃ τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν:

α) Προσφώνησις καὶ κήρυξις ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

β) Προσλαλιὰ τοῦ Ἀντιπρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου.

γ) Ὁμιλία τοῦ Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βασιλείου Δευνάκη μὲ θέμα: «Ὁ χαρακτήρ τοῦ Μ. Βασιλείου κατὰ Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν καὶ Γρηγόριον τὸν Νύσσης».

ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

7.30' - 8.15' π.μ.:

Ὁρθρος ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης.

9.00' - 9.30' :

Χαιρετισμὸς τῶν συνέδρων ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

9.30' - 10.10' :

Εἰσαγωγή εἰς τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου: «Γενική θεώρηση τῆς θεολογικῆς πορείας καὶ προσφορᾶς τοῦ Μ. Βασιλείου» (ὑπὸ κ. Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Γενικοῦ Γραμματέως τῆς ὀργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἑορτασμοῦ, Καθηγ. Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν).

10.15' - 10.30' :

«Ὁ Μ. Βασίλειος ὡς πολέμιος τῆς κακοδοξίας» (ὑπὸ Πρεσβ. Μιχαὴλ Νάζμ, Καθηγ. Θεολ. Σχολ. Belemend).

10.45' - 11.00' :

«Ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον» (ὑπὸ Ἀρχιεπ. Βρυξελλῶν κ. Βασιλείου).

11.15' - 11.45' :

Διάλειμμα.

11.45' - 12.00' :

«Πίστις καὶ Βάπτισμα: δύο τρόποι σωτηρίας κατὰ τὸν ἅγιον Βασίλειον» (Περὶ ἁγ. Πνεύματος IB' 28) (ὑπὸ Ἱερομ. Ἀθανασίου Γιεβτιτς, Καθηγ. Θεολ. Σχολῆς Βελιγραδίου).

12.15' - 12.30' μ.μ. :

«Αἱ κοινωνικαὶ ιδέαι εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μ. Βασιλείου» (ὑπὸ Ἐπισκόπου Πλοεστίου κ. Ἀντωνίου).

12.45' - 13.00' :

«Ἡ ἁγία Γραφή εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μ. Βασιλείου» (ὑπὸ κ. Γεωργίου Γαλίτη, Καθηγ. Θεολ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης).

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 481 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22 τεύχους.

16.30' - 16.45' :

«Σχέσεις Μ. Βασιλείου πρὸς τὸν Μ. Ἀθανάσιον»
(ὕπὸ κ. Κων) νου Καλλινίκου, Ὁμοτ. Καθηγ. Θεολ.
Σχολῆς Χάλκης).

17.00' - 17.15' :

«Αἱ κοινωνικαὶ ἀντιλήψεις τοῦ Μ. Βασιλείου» (ὕπὸ
Ἐπισκόπου Δραγοβιστίας κ. Ἰωάννου, Πρυτάνεως
Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Σόφιας).

17.30' - 17.45' :

«Αἱ πρὸς τὸν Εὐσέβιον Σαμοσάτων Ἐπιστολαὶ τοῦ
Μ. Βασιλείου» (ὕπὸ κ. Ἀνδρέου Παπαδασυλείου, Δρ.
Θεολογίας).

20.00' - 21.00' :

Συναυλία βυζαντινῆς μουσικῆς (Αἴθουσα Λυρικῆς
Σκηπῆς, Ἀθῆναι).

ΤΡΙΤΗ 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

7.30' - 8.15' π.μ. :

Ὁρθρος ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης.

9.00' - 9.15' :

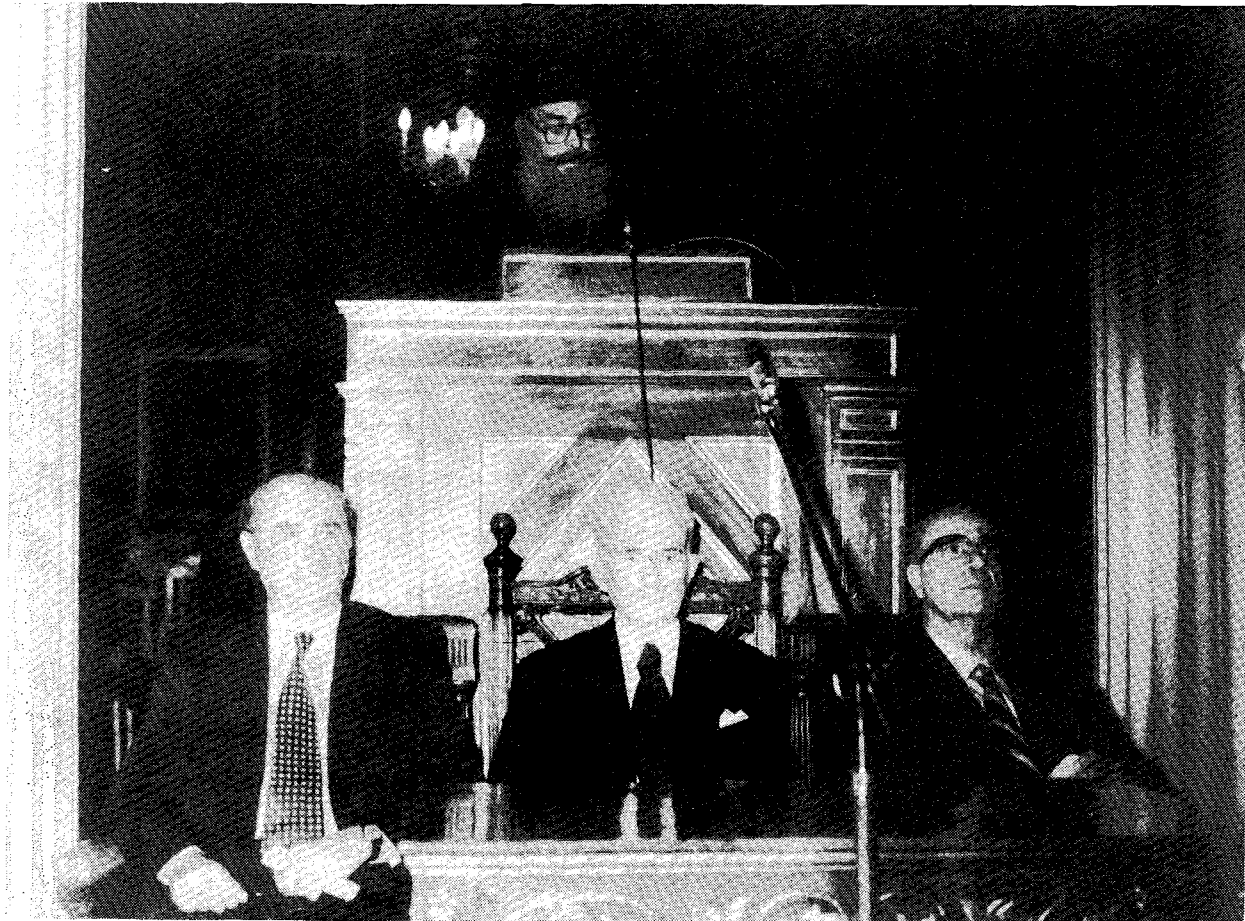
«Ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ἡ ὑμνολογικὴ καὶ εὐχολογι-
κὴ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας» (ὕπὸ Μητρ. Σερβίων
καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου).

9.30' - 9.45' :

«Εὐλαβὴς ἀναφορὰ εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ Μ.
Βασιλείου» (ὕπὸ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Κων. Μπόνου, Ὁμοτ.
Καθηγ. Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν).

10.00' - 10.15' :

«Αἱ ἀρεταὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώ-
που»

Στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ Μακαριότατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κηρύσσει
(τὸ ἀπόγευμα τῆς 14ης Ὀκτωβρίου) τὴν ἐναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Θεολογικοῦ Συνεδρίου γιὰ τὸ Μέγα
Βασίλειο. Διακρίνονται (ἀπὸ ἀριστερὰ) ὁ Ἀντιπρύτανης κ. Εὐάγ. Θεοδώρου, ὁ Προπρύτανης κ. Γ. Παρα-
σκευόπουλος καὶ ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολ. Σχολῆς κ. Βασ. Δεντάκης.

που κατά τὰ ἔργα τοῦ Μ. Βασιλείου» (ὕπὸ κ. Κωνσταντίνου Σκούρατ, Καθηγ. Θεολ. Ἀκαδημίας Μόσχας).

10.30' - 10.45' :

«Ὁ διάλογος μὲ τοὺς ἑτεροδόξους κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον» (ὕπὸ Ἀντιπρυτάνεως τοῦ Παν) μίου Ἀθηνῶν κ. Εὔδαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγ. Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν).

11.00' - 11.30' :

Διάλειμμα.

11.30' - 11.45' :

«Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος: Θρίαμβος τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς τοῦ Μ. Βασιλείου» (ὕπὸ κ. Γερασίμου Κονιδάρη, Ὁμοτ. Καθηγητ. Θεολογ. Σχολῆς Ἀθηνῶν).

12.00' - 12.15' :

«Μ. Βασίλειος: Συμβολαὶ Ὁρθοδόξων Ρουμάνων Θεολόγων πρὸς ἐρμηνείαν τῆς σκέψεώς του» (ὕπὸ Διακ. κ. Viorel Ionitsa, Καθηγητοῦ εἰς τὸ Θεολ. Ἰνστιτοῦτον Βουκουρεστίου).

12.30' - 12.45' :

«Ἡ ἐνότις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον» (ὕπὸ κ. Ilia Zonovski, Καθηγ. Θεολ. Ἀκαδημίας Σόφιας).

16.30' - 16.45' :

«Ὁ Γρηγόριος Θεολόγος πρῶτος συντάκτης τῆς «Φιλοκαλίας». «Πότε συντάχθηκε ἡ «Φιλοκαλία» (361) (ὕπὸ Στυλ. Γ. Παπαδοπούλου, Καθηγ. Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν).

17.00' - 17.15' :

Συζήτηση μὲ ἀφορμὴν προηγουμένης εἰσηγήσεως.

17.15' - 17.30' :

«Εἰσαγωγικὰ εἰς τὴν λειτουργικὴν θεολογίαν τοῦ Μ. Βασιλείου» (ὕπὸ κ. Γεωργ. Μπεμπῆ, Καθηγ. Θεολ. Σχολῆς Τιμ. Σταυροῦ Βοστώνης).

17.45' - 18.00' :

«Ὁ Μ. Βασίλειος εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους» (ὕπὸ κ. Ἀθ. Ἀγγελοπούλου, Ἐντ. Ὑψηγ. Θεολ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης).

18.15' - 18.30' :

«Ὁ Μ. Βασίλειος ὡς παιδαγωγός» (ὕπὸ κ. Ἡλία Μουτσούλα, Ἐντ. Ὑψηγ. Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν).

18.45' - 19.20' :

Τελικὴ Συνεδρία. Κρίσεις περὶ τοῦ Συνεδρίου.

Οἱ ἀνακοινώσεις γενικὰ προκάλεσαν ζωντὴς συζητήσεις καὶ ἀνακίνησαν μεγάλο ἀριθμὸ σπουδαίων θεολογικῶν, κοινωνικῶν, ιστοριογραφματολογικῶν κ. ἄ. προβλημάτων. Ἀπὸ τὶς συζητήσεις συνειδητοποιήθηκε ἡ ἀνάγκη συχνῶν παρομοίων Συνεδρίων, ποὺ μάλιστα γὰ ἔχουν μεγαλύτερη ἀνέση χρόνου (στὴν προκειμένη περίπτωση εἴχαμε σοβαρὸ περιορισμὸ χρόνου, διότι πολλοὶ σύεδροι στὶς 17 Ὀκτωβρίου—ἡμέρα τὴν ὁποία ἐπίσης μπορούσαμε γὰ χρησιμοποίησωμε γιὰ ἐπιστημονικὰς ἀνακοινώσεις καὶ συζητήσεις— ἔπρεπε γὰ ταξιδεύσουν γιὰ τὴν Κρήτη, ὅπου ἡ Συνέλευση τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν).

Ὅταν τελείωσαν οἱ ἀνακοινώσεις καὶ ἡ τελικὴ συνεδρία, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεὶμ δέχθηκε στὸ ἡγουμενεῖο τῆς Ἱ. Μ. Πεντέλης τοὺς ἐκπροσώπους κάθε Ἐκκλησίας καὶ τοὺς προσέφερε ἀναμνηστικὰ δῶρα (τὴν ἔκδοση τῶν ἀπάντων τοῦ Μ. Βασιλείου τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», τὸ βιβλίον τοῦ Στυλ. Παπαδοπούλου «Ἡ ζωὴ ἐνὸς Μεγάλου», τὴν ἔκδοση «Θησαυροὶ ἀγίου ὄρους», τὸ βιβλίον «Εἰκόνες τῆς Κύπρου» καὶ ἄλλα ἀναμνηστικά). Στὶς 20.15' παρατέθηκε πρὸς τιμὴν τῶν συνέδρων λιτὸ ἐπίσημο δεῖπνον, στὸ ὅποιο παρακάθησαν ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Ἱ. Βαρδιτσιώτης, ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Ἀ. Ἀνδριανόπουλος, ὁ Νομάρχης Ἀνατ. Ἀττικῆς καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι. Στὸ τέλος τοῦ δείπνου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ, κλείνοντας τὶς ἑορτὲς καὶ τὸ «Ἔτος Μεγάλου Βασιλείου», προσφώνησε ὡς ἑξῆς τοὺς συνέδρους καὶ τοὺς ἐπισήμους:

«Βεβαίως καλὸν καὶ τερπνὸν εἶναι, κατὰ τὸν ἱερὸν Ψαλμοδόν, (αὐτοὺς ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό).

Ἡ παροῦσα ὅμως συνεστίασις χριστιανῶν ἀδελφῶν, ἐπὶ τὴν σκέπην τῆς ἱεραῆς μορφῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, χωρὶς σχῆμα ὑπεροβολῆς, ὡς («Ὑπερώων») πνευματικὴ αὐρα ἀναπαύει ἐν ἀνατάσει τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὑπομιμνήσκει εἰς ἡμᾶς παρακαταθήκην βαρεῖαν, ἐπὶ τὸν συμβολισμόν («Μυστικοῦ Δείπνου»), ἀεννάως τελεσιουργουμένου, ἀφοῦ κατὰ τὴν παρτίαν τοῦ Κυρίου βεβαίωσιν «οὐ εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ΙΗ', 20).

Διότι, τί άλλο, αγαπητοί, επιτελούμεν κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην;

Μετέχομεν τραπέζης πὸν ἀοράτως κοσμεῖ καὶ λαμπρύνει καὶ ἐπυλογοεῖ ἡ σεπιτὴ μορφή τοῦ θεομοθέτου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς Μεγάλου Βασιλείου.

Καὶ διὰ τῶν ὑπερόχων λειτουργικῶν εὐχῶν, τὰς ὁποίας κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς, διαπύρως εὐχαριστοῦμεν, ὅτι «ἐν τῷ Ἀδὰμ ἀποθνήσκομετες ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ ζωοποιούμεθα... ἐν ᾧ κατειχόμεθα πεπραμένοι ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν...» καὶ ἀδιαλείπτως παρακαλοῦμεν, ἵνα «... ἀγαθοὶ ἐν ἀγαθότητι τηρηθῶσιν, ἡ νεότης παιδαγωγῆται, τὸ γῆρας περικραπῆται, οἱ ὀλιγόπιστοι ἐν παραμυθίᾳ ἀναρῦχονται καὶ οἱ ἐσκορπισμένοι ἐπισυνάγονται καὶ οἱ πεπλανημένοι ἐ-

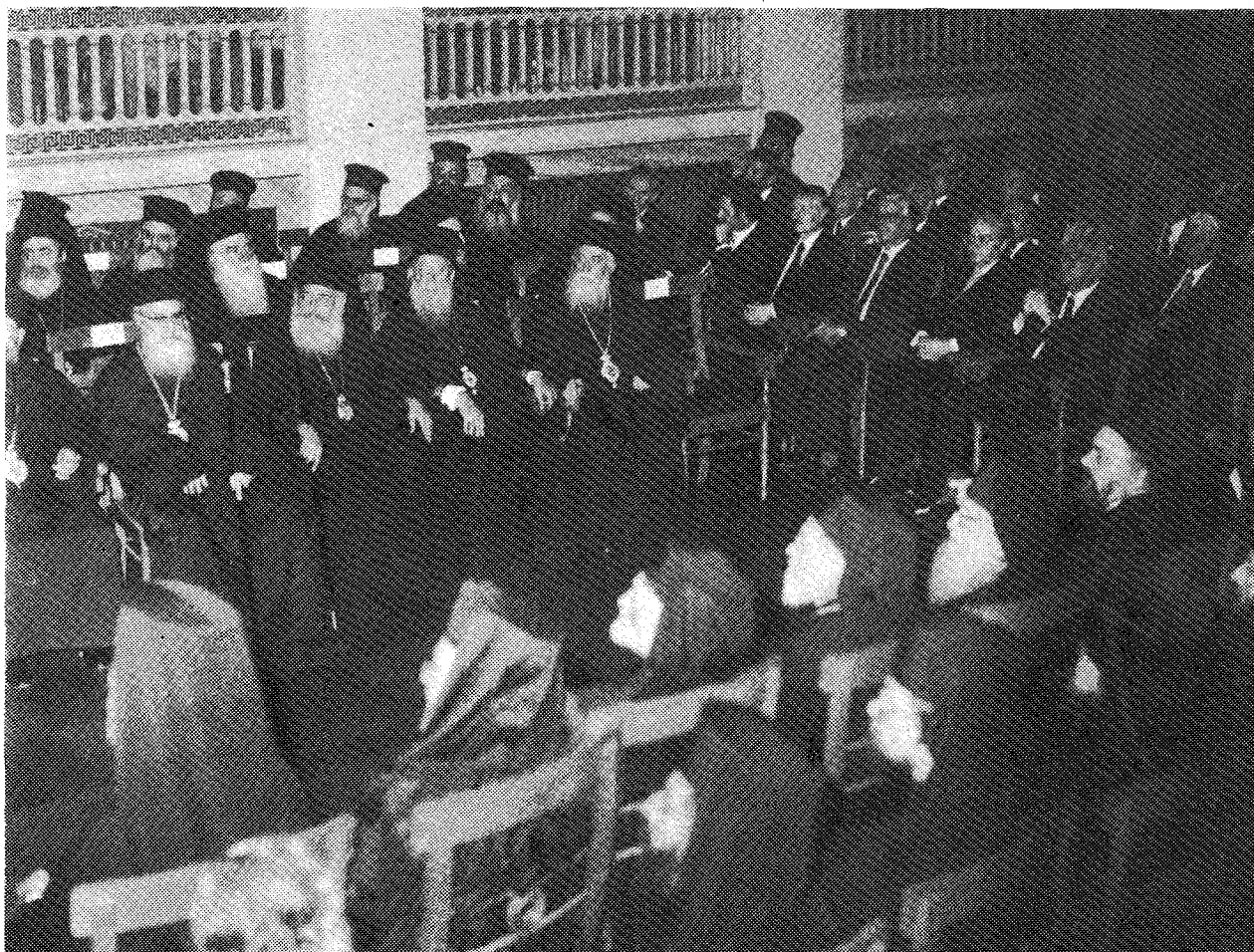
πανάγονται καὶ συνάπωνται τῇ Ἁγίᾳ Τοῦ Ἐκκλησίας...».

Οὕτω γενόμεθα τῶν ζωοποιῶν ψυχῶν ἐκ τῆς ἀπεράντου πνευματικῆς τραπέζης, τὴν ὁποίαν ὁ μέγας οὗτος ἐκκλησιαστικὸς ἀνὴρ κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς.

Ἡ τράπεζα αὕτη, ἀστείρευτος ἐκκλησιολογικὴ πηγὴ καὶ πᾶμπλουτος πνευματικῶν ἐδεσμάτων, γέμει πνευματικῆς τροφοδοσίας διὰ τὴν ἐπὶ γῆς Στρατηομένην Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν.

Καὶ ἡ πανδαισία ἡμῶν αὕτη κορυφοῦται εἰς πνευματικὴν μεταρσίωσιν, ὅτι καὶ Αὐτὸς ὁ Κύριος «ἐν μέσῳ ἡμῶν ἐστὶ» καὶ «Δείπνου Μυστικοῦ» φωτισμοῦ καὶ εὐλογιῶν πληρούμεθα.

Ἰδιαιτέρως χαιρόμεθα ὅθεν, διότι κατὰ τὴν ἐβρ-

Στὴ Μεγάλῃ αἴθουσα τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἐξοχώτατος Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Κων. Παπακωνσταντίνου, ὁ Ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν κ. Δ. Νιάνιας, ὁ Ὑφυπουργὸς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Χ. Καρατζᾶς, ὁ Ὑφυπουργὸς Ἐξωτερικῶν κ. Ἀνδ. Ζατμῆς καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι.

τιον ταύτην πνευματικὴν πανδαιοίαν συνευωχούμεθα μετὰ πολλῶν ἄλλων Ἀδελφῶν τῆς ἐπὶ γῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ἤλθον ἵνα μεθ' ἡμῶν μετάσχουν τῶν ἑορτῶν τούτων τοῦ ἱεροῦ Ἔτους ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Οὐρανοφάντορος Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν θαυμασίαν εὐκαιρίαν ουσφίγξεως τῶν πνευματικῶν δεσμῶν μεταξὺ χριστιανῶν ἀδελφῶν, ἐπὶ τῆς κοινῆς δοθῆς πίστεως, διὰ τὴν ὁποίαν τόσον ἠγωνίσθη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ὁ Μέγας Βασίλειος, ἀντιμετωπίζων ἀσυμβίβαστως τὴν ἀρειανικὴν νόσον εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, τὴν θεραπείαν τῆς ὁποίας ἡ μακαρία ψυχὴ του ἀπέλαυεν ἐξ οὐρανῶν διετίαν περίου μετὰ τὴν κοίμησίν του, ὅτε οἱ ἀγῶνές του εἶδον τὴν δικαίωσιν διὰ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Περαιόντες, Ἀδελφοί, τὴν μικρὰν ταύτην ἐπιδείπνιον προσομιλίαν, ἀναιτίνομεν μετὰ πάντων ὑμῶν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν πρὸς τὸν τιμώμενον Ἅγιον, ἵνα τὰς θεοπειθεῖς αὐτοῦ προσθείας πρὸς Κύριον ἀναπέμπῃ πρὸς συνεχῆ ἐντὸς ἡμῶν λειτουργίαν τῆς παρουσίας πνευματικῆς συνάξεως, ἀλλὰ καὶ ἐνίσχυσιν ἡμῶν εἰς τὸν δύσβατον δρόμον τῆς πορείας τοῦ ὑψίστου χρέους.

Διότι μᾶς χρειάζονται πολλὰ καὶ ἀδιάπτωτοι δυνάμεις πνευματικαὶ καὶ ὄλκται πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δυσχειμῆρων καιρῶν τοὺς ὁποίους διερχόμεθα, ὡς πιστὸς λαὸς τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὡς δεινῶς δοκιμαζομένη ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πονηροῦ χριστιανικῆς κοινωνίας, ὡς οἰκογένεια καὶ ὡς ἄτομα.

Διὰ τὰ μαχώμεθα, ἀνεξαρτήτως τῶν κατὰ κόσμον συνεπειῶν, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ τιμωμένου Ἁγίου, ὅστις οὔτε πλανωμένων καὶ θορυβοποιῶν ἀδελφῶν ἐφείσθη, ἀλλ' οὔτε καὶ πρὸ βασιλέων ἐπισήθη.

Πιστεύομεν ὅτι, ὡς καὶ ἐκεῖνος ὁ Μακάριος Ἀνήρ, θὰ ἐπιτελέσωμεν δοθῶς καὶ ἐπακριβῶς, ὅσα ἐν τῷ «Μυστικῷ Δείπνῳ», συνοφίζων τὴν ὄλην σωτήριον Διδασκαλίαν Του, παρέδωκεν ὁ Κύριος εἰς πάντας ἡμᾶς, διὰ τῶν Ἁγίων Του Μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων, μετὰ τὴν ὑπέροχον καὶ παρήγορον διαθεβαίωσίν Του: «Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά... πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήφομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμάν-

τὸν» (Ἰω. ΙΔ' 1, 3), ἐκεῖ ὅπου ἤδη ἡ ἁγία ψυχὴ τοῦ Μ. Βασιλείου ἀναπαύεται,

Μὲ τὴν διάπυρον εὐχὴν, νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν πάντες, ἐγείρω τὸ ποτήριον τοῦτου.

Εἰς τὸν Μακαριώτατον ἀπήγγησε ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης κ. Τίτος ἀπὸ προσώπου ὄλων τῶν συνέδρων, ἐνῶ ἐπίκαιρη προσφώνησις ἔκαμε καὶ ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Βασ. Δεντάκης.

Μετὰ τὶς προσφωνήσεις καὶ τὶς ἀντιφωνήσεις ἀναγγέλθηκε ἡ ἀπονομὴ ἀναμνηστικοῦ ἀσημένιου μεταλλίου. Ὁ Γεν. Γραμματέας προσκάλεσε ὀνομαστὶ ὅσους θὰ τὸ ἔπαιρναν (Ἵπουργοί, Ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Συνοδικοί καὶ ἄλλοι Μητροπολίτες, Μέλη Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτῆς, Εἰσηγητὲς στὸ Συνέδριο, Ἐπίσκοποι, Καθηγητὲς καὶ Ὑφηγητὲς Παν)μίου, Ἀρχιγραμματέας τῆς Ἱ. Συνόδου, Πρωτοσύγκελος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ὁ Δ)ντῆς Γραφεῖου ἑορτῶν Μ. Βασιλείου) καὶ ὁ Μακαριώτατος ἐπέδωσε αὐτὸ προσωπικὰ στὸν καθένα, ἐνῶ οἱ συνδαιτυμόνες χειροκροτοῦσαν.

Ἡ ἀπονομὴ τοῦ μεταλλίου ἐπισφράγισε τὶς σχετικὲς ἐκδηλώσεις καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συνέχαιραν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο, εὐχόμενοι καὶ προτείνοντάς του τὴ δημιουργία παρομοίων Θεολογικῶν Συνεδρίων.

Ἐδῶ πρέπει νὰ ὑπογραμμίσω τὴ μεγάλη σημασία τῆς πρωτοβουλίας τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου γιὰ τὴν ὀργάνωσις τῶν Ἑορτῶν καὶ τοῦ Συνεδρίου, ἀλλὰ καὶ τὶς προσπάθειές του ὥστε, παρὰ τὶς μεγάλες δυσκολίες, νὰ πραγματοποιηθοῦν. Ἡ Κυβέρνησις ἔδωσε ἰδιαίτερη προσοχὴ στὸ γεγονός τῶν Ἑορτῶν καὶ τοῦ Συνεδρίου, τὴν ἔναρξιν τῶν ὁποίων λάμπρυνε μετὰ τὴν παρουσίαν του ὁ ἴδιος ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Κων. Παπακωνσταντίνου. Στὶς ἐκδηλώσεις γενικά, καθὼς καὶ στὸ ἐπίσημο δεῖπνο πρὸς τιμὴν τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παρέστησαν οἱ συνοδικοί Μητροπολίτες, Ἵπουργοί, Ὑφυπουργοί, Ἀνώτατοι Στρατιωτικοί, Ἀκαδημαϊκοί, Καθηγητὲς καὶ Ὑφηγητὲς Πανεπιστημίου καὶ πολλοὶ κληρικοὶ καὶ θεολόγοι.

Γιὰ τὴν πραγματοποιήσις τῶν Ἑορτῶν ἐργάσθηκε πολὺ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ.

Άπό την πρώτη συνεδρίαση (Δευτέρα, 15 Οκτωβρίου) του Θεολογικού Συνεδρίου με θέμα τὸ Μέγα Βασίλειο, εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν συνεδρίων τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου Πεντέλης.

Ἄνθιμος, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱ. Συνόδου μέχρι τέλος Αὐγούστου 1979 καὶ ὡς ὁμιλητὴς στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν κατὰ τὴ Διορθόδοξη Θ. Λειτουργία. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεσιτιάδος κ. Ἀγαθάγγελο, ὡς ἐκπρόσωπο τῆς Ἱ. Συνόδου 1979 - 80 στὶς Ἑορτές, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Περιστερίου κ. Χρυσόστομο, ὡς Δ) ντὴ τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου, τὸν Θεοφιλ. Ἐπίσκοπο Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιο, ὡς Γεν. Δ) ντὴ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καὶ τὸν Θεοφιλ. Ἐπίσκοπο Δωδώνης κ. Χρυσόστομο, ὡς Ἡγούμενο τῆς Ἱ. Μ. Πεντέλης.

Πρὶν τελειώσω τὴ σύντομη ἀναφορὰ μου στὶς ἐορτές καὶ τὸ Συνέδριο τοῦ Μ. Βασιλείου, θεωρῶ καθήκον μου νὰ μνημονεύσω τοῦ κόπου, τοῦ μόχθου, τῆς θυσίας καὶ τῆς συνέσεως τοῦ Δ) ντοῦ τοῦ Γραφείου Ἑορτῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἱεροθέου Γαρυ-

φάλλου. Στὸ ὅλο ἔργο μᾶς βοήθησαν με συγκινητικὴ αὐταπάρνηση οἱ συνεργάτες μου στὸ Παν) μιο π. Γεώρ. Μεταλληγός, Παν. Μπούρης καὶ Νικ. Εξεάκης, καθὼς καὶ οἱ ἀπὸ τὸ Γεν. Δ) ντὴ τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἀποσπασμένοι στὸ Γραφεῖο γιὰ μερικὲς ἡμέρες π. Βασ. Ἡλιάκης καὶ Ἰωάν. Παπαχρόνης. Ὅλους θερμὰ εὐχαριστῶ, γιὰτὶ χωρὶς αὐτοὺς θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ φέρωμε σὲ πέρας ὅ,τι λίγο ἢ πολὺ συντελέσθηκε στὴ μνήμη τοῦ Μεγάλου Πατρὸς καὶ Διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας μας Ἁγίου Βασιλείου.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Γενικὸς Γραμματεὺς

τῆς Ἐπιτροπῆς Ἑορτασμοῦ τοῦ Μ. Βασιλείου,
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ*

Δέν αποτελεί οχήμα λόγου αλλά έκφραση γνησίας διαθέσεως ή θεβαίωσης πώς την σιγμήν αυτήν κατέχομαι από θαθείαν συγκίνησιν.

Μέσα εις τόν ιστορικόν μονασικόν αυτόν χώρον έχω την ικανοποίησιν ώς Έπίσκοπος τής ακριτικής αυτής περιοχής να ύποδέχομαι εις τὰ πρόσωπά σας τήν Θεολογικήν Σχολήν τής συμπρωτεύουσας, πού και εγώ τυγχάνω παλαιός τρέφιμός της και χρωόσις δια τās πρώτας νεανικάς μου θεολογικάς εμπειρίας.

Η συγκίνησίς μου όμως γίνεται έντονατέρα, διότι άπευθύνομαι σέ νέους άνθρώπους, πού αποτελούν μίαν έκλεκτήν μερίδα τής Στρατευομένης Έκκλησίας του Χριστού. Η έλπίδα να δοθή ή καλή μαρτυρία εις τόν αυριανόν κόσμον εύρίσκειται σέ σας. Δια τόν λόγον αυτόν επιτρέψατε τήν πατρικήν συγκίνησίν μου να τήν έκφράσω με μερικιάς άπλάς εμπειρίας και σκέψεις.

Η καταναλωτική κοινωνία σήμερα με τούς εδαιμονιστικούς της στόχους ύπόσχεται να εγκαταστήση τόν επίγειον παράδεισον και να άποπροσανατολίση τόν άνθρωπο από τās πνευματικάς του άναζητήσεις. Γύρω μας και άνάμεσά μας και περισσότερον εις άλλους χώρους ευρωπαϊκούς ό «θάνατος του Θεού» και σωστότερα ή άπουσία του θεού, γίνεται κοινός τόπος ώς κάτι τό αυτονόητον. Και συγκεκριμένα ό άθεϊσμός με τās ποικίλας μορφάς όλων τών «ισμών», γίνεται συρμός. Τό γεγονός αυτό όμως δέν φανερώνει και τήν έλλειψιν πνευματικών άναζητήσεων. Παράδειγμα ή πολιτικοποίησις και κοινωνικοποίησις πολλών άνθρώπων και ή «στράτευσις» τους σέ ιδεολογίες και άνθρώπινα αυστήματα είναι σημεΐα ένδεικτικά «τής πείνας και τής δίψας» δια κάτι, πού εύρίσκειται έξω από τās έγωκεντρικάς μας τάσεις και τās ιδιοτελείς μας διαθέσεις.

Πώς να τό κάνουμε, τό «ούκ έπ' άριω μόνω ζήσεται άνθρωπος» είναι λόγος αϊώνιος. Βέβαια οι τάσεις τών άνθρώπων αυτών σήμερα είναι τελείως άποχρωματισμένες χριστιανικά και πιθανόν συχνά να στέκονται αντίδροστικά και έχθρικά εις τό έργο τής Έκκλησίας. Δέν μπορεί όμως να άμφισβητήση κα-

νεις τήν βαθύτερη διάθεσί τους, πού είναι ή άγωνία και ό άγώνας για ένα καλύτερο μέλλον. Άλλο τώρα πώς ό στόχος τους αυτός θα μείνη άνεπιτυχής με τόν τρόπο πού στοχεύουν.

Η κατάσταση όμως αυτή δια τούς χριστιανούς αποτελεί μίαν «πρόκλησιν αλλά και πρόσκλησιν», όπως σημειώνεται από σύγχρονον ορθόδοξον θεολόγον. Πρόκλησιν πιθανόν ένοχλητική και προβληματική, αλλά και πρόσκλησιν δια να άφυσινισοΰμε και να συνειδητοποιήσουμε τήν βαρύτητα τής άποστολής μας. Διότι σήμερα οι άνθρωποι δέν έχουν «λιμόν άρτων ούδδ ήραν ύδατος, αλλά λιμόν του άκούσαι τόν λόγον Κυρίου», κατά τόν προφήτην Άμώς.

Τα άνθρώπινα σχήματα, με τās ιδεολογίας, τα συστήματα, τās παρατάξεις και τās κοσμοθεωρίας θέβαια έχουν φέρει ένα «πληθωρισμόν» λόγον. Τόσον πού ό σύγχρονος άνθρωπος να επιζητή τήν σιωπήν διότι, κυριολεκτικά, «έχόρτασε από λόγια». Και άσφαλώς και ό δικός μας λόγος μπορεί να είναι άνεπιθύμητος και να δημιουργή άπιστοσύνην και δυσμενή σχόλια. Διότι ίσως δέν είναι ό γνήσιος, ό παραδοσιακός, ό πατερικός και άποστολικός.

Η Θεολογία του «ζώπος Θεού» δέν άκούγεται όσο πρόπει. Τό «ζή Κύριος ό Θεός τών δυνάμεων» του προφήτου Ήλιου δέν έξαγγέλλεται από τούς άμβωνές μας. Ο πεινασμένος και διψασμένος άνθρωπος άναζητά «τό ύδωρ τό ζών» και τόν «άριον τής ζωής» και πιθανόν δέν τόν εύρίσκει. Άν κατατεθή άκεραία, σαφής και δυναμική ή μαρτυρία «του ζώντος Θεού», άσφαλώς διαφορετική θα είναι και ή άπήχησί του.

Αυτό συνέβαινε με κάθε γνησίαν και ολοκληρωμένην Θεολογίαν. Υπήρξε διακριτικόν όλων τών άγίων και μεγάλων μορφών τής Έκκλησίας μας, πού άνομάσθησαν από τήν εκκλησιαστικήν συνείδησιν θεολόγοι. Ο Ίωάννης ό Θεολόγος, ό Ευαγγελιστής, ό Γρηγόριος ό Θεολόγος, ό Συμεών ό Νέος Θεολόγος έλαβαν αυτήν τήν έπωνυμίαν του «Θεολόγου», διότι άποκλειστικά έκήρυξαν τόν ζώντα Θεόν. Και δέν έκήρυξαν μόνον, αλλά και έπολιεΰθησαν «έν τώ ζώντι Θεώ». Χαρακτηριστικά ψάλλεται δια τόν Ίωάννην τόν Ευαγγελιστήν πώς «πλήρης ών τής άγάπης, πλήρης γέγονε και τής θεολογίας». Και ό Γρηγόριος ό Θεολόγος εις λόγον του ερωτά: «Βούλει θεολόγος γενέσθαι ποιέ και τής θεότητος άξιος; Τās έντολάς φύλασσε, δια τών προσταγμάτων άδενσον, προΰξις γάρ επίβασις θεωρίας». Και δια τόν

* Ομιλία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δράμας κ. κ. Διονυσίου, άπευθυνθείσα εις τούς φοιτητάς τής Θεολογικής Σχολής του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κατά τήν επίσκεψίν των εις τήν Ίεράν Μονήν Εικοσιφωτίσσης τήν 24ην Μαΐου 1979.

Συμεῶν τὸν Νέον Θεολόγον «ὡς ἀληθινὴ θεολογία εἶναι γνώσις Θεοῦ», ὄχι βέβαια ἡ νοσησαρχικὴ καὶ διανοητικὴ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγιογραφικὴ σημασίαν τοῦ «γνωρίζω», πὸν φανερῶνει ἐπικοινωνίαν καὶ ἐπαφήν.

Θεολογία δὲν εἶναι στοχασμὸς, ἀφηρημένη σκέψις καὶ ξηρὰ γνώσις, ἀλλὰ πρῶτιστα εἶναι νὰ «μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ἡμῖν». Μόνον «οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὄψονται». «Ὅταν ἡ ψυχὴ καθαρῇ, τότε γίνεται ὄψις ὀφθαλμῶς, κατὰ τὸν Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον. Θεολόγος εἶναι «ὁ ὄρων, ὁ βλέπων», ὅπως ἦταν οἱ προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Εἶναι «ὁ ἐπόπτης τῆς θείας μεγαλειότητος». Καὶ ἐξαγγέλλει «ὁ ἀκήκοεν, ὁ ἑώρακε τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ὁ ἔθεάσατο καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς». Διότι μόνον ὅσοι «ἐθεάσαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἑλλαμνὴν ἀποκοιτῶν καινὸς ὀφθαλμῶς, βλέπουν ὅσα ὁ συνήθως «ὀφθαλμῶς οὐκ εἶδεν... ἃ ἠότιμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν».

Βεβαίως αὐτὸ δὲν σημαίνει πὸς καταργεῖται ἡ σκέψις, τὸ σπουδαστήριον, ἡ ἔρευνα, ἡ διαλεκτικὴ καὶ ὁ προβληματισμὸς. Αὐτὰ ὑπάρχουν, ἀλλὰ ἔρχονται δεύτερα. Πρωταρχικὸν καὶ μὲ κεντρικὴν θέσιν εἶναι τὸ «ἐνὸς ἐστὶ χρεῖα», διότι ἀποτελεῖ τὴν κατευθυντήριον γραμμὴν εἰς ὅλας τὰς ἐνεργείας μας. Ἄλλοίμονον ἂν ἡ Θεολογία μας καταδαπανᾶται «μὲ μωρὰς ζητήσεις καὶ γενεαλογίας» καὶ «μερικῶν καὶ τρωθᾶξιν περὶ πολλὰ». Μόνον ὅταν «κατοικήσῃ ὁ Χριστὸς ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν», εἶναι ἡ μαρτυρία μας ἰκανὴ νὰ συγκινήσῃ τοὺς συνανθρώπους μας. Διότι μόνον τότε μπορεῖ νὰ ἐπαναλαμβάνεται τὸ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, πὸς «ὁ λόγος μπορεῖ πάντα νὰ ἀμφισβητήσῃ ἕναν ἄλλο λόγον, ἀλλὰ ποῖος λόγος θὰ μποροῦσε νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ζωὴν;».

«Ὅταν ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος διαπιστώνει παρουσίας θεολογικὰς πὸν ὄχι ἀπλῶς ὀμιλοῦν διὰ τὸν ζῶντα Θεόν, ἀλλὰ θεβαιῶνουν μὲ προσωπικὰς ἐμπειρίας δι' Αὐτόν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ τὸν σεβασθῇ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν τὸν ἀποδεχθῇ».

Καιρὸς εἶναι μέσα εἰς τὴν ἰδεολογικὴν σύγχυσίν του ὁ ἄνθρωπος τῶν καιρῶν μας νὰ γνωρίσῃ πὸς ἡ Ἐκκλησία ὡς μυστήριον τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ εὐρίσκειται πέραν ἀπὸ ἰδεολογίας, σοστήματα καὶ κοσμοθεωρίας. Διότι εἶναι ἡ «καινὴ κτίσις», εἶναι ἡ «Ζωή, ἡ Ἀλήθεια καὶ τὸ Φῶς».

Νὰ διατι καὶ ἐμεῖς οἱ θεολόγοι ἐπιβάλλεται νὰ συνειδητοποιήσουμε τὴν κρισιμότητα τῶν καιρῶν καὶ τὴν βαρύτητα τῆς κλήσεώς μας.

Εἰς τὴν ἀντίληψιν μερικῶν θεολόγων μας σήμερα ὑπάρχει μία διάστασις καὶ ἀπόστασις μεταξὺ θεολογίας καὶ Ἐκκλησίας. Ἡ θεολογία τους εἶναι ἀκαδημαϊκὴ καὶ ξένη πρὸς τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀληθινὴ ὅμως θεολογία, τουλάχιστον εἰς τὸν Ὁρθόδοξον χῶρον, ὑπῆρξε πάντοτε σίγμα καὶ ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας, λειτουργὸς καὶ διάκονος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἦταν ἡ πλούσια πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐποτίζετο ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία δὲν ὑπῆρξεν αὐτόνομος καὶ ὑποκειμενικὴ, ὅπως εἰς τὰ προτεσταντικὰ κατασκευάσματα, ἀλλὰ εἰτίθειτο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Διακονοῦσε τὸν Θεόν καὶ ὑπηρετοῦσε τὸν ἄνθρωπον μέσα εἰς τὸ μυστικὸν «πανδοχεῖον». Ἦτο καὶ αὐτὴ «λειτουργικὸν πνεῦμα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενον». Καὶ σήμερα δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ θεολογία μας νὰ νοηθῇ ἔξω ἀπὸ τὸν ἀγιαστικὸν χῶρον καὶ ἀπὸ τὴν ζωογόνον ἀμύφοιραν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Μόνον «πεφτυεμένη ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου» δύναται «να φέρῃ καρπὸν πολύν». Εἶναι ἀξιοπαρατήρητον δι' οἱ μεγάλοι θεολόγοι τῆς Ὁρθοδοξίας ὄχι μόνον ἐθεολογοῦσαν μέσα εἰς τὸν χῶρον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὄχι μόνον ἦσαν ζωντανὰ «μέλη τοῦ Χριστοῦ», ἀλλὰ συνήθως ὑπῆρξαν ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ καὶ ζοῦσαν καθημερινὰ τὴν λατρείαν καὶ ἐτροφόντιο ἀπὸ τὸν ἅγιον τῆς μυστικῆς τραπέζης. «Ἡ ἔδρα πρέπει νὰ πλησιάζῃ τὸ Θυσιαστήριον», τονίζει καὶ σήμερα ὁ σοφὸς θεολόγος π. Γεώργιος Φλορόφοσκυ καὶ προσθέτει, πὸς «αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον νὰ διδάξῃ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἂν δὲν λειτουργήσῃ τὸ πρῶτον».

Καὶ βέβαια μὲ τὴν ἀναφορὰν μου αὐτὴν δὲν ὑποστηρίζω πὸς ἡ Θεολογία ἀπαραίτητα πρέπει νὰ συνοδεύεται καὶ μὲ ἱερατικὴν κλήσιν. Διότι «οὐχ ἑασιῶντις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἀαρὼν».

Ἡ ἀναφορὰ μου αὐτὴ θέλει νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἀναγκαιότητα πὸς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ σύζευξις θεολογίας καὶ Λατρίας καὶ συναδέλφωσις θεολογίας καὶ προσευχῆς. Ἄλλωστε «εἰ θεολόγος εἶ, προσεύξῃ ἀληθῶς καὶ εἰ ἀληθῶς προσεύξῃ θεολόγος εἶ» κατὰ τὸν Ὅσιον Νεῖλον.

Κλείνοντας τὰς ἀπλὰς μου αὐτὰς σκέψεις, ἐκφράζω τὴν μεγάλην μου χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν δι' αὐτὴν τὴν προσκυνηματικὴν ἐπίσκεψίν σας καὶ σὰς εὐχομαι, ὅπως ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος σκέπη πάντοτε καὶ καθοδηγῇ τοὺς σεβαστοὺς σας Καθηγητὰς καὶ ὑμᾶς εἰς ὁδοὺς ζωῆς, ἀγῶνος καὶ ἀληθείας.

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

« Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΧΗΤΟΥ »*

Σεβασμιώτατε,

Ἅγιοι Πατέρες,

Ἀγαπητοί μου ὑποψήφιοι Κατηχηταὶ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος,

Ἐν πρώτοις θέλω νὰ εὐχαριστήσω ἐσᾶς, Σεβασμιώτατε ἅγιο Χαλκίδος, διὰ τὴν τιμὴν ποὺ μοῦ ἐκάνατε, νὰ συμπεριλάβετε καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκλεκτῶν εἰσηγητῶν τῆς Σχολῆς ὑποψηφίων Κατηχητῶν τῆς Μητροπόλεώς σας, ἀλλὰ καὶ ὅλους σᾶς, πατέρες καὶ ἀδελφοί μου, διὰ τὴν καλωσύνη σας νὰ ἔλθετε ἀπόψε νὰ με ἀκούσετε. Ἰδιαιτέρως ὁμῶς θέλω νὰ εὐχαριστήσω τὰ παιδιά, τοὺς ὑποψηφίους Κατηχητάς, καὶ νὰ τὰ συγχαρῶ θερμὰ γιὰ τὴν ἀπόφασί τους νὰ γίνουν μαθηταὶ αὐτῆς τῆς Σχολῆς, διὰ νὰ βοηθήσουν τὴν προσπάθεια τῆς Μητροπόλεως, νὰ μάθουν οἱ νέοι μας τὴν ἀλήθεια τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως καὶ νὰ ἐθιστοῦν εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν.

Τὸ θέμα μὲ τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ἀπασχολήσω ἀπὸψε εἶναι γνωστόν. «Ἡ προσωπικότης τοῦ Κατηχητοῦ». Ἐνα θέμα δηλαδὴ ποὺ ἀναφέρεται στὸ πρόσωπο τοῦ Κατηχητοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου, θέμα ποὺ ἀναγκάζει τὸν ὁμιλητὴ νὰ εἰσέλθῃ σὲ θέματα προσωπικά, τὰ ὁποῖα ὁμῶς θὰ προσπαθῶ νὰ κάνω, ὅσον εἶναι δυνατόν, διαπροσωπικά.

Θὰ θίξω μερικὰ γενικά, ἀναγκαῖα καὶ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς προσωπικότητος τοῦ Κατηχητοῦ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐν συνεχείᾳ θὰ βγάλω πρακτικώτερα συμπεράσματα, ἀφέλιμα γιὰ τὸν Κατηχητὴ καὶ τὸ ἔργο του. Πάντως ὅσα θὰ πῶ προέρχονται ἐξ ἀγαθῆς προαιρέσεως καὶ ἔχουν ἓνα καὶ μόνον σκοπὸ. Νὰ βοηθήσουν σᾶς, τοὺς ὑποψηφίους κατηχητάς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος εἰς τὸ νὰ πραγματοποιηθῇ ὁ πῶτος σας καὶ νὰ καρποφορήσῃ αὐτὴ ἢ προσπάθειά σας καρποὺς ἑκατονταπλασίονας.

Α΄.

Ἡ ἀποστολὴ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Κατηχητοῦ νὰ γίνεταί συνεργὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ στόμα Αὐτοῦ εἶναι ὑψίστη. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ Κατηχητοῦ μεγάλη. Προσέτι τὸ ἔργον τῆς κατηχήσεως δὲν εἶναι ἀπλοῦν οὔτε εὐκόλον. Πρῶτον μὲν διότι ἐρμηνεύει καὶ μεταλαμπαδεύει ὑψίστας καὶ ὑπερφυσικὰς ἀληθείας, δεύτερον δὲ διότι ἀναφέρεται εἰς τὴν Νεότητα, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ δένδρῳλλα εὐθρανστα μὲν καὶ ἀσχημάτιστα, ὁμῶς πλήρη δραματισμῶν καὶ δυνάμεως, καὶ ποῦ, κατὰ ταῦτα, χρειάζονται ἐιδικὴν μεταχείρισιν ἀπὸ εἰδικευμένον προσωπικόν.

* Ὁμιλία - Εἰσηγήσεις πρὸς τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς ὑποψηφίων Κατηχητῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος.

Διὰ τοῦτο ἡ προσωπικότης τοῦ Κατηχητοῦ πρέπει νὰ διακρίνεται.

1. Ἀπὸ τὴν διαρκῆ συναίσθησι τοῦ ὑψηλοῦ καὶ Θεοῦ ἔργον ποὺ ἐπιτελεῖ. Ὁ Κατηχητὴς πρέπει νὰ φλέγεται ἀπὸ ἅγιον ζῆλον καὶ νὰ ἀνησυχῇ διαρκῶς μήπως δὲν ἀντέξει τὸ μεγάλο του βάρος. Οὔτε μιὰ στιγμή δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ τὴν φωνὴν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου «Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα»¹. Τοῦτο βεβαίως ὄχι διὰ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν δρᾶσι, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ διὰ νὰ συνειδητοποιῇ τὸ δύσκολον τοῦ ἔργου.

Κατὰ ταῦτα εἰς τὴν Σχολὴν ὑποψηφίων Κατηχητῶν δὲν ἔρχεται κανεὶς, ὅπως πηγαίνει σὲ μιὰ Σχολὴ Μουσικῆς ἢ Ζωγραφικῆς ἢ, πολὺ περισσότερον, Γραφομηχανῆς. Κατηχητὴς γίνεται κανεὶς ὄχι ἀπὸ χόμπυ ἢ γιὰ νὰ περνᾷ τὴν ὥρα του, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον γιὰτὶ αἰσθάνεται βαθιὰ μέσα του τὴν ἀνάγκη τῆς μεταδόσεως τῶν ἀληθειῶν τοῦ Θεοῦ στὴ Νεότητα, γιὰ νὰ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ σαπίλα, νὰ τῆς ἀνοίξῃ τοὺς δρόμους τῆς ἀνυψώσεως καὶ τῆς χαρᾶς, νὰ τὴν φωτίσῃ στὴν πορεία της καὶ νὰ τὴν ἐνδυναμώσῃ στοὺς εὐγενεῖς ἀγῶνες της, νὰ τὴν ὀδηγήσῃ στὴ νίκη καὶ στὴν κατὰκτησι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ στὰ παιδιά ἀνήκει αὐτὴ κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»².

2. Ἡ προσωπικότης τοῦ Κατηχητοῦ πρέπει νὰ διακρίνεται, δεύτερον, ἀπὸ τὴν συναίσθησι ὅτι εἶναι ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἀποτελεῖ τὸ στόμα Του. Βεβαίως ὁ Θεὸς δύναται νὰ ὁμιλῇ μόνος Του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ὁμίλησε στοὺς Πρωτοπλάστους, στὸν Μωϋσῆ ἢ στοὺς Ἰσραηλίτες Σαρκοθεῖς. Ἐκτοτε ὁμῶς ἄφησε τὸ ἔργον τοῦτο στοὺς μαθητὰς Του, λέγοντας «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη»³. Ἔτσι Ἐκεῖνος, ὁ Σωτῆρας καὶ Λυτρωτὴς μας, ποὺ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς Εὐαγγελιστάς, τοὺς Ποιμένας καὶ Διδασκάλους «πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ»⁴, ἀποστέλλει καὶ σᾶς τοὺς Κατηχητάς εἰς τὸ ἔργον τῆς Κατηχήσεως τῆς Νεότητος. Διότι «πῶς κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν;»⁵, μᾶς διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

1. Ἰακώβου Γ' 1.

2. Ματθ. 10' 14.

3. Μαρτ. 28' 19.

4. Ἐφεσ. 4' 10-13.

5. Ρωμ. 10' 15.

Τούτο όμως σημαίνει δύο τινά.

α) "Ότι ο Κατηχητής πρέπει να αισθάνεται άμεσα εξάρτησιν από τον Θεόν και την Έκκλησίαν Του και επομένως δέν είναι δυνατόν να υπάρξη έργον κατηχήσεως ανεξάρτητον από τον Έπίσκοπον, πού είναι ή κεφαλή της Τοπικής Έκκλησίας και

β) "Ότι ο Κατηχητής διδάσκει όχι προσωπικές διδασκαλίες και γνώμες, αλλά τό θέλημα του Θεού. Και διά να χρησιμοποιήσω και έκφρασιν του Άποστόλου των Έθνών Παύλου, ο Κατηχητής διδάσκει «σοφίαν ου του αιώνος τούτου ουδέ των αρχόντων του αιώνος τούτου των καταργουμένων' αλλά... σοφίαν Θεού έν μυστηρίω, την άποκεκρυμμένην, ην προώρισεν ο Θεός πρό των αιώνων εις δόξαν ήμών, ην ουδεις των αρχόντων του αιώνος τούτου έγνωκεν»⁶.

3. Τά ανωτέρω συναισθανόμενος ο Κατηχητής θά πρέπει, τρίτον, να νοιώθη μέσα του διαρκώς την μικρότητα και άμαρτωλότητά του έναντι της αγιότητος και του μεγαλείου του άποστολέως του Θεού. Αυτό, πού νοιώθει και κάθε άνθρωπος, όταν βρίσκεται πλησίον του Θεού. Αυτό, πού τό εκφράζει ζωηρότατα ο Προφήτης Ησαΐας στο γνωστό του δράμα. Γι' αυτό, όταν ένακαθάρισθη από τό Σεραφίμ, τότε μόνον ο Προφήτης τολμά να ειπη προς τον Θεόν, τον ζητούντα άνθρωπον να άποστείλη προς κήρυξιν του θελήματός Του, «ιδού έγώ άπόστειλόν με»⁷. Το ίδιο και ο Κατηχητής. Συναισθανόμενος την μικρότητα και άμαρτωλότητά του πρέπει ταπεινόφρονα να επιτελή τό έργον του, αλλά και συνεχώς να προσπαθή να καθαρίζει και αγιάξη τον εαυτόν του με την χάριν των μυστηριών της Έκκλησίας του Χριστού. Η μυστηριακή ζωή του Κατηχητού πρέπει να είναι ένα διαρκές παρόν. Ο Κατηχητής πρέπει να ζή διαρκώς μέσα στην Όρθόδοξη λατρεία, ώστε ή ζωή του να είναι έν τώ Θεώ, σύν τώ Θεώ και διά τον Θεόν.

4. "Όμως ή έν τώ Θεώ ζωή του Κατηχητού πρέπει να δίνη και ένα ακόμη χαρακτηριστικό γνώρισμα στην προσωπικότητά του. Την πνευματική καρποφορία της έμπράκτου χριστιανικής ζωής. Διότι «εί πνεύματι ζώμεν, πνεύματι και στοιχώμεν»⁸, μάς λέγει ο Άπόστολος Παύλος. "Άλλως τε «εκ του καρπού τό δένδρον γινώσκειται»⁹. Διά τούτο και ο Κατηχητής διδάσκει εις τους νέους όχι θεωρίες, αλλά την έν Χριστώ ζωήν, έμπράκτως και διαρκώς φανερουμένην εις την ιδιικήν του άτομικήν, οικογενειακήν και κοινωνικήν ζωήν, κατά την διδασκαλίαν του Κυρίου «ός δ' άν ποιήση και διδάξη, ουτος μέγας κληθήσεται έν τη βασιλεία των ουρανών»¹⁰. Και ο ιερός Χρυσόστο-

μος επεξηγγών τούτο λέγει: «Ό παιδείων ου λόγω μόνον διδάσκει, αλλά και έργω. Αύτη γάρ ή άριστη διδασκαλία έστι του διδάσκοντος»¹¹.

"Ετσι αισθανόμενος και ζών ο Κατηχητής, ως «καλός αρχιτέκτων»¹² θέτει ισχυρά θεμέλια στην πνευματική οικοδομή των νέων, μέσα στο όλο οικοδόμημα της Έκκλησίας του Χριστού.

B'.

"Όμως όσα μέχρι τώρα ελέχθησαν γενικά περί της προσωπικότητος του Κατηχητού έχουν και ειδικότερες πρακτικές προεκτάσεις, πού ήθελα επίσης να σās αναφέρω, για να γίνη ή εισήγησίς μου περισσότερο πρακτική και σεΐς, οι υποψήφιοι Κατηχηταί, να πάρετε συγκεκριμένα στοιχεία για την άπόδοσι του έργου σας.

1. Άνεφέρθη ότι την προσωπικότητα του Κατηχητού πρέπει να συνέχη τό γεγονός του θείου και ύψηλου έργου της κατηχήσεως των νέων. Τούτο πρέπει ειδικότερα συνεχώς να τον παρακινή εις την όσον τό δυνατόν άρτιωτέραν επιτέλεσιν του έργου του τούτου και να τον οδηγή εις την εξεύρεσιν των πλέον καταλλήλων μέσων διά την επιτυχίαν του σκοπού του. Προς τούτο ο κατηχητής πρέπει:

α) Να ενδιαφέρεται πρώτα - πρώτα να γνωρίση τους νέους και τον κόσμο τους, τά διαφέροντά τους, την ψυχολογία τους, τάς ελλείψεις και τά προτερήματά τους, ώστε θετικά και συγκεκριμένα να τους βοηθήση. Γιατί ο Κατηχητής δέν πηγαίνει εις τό Κατηχητικό να ειπη απλώς κάτι, για να γίνη τό μάθημα. Πηγαίνει για να μεταφέρει στους μαθητάς κάτι τό συγκεκριμένο από τον λόγον του Θεού, πού αυτοί έχουν άπόλυτον ανάγκην.

β) Διά τούτο προσέχει έπειτα πώς θά μεταδώση αυτό πού χρειάζονται οι νέοι. Προσέχει να βρη όχι μόνον τον άρκετόν και τον κατάλληλον χρόνον, δηλαδή την κατάλληλον εποχήν και ηλικίαν, αλλά και τάς καταλλήλους περιστάσεις και τά πρόσφορα μέσα διά την μετάδοσιν των αναγκαίων γνώσεων. "Ετσι εις άλλους θά δίνη γάλα και εις άλλους ξηράν τροφήν, κατά την τακτικήν του Άποστόλου Παύλου, γράφοντος προς τους Κορινθίους: «γάλα ύμάς έπότισα και ου βρωμα' ουπω γάρ ήδύνασθε άλλ' ουτε έτι νυν δύνασθε»¹³. "Επειτα σέ μερικούς θά δώση την πνευματικήν τροφή στην Αΐθουσα του Κατηχητικού και σ' άλλους κατ' ιδίαν. Σε μερικούς στο Ναό και στην προσευχή, και σ' άλλους στο παιχνίδι ή στην έξοχή και τον περίπατο κ.ο.κ.

6. Α' Κορινθίους Β' 6-8.

7. Ησαΐου ΣΤ' 1-10.

8. Γαλάτας Ε' 25.

9. Ματθαίου ΙΒ' 33.

10. Ματθαίου Ε' 19.

11. Εδαγγέλου Θεοδώρου, έν Θ.Η.Ε. Τόμος 7ος, στήλη 457, λήμμα Κατηχητής.

12. Α' Κορινθίους Γ' 10.

13. Α' Κορινθίους Γ' 2.

γ) Άλλά και ή φλόγα του Κατηχητού να μεταδώσει τον λόγον του Θεού στους νέους και ό πόθος του να μη μείνη ούτε ένας έξ αυτών άκατήχητος πρέπει να τον δραστηριοποιούν και να τον κάνουν να έξευρίσκει συνεχώς νέους τρόπους και μέσα προσελκύσεως των μαθητών του. Γιατί δέν θά περιμένη ό Κατηχητής τά παιδιά να έλθουν εις τό Κατηχητικό, αλλά, τις περισσότερες φορές, θά τά άνευρίσκη εκείνος.

2. Έφ' όσον, ως έλέχθη, ό Κατηχητής είναι ό άπεσταλμένος του Θεού και άποτελεί τό στόμα Του, όφείλει να διέρχεται την ζωή του μελετώντας τον θεϊον λόγον, που πρέπει να μεταδίδη. Για ένα καλόν Κατηχητήν δηλαδή δέν είναι άρκετόν να μαθαίνει τό μάθημα από τό κατηχητικό βοήθημα και να τό αναμεταδίδη έπειτα στους μαθητάς του. Ό Κατηχητής πρέπει να γνωρίζει καλά την πίστι του ή καλύτερα να είναι πιστός και έκ του περισεύματος της καρδιάς αυτού να όμιλή και να διδάσκη κατά την διδασκαλίαν του Κυρίου «έκ γάρ του περισεύματος της καρδιάς τό στόμα λαλεί»¹⁴.

Έπειτα ή μελέτη και ή άκριβής γνώσις του θελήματος του Θεού είναι αναγκαία όχι μόνον δια να διδάσκη ό Κατηχητής έκάστοτε τά όρθά και τά πρόποντα, αλλά και δια να δίνη κάπολογίαν παντί τω αίτούντι ύμιάς λόγον περι της έν ύμίν έλπίδος με τ ά π ρ ο υ τ η τ ο ς και φόβου»¹⁵. Θέλω δέ ιδιαίτέρως να επιστήσω την προσοχήν σας εις αυτό, στο «μετά πραύτητος» δηλαδή. Συνήθως ό άκατάρτιστος συζητητής ή όμιλητής είναι άνήσυχος και έκνευρίζεται με τό παραμικρό. Όλοι μας δέ ξέρομε ότι, όταν μάς έρωτούν πράγματα που γνωρίζομε, άπαντούμε ήρεμα, ήσυχα, πειστικά. Όταν όμως μάς έρωτούν πράγματα που δέν κατέχομε και δια τά όποια δέν έχομε τό θάρρος να όμολογήσωμε την άγνοιάν μας, αλλά προσπαθούμε να δώσωμε κάποια άπάντησι, τότε όμιλούμε άνήσυχα και άόριστα. Τότε προσπαθούμε να πείσωμε τους άλλους με την έντασι της φωνής μας, χωρίς αποτέλεσμα βέβαια. Άλλά τούτο, άν δέν πρέπει να γίνεται ποτέ και από κανένα δάσκαλο, είναι τελείως άδιανόητο να συμβή εις τον διδάσκαλον των άληθειών του Θεού. Διότι άλλως δέν γίνεται μόνον περίγελως ό ίδιος, αλλά συγχρόνως βλασφημείται τό όνομα του Θεού και χάνονται ψυχές, ύπερ των Χριστός απέθανε.

3. Η συναίσθησις έπειτα της μικρότητος και άμαρτωλότητος του Κατηχητού, πρέπει να δημιουργή εις αυτόν τάς έξής δύο πρακτικάς καταστάσεις.

α) Την ανάγκην της συνεχούς πνευματικής καλλιέργειας του έαυτού του, «μήπως άλλους κηρύξας αυτός άδόκιμος γένηται»¹⁶, κατά την συναίσθησιν του

14. Ματθαιου ΙΒ' 34-35.

15. Α' Πέτρου Γ' 15.

16. Α' Κορινθίους Θ' 27.

Άποστόλου Παύλου. Τούτο άνυψώνει τον Κατηχητήν, βοηθεί όμως συγχρόνως και τους μαθητάς του. Διότι άλλως προς τί να ενδιαφέρονται οι μαθηταί του Κατηχητικού Σχολείου δια την σωτηρίαν και τον πνευματικόν καταρτισμόν των, όταν βλέπουν ότι προς τούτο δέν ενδιαφέρεται δια τον έαυτόν του ό Κατηχητής των;

β) Την ανάγκην άναγνωρίσεως της χάριτος και της δυνάμεως του Θεού εις τάς έπιτυχίας του έργου του, ίνα «μη ύπερφρονή παρ' ό δεϊ φρονεΐν, αλλά φρονεΐν εις τό σωφρονεΐν, έκάστου ως ό Θεός έμέρισε μέτρον πίστεως»¹⁷ κατά την σύστασιν επίσης του Άποστόλου Παύλου, ό όποιος, έχων πάντοτε την συναίσθησιν αυτήν, έλεγε προς τους Κορινθίους: «χάριτι Θεού είμι ό είμί. Και ή χάρις αυτού ή εις έμέ ου κενή εγενήθη, αλλά περισσότερο αυτών πάντων έκοπίασα, ουκ έγώ δέ, άλλ' ή χάρις του Θεού ή σὺν έμοί»¹⁸. Δια τούτο και εις τάς φαινομενικάς άποτυχίας του δέν άπελιζεται ό Κατηχητής. Αυτός συνεχώς σπέρνει και την αύξησιν και την καρποφορίαν αφήνει στα χέρια του Θεού¹⁹.

4. Τό ιδεώδες του Κατηχητικού Σχολείου κατά την διακήρυξιν της Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος είναι «ή καλλιέργεια όρθοδόξου φρονήματος έν ταΐς ψυχαΐς των παιδων εις τρόπον, ώστε να καταστούν ούτοι ίκανοί, ίνα μετέχωσι της μυστικης ζωής του Χριστού και άνυψωθώσι τή βοηθεία της θείας χάριτος εις τό καθομοίωσιν»²⁰. Άλλ' οι μαθηταί θέλουν να βλέπουν συγκεκριμένα πρόσωπα, που έβίωσαν τό ιδεώδες τούτου του χριστιανικού κηρύγματος. Θέλουν πρόσωπα όχι τόσο έν της ιστορίας της Έκκλησίας, όσο έν της συγχρόνου ζωής. Μεταξύ τούτων δέ την πρώτην θέσιν πρέπει να κατέχη ό Κατηχητής.

Έτσι όταν ό Κατηχητής διδάσκη ότι ό Ίησους Χριστός ήλευθέρωσε τον άνθρωπον από την τυραννίαν του σατανά και την δουλείαν των παθών, πρέπει αυτός πρώτα να είναι τούτων άπελεύθερος.

Όταν διδάσκη ότι τό κήρυγμα του Ευαγγελίου δίνει στον άνθρωπο «χαράν μεγάλην»²¹, πρέπει ό ίδιος να ζή τή χαρά και να είναι πάντοτε χαρούμενος.

Όταν διδάσκη ότι ό Χριστιανός με τον λόγον του Θεού γίνεται δυνατός²², πρέπει να δείχνη τούτο ό ίδιος με τή συμπεριφορά του και τις δυναμικές ενέργειές του.

17. Ρωμαιοϋ ΙΒ' 3.

18. Α' Κορινθίους ΙΕ' 10-11.

19. Α' Κορινθίους Γ' 6-8.

20. Άποστολική Διακονία, Κατηχητικά βοήθηματα, Α' σειρά του Άνωτέρου, σελ. στ'.

21. Λουκᾶ Β' 10.

22. Φιλιππησίους Δ' 13.

Όταν διδάσκη την αλήθεια και την ειλικρίνεια, δεν μπορεί να ζή στο ψεύδος και την ύποκρισία. Δεν μπορεί να είναι προληπτικός και δεισιδαίμων.

Όταν διδάσκη την αρετή, δεν μπορεί να είναι εκείνος γεμάτος κακία, για να περιορισθώ ένδεικτικώς μόνον σ' αυτά.

Γενικά θα έλεγα ότι αν η προσωπικότης του Κατηχητού δεν είναι εμπλουτισμένη από τα αναφερθέντα χαρακτηριστικά, είναι χίλιες φορές προτιμότερον, γι' αυτόν και το κατηχητικό έργο, να μὴν ἀναλάβη Κατηχητικό. Γιατί τότε θα δυσκολευθῆ ἢ ἀνύψως τῶν παιδιῶν, θὰ δυσφημισθῆ τὸ έργον τῆς Κατηχήσεως καὶ ὁ ἴδιος θὰ ὑποστῆ μεγαλύτεραν τὴν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ.

Γ'.

Άγαπητοί μου ὑποψήφιοι Κατηχηταί,

Όσα μέχρι τώρα εἰπώθησαν εἶναι δυνατόν να ἐδημιούργησαν σὲ μερικὸν ἀπὸ σᾶς ἀπαισιόδοξες σκέψεις καὶ νὰ εἶπαν μέσα τους' «ποιὸς μπορεί νὰ τὰ κάνει αυτά;». Άνθρώπινο τούτο καὶ φυσικό. Όμως «τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατόν παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν»²³. Θελήσατε ἐσεῖς καὶ τότε μετὰ τὴν χάρι καὶ τὴν δύναμι τοῦ Θεοῦ εἶναι ὅλα κατορθωτά.

Πρὸς τούτο κρίνω σκόπιμον καὶ πολὺ διδακτικὸν νὰ σᾶς μνημονεύσω τὸ περιστατικὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκλογῆς τοῦ Μωϋσέως διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἐκ τῆς δουλείας τῆς Αἰγύπτου, πού, ὅπως ξέρετε, εἶναι σύμβολον ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἐκ τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς τυραννίας τοῦ σατανᾶ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, έργον πού κατὰ ἓνα μέρος ἀνατίθεται τώρα σὲ σᾶς τοὺς Κατηχητάς.

Ό Μωϋσῆς, λοιπόν, ὅταν ἐκλήθη ἀπὸ τὸν Θεόν, προέβαλε τέσσερες ἀντιρρήσεις.

1. «Τίς εἰμι ἐγώ, ὅτι πορεύσομαι πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, καὶ ὅτι ἐξάξω τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου;».

Όμως ἀκούσατε τὴν ἀπάντησιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Μωϋσῆν' «ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ τούτο σοὶ τὸ σημεῖον, ὅτι ἐγὼ σε ἐξαποστέλλω ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε τὸν λαόν μου ἐξ Αἰγύπτου καὶ λατρεύσετε τῷ Θεῷ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ»²⁴. Εἶναι ἡ ἴδια φράσις, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Θεάνθρωπος ἐχρησιμοποίησε πρὸς τοὺς μαθητάς Του, λέγων' «Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς»²⁵. «Ὅστε ὁ

Θεὸς εἶναι ὁ θέλων καὶ ἐνεργῶν τὰ πάντα. Ἐμεῖς ἀπλῶς εἴμεθα τὰ ὄργανα καὶ οἱ ἐργάτες τοῦ ἀμπελώ- νου Του καὶ ἐπομένως Ἐκεῖνος θὰ μᾶς ἐνδυναμώνῃ εἰς τὸ έργο μας. Ἄλλὰ κάτι ἀκόμη ἤθελα νὰ προσέ- ξωμε ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Μωϋσῆν. Τοῦ λέγει' «Ἐγὼ σε ἐξαποστέλλω ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν τὸν λαόν μου». Ὅστε ὁ λαὸς εἶναι τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τοῦ Μωϋσέως. Καὶ τὰ παιδιά τοῦ Κατηχητικοῦ δεν εἶναι δικοὶ μας ὁπαδοὶ καὶ ἀκόλουθοι, ἀλλὰ παιδιά τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα Ἐκεῖνος διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του μᾶς ἐμπι- στεύεται πρὸς καλλιέργειαν πνευματικῆν.

2. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ μίαν δευτέραν διευκρίνισιν. «Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξελεύσομαι πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς, ἐρωτήσουσί με' τί ὄνομα αὐτῷ; τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς;».

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ' «ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν... οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ' ὁ ὢν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς»²⁶. Εἶναι ὁ ἴδιος παντοδύναμος Θεός²⁷, πού ἀποστέλλει καὶ ἡμᾶς. Καὶ ἐπομένως ὁ Κατηχητὴς κα- ταγγέλλων²⁸ καὶ κηρύσσων «Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τού- τον ἑσταυρωμένον» ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ καὶ δύναμιν τοῦ Θεοῦ²⁹.

3. Ὁ Μωϋσῆς ὅμως θέλει καὶ κάτι ἀκόμη νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Θεόν' «Ἐάν μὴ πιστεύσωσί μου, μηδὲ εἰσακούσωσι τῆς φωνῆς μου, ἐροῦσι γάρ, ὅτι οὐκ ὤπται σοὶ ὁ Θεός, τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς;».

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Θεὸς δίνει εἰς τὸν Μωϋσῆ τὴν δύναμιν τῆς θαυματουργίας³⁰, ὅπως ἔδωκε καὶ εἰς τοὺς μαθητάς Του ὁ Σωτῆρ καὶ εἰς πάντας τοὺς πι- στούς, εἰπών' «σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρα- κολουθήσει' ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι' γλώσσαις λαλήλουσι καιναῖς' ὄφεις ἀροῦσι' κἂν θανά- σιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτούς βλάψει' ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν»³¹.

4. Ἄλλ' ὁ Μωϋσῆς ἔχει καὶ μίαν τελευταίαν ἀν- τίρρησιν' «Δέομαι, Κύριε, οὐχ ἰκανὸς εἰμι πρὸ τῆς χθές, οὐδὲ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας, οὐδὲ ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου' ἰσχνόφωρος καὶ βραδύγλωσ- σος ἐγὼ εἰμί».

Ἄκούσατε ὅμως καὶ τὴν ἐνισχυτικὴν δι' ὅλους μας ἀπάντησιν τοῦ Θεοῦ' «Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν' τίς ἔδωκε στόμα ἀνθρώπου, καὶ τίς ἐποίησε δύσκωφον καὶ κωφόν, βλέποντα καὶ τυφλόν; οὐκ ἐγὼ ὁ Θεός;

26. Ἐξοδος Γ' 13-14.

27. Ἰωάννου Δ' 25.

28. Πράξεις ΙΖ' 25.

29. Α' Κορινθίους Β' 2-5.

30. Ἐξοδος Δ' 1-9.

31. Μάρκου ΙΣΤ' 17-18.

23. Λουκᾶ ΙΗ' 27.

24. Ἐξοδος Γ' 11-12.

25. Ματθαίου Γ' 16.

ΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Κατά την διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ Θεὸς ἀπεκαλύφθη ἐν χρόνῳ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου Αὐτοῦ¹. Ἀποκάλυψις δὲ εἶναι τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ Θεὸς ἐγγίζει τὸν ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ. Ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν θεϊαν ταύτην προσφορὰν τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως καλεῖται πίστις καί, τούτου ἕνεκα, ἡ πίστις εἶναι ὑπερφυσικοῦ χαρακτῆρος ὅσον καὶ ἡ ἀποκάλυψις. Ἄμφότερα δ' ἀποτελοῦν τὸ μυστήριον τῆς ἐπανασυνδέσεως τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Δημιουργοῦ. Ὁ ἄνθρωπος, ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἀποφασίζει ἐντελῶς ἐλευθέρως τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀξίωσιν τῆς θεϊαῖς ἀποκαλύψεως. Πίστις εἶναι ταυτοχρόνως δῶρον Θεοῦ καὶ πράξις συνειδητῆ τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι τὸ «ναί» τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν λυτρωτικὴν κλήσιν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀντίστοιχος ἐβραϊκὴ τῆς πίστεως λέξις ἐκφράζει, κατὰ τὴν θεμελιώδη αὐτῆς σημασίαν, τὸ μονίμως ἐμμένειν εἰς τι. Εἰς τὴν μεγαλότεραν δὲ ἔκτασιν τῆς Παλ. Διαθήκης ἡ ἔννοια τῆς εἰς τὸν Θεὸν πίστεως ἐκφράζεται συνήθως διὰ τῶν λέξεων «φόβος-φοβεῖσθαι» «ἐμπιστεῦσθαι», «γινώσκειν», «ἐρευνᾶν» καὶ ἄ. Ἐπὶ παραδείγματι, οὐδέποτε χαρακτηρίζεται ὡς πίστις ἡ σχέσις καὶ ἀναφορὰ τῶν ἀνθρώπων πρὸς ξένας εἰδωλολατρικὰς θεότητες. Πρῶτος δὲ φαίνεται ὅτι χρησιμοποίησε τὴν λέξιν πίστις ὁ προφήτης Ἡσαίας κατὰ τὴν σύγχρονον ἔννοιαν αὐτῆς ἐν κεφ. 43,10. Ἡ πίστις εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην εἶναι ἔκφρασις τοῦ διώματος τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀπεριορίστου ἐμπιστοσύνης καὶ ὑπακοῆς τὸ ὁποῖον ἐκκινεῖ ἐκ τοῦ πρὸς Ἐκείνον φόβου, καὶ τῆς ἐλπίδος. Ἡ λέξις λαμβάνει εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην πλέον συγκεκριμένον περιεχόμενον καθ' ὅτι ἀναφέρεται ἄμεσα καὶ ἔχει ὡς στόχον τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου ἢ. Ἰ. Χριστοῦ ὡς τοῦ ἐνανθρωπήσαντος

1. Ἰω. 1Β', 14.

καὶ νῦν πορεύου καὶ ἐγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα σου, καὶ συμβιβάσω σε, ὃ μέλλεις λαλεῖσαι»³². Εἶναι αὐτὸ πού ἐπανελάβε καὶ πρὸς ὅλους μας ὁ Θεάνθρωπος· «ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστηναί πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν»³³.

Ἐπομένως ἡ ἐπιτυχία τοῦ Κατηχητοῦ στὸ ἔργο του δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ δύναμι ἢ τὴν ἀδυναμία του, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προσωπικότητά του καὶ ἀπὸ τὴν σύνδεσίν του μετὰ τὸν παντοδύναμον Θεόν.

★

32. Ἐξόδος Δ' 10-12.

33. Λουκᾶ ΚΑ' 14.

Λόγου τοῦ Θεοῦ. Τόσον δὲ οἱ εὐθεῖς λόγοι τοῦ Κυρίου² ὅσον καὶ αἱ διηγήσεις τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν προσδίδουν εἰς τὴν λέξιν «πίστις» ἕνα σαφῆς θεολογικὸν περιεχόμενον τὸ ὁποῖον κυρίως διὰ τοῦ εὐαγγ. Ἰωάννου καὶ τοῦ ἀποστ. Παύλου³ διαπλατύνεται καὶ ἀποκτᾶ πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς διαστάσεις λίαν ἐνδιαφέρουσας, καθ' ὅτι ἀπὸ τῆς θεϊαῖς ἐνανθρωπήσεως καὶ ἐντεῦθεν ἡ πίστις ὡς ἐν χάριτι ἀνθρωπίνῃ ἐνέργεια διαδραματίζει καθοριστικὸν ρόλον εἰς τὸ ὄλον ἔργον τῆς σωτηρίας.

α' Ἡ πίστις ὡς «γνώσις καὶ ἀλήθεια». Εἰς τὴν ζωὴν τῆς πρώτης Ἐκκλησίας ἡ πίστις κορυφούται εἰς τὴν ὁμολογίαν «ἀνέστη ὁ Κύριος». Κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, ἡ πίστις εἶναι ταυτόσημος πρὸς τὴν οἰκείωσιν τῆς ἀληθείας τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς σωτηριολογικῆς αὐτῆς σημασίας (Ρωμ. 1,9 «... τοῦτο ἐστὶ τὸ ρῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύττομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃ ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ»⁴). Διὰ τῆς πίστεως —ὡς χαρακτηρίζει ταύτην ὁ Παῦλος— ἀνέρχεται ὁ ἄνθρωπος προσδευτικῶς εἰς τὴν «γνώσιν τῆς ἀληθείας» καθ' ὅτι τὸ εὐαγγέλιον εἶναι ὁ «λόγος τῆς ἀληθείας»⁵. Ἡ πίστις καὶ ἡ γνώσις («πιστεῦειν καὶ γινώσκειν») ἐνέχουν εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον καὶ τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ὡς ἀνωτέρω ἔννοιαν, τοῦτέστιν τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ταυτότητα Αὐτοῦ πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς ἀποσταλέντα τῷ κόσμῳ Μεσσίαν⁶. Πίστις εἶναι κατὰ τὸν Ἰωάν-

2,3. Εἶναι γεγονός, ὅτι ὑφίσταται ἀξιοπαράτητος διαφορὰ μετὰ τὸν Παυλεῖον καὶ Ἰωαννέϊον θεολογίας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν χρῆσιν σωτηριολογικῶν ὄρων ἐν οἷς καὶ ἡ «πίστις».

4. Α' Κορ. Α' 18 καὶ Φιλιπ. Β' 10.

5. Κολ. Α' 5, Γαλ. Α' 6-9, Α' Τιμ. Β' 4.

6. Ἰω. Η', 24.

Αὐτὰ εἶχα, Σεβασμιώτατε, νὰ ἐκθέσω ἐπὶ τοῦ θέματος πού μοῦ ἀναθέσατε. Θὰ ἠδύναντο νὰ λεχθοῦν περισσότερα. Ἠρκέστην εἰς αὐτά, μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἔδωκα εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς σας ἀρκετὰς ἀφορμὰς διὰ περισσότερας σκέψεις, κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ Παροικιαστοῦ· «Δίδου σοφῶ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται»³⁴.

Εὐχαριστῶ.

Ἄρχμ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΤΟΠΟΥΛΟΣ

Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

34. Παροιμία: Θ' 9.

νην ἢ ἀποδοχή τῆς ἐξ ἀντικειμένου ἀπολύτου ἀληθείας καθ' ἣν ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ «αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκουσι σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν» (1Ζ' 3), κατ' ἐπέκτασιν δὲ καὶ κατὰ συνέπειαν, ἡ ἀποδοχὴ τῆς διδασκαλίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διαφύλαξις ταύτης. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ πνευματικὴ ταυτότης καὶ ιδιότης τοῦ ὁπαδοῦ τοῦ Χριστοῦ ἐκφράζει τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀληθείας τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ τῆς σωτηριολογικῆς αὐτῶν σημασίας⁷. Αὕτη ἡ πίστις καὶ ἡ ἀποδοχὴ εἶναι διὰ τὸν χριστιανὸν μία μυστικὴ καὶ υπερφυσικὴ ὁδὸς γνώσεως καὶ ἐσωτερικοῦ φωτισμοῦ. Τὴν ἀλήθειαν καὶ πραγματικότητα ταύτην διδάσκει πολλαχθῶς τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ γὰρ πείσῃ τὸν σύγχρονον αὐτοῦ ἄνθρωπον τὸν ἐπηρεαζόμενον ὑπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων φιλοσοφικῶν—γνωστικῶν ρευμάτων, ὅτι ἡ πραγματικῶς σῶζουσα γνώσις ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς αὐθορμήτου πίστεως εἰς τὴν ἐν Χριστῷ σεσαρκωμένην θείαν Ἀλήθειαν. Ὁ ἄνθρωπος δύναται γὰρ σωθῆν μόνον διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ συνειδητῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν Σταυρικὸν θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου (Ἰω. Γ', 14 Πράξ. Δ, 2 Ρωμ. Α, 16). Τοῦτο ὅμως εἶναι ἀδύνατον ἂνευ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ πιστοῦ πεποιθήσεως ὡς πρὸς τὴν μοναδικότητα τῆς ἀληθείας τοῦ περιεχομένου τῆς θείας ἀποκαλύψεως. Τὸ χωρίον τοῦ ἀποστόλου Παύλου «εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται... Α' Κορ. ΙΒ, 14 ὑπογραμμίζει τὴν πραγματικότητα κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ πίστις τοῦ χριστιανοῦ, ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον τὸν Σταυρικὸν θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, περιλαμβάνει ἐν αὐτῇ ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν γνώσιν. Ἡ πίστις ζῆ ἐκ τῆς ἀληθείας τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς: τῆς ἐν Χριστῷ θείας ἀποκαλύψεως καὶ σωτηρίας. Ἐὰν δηλ. κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, ἡ ἐν Χριστῷ Σωτηρία δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀντικειμενικῶς ἀλήθεια, δὲν εἶναι κατὰ συνέπειαν ἀλήθεια καὶ ὑποκειμενικῶς διὰ τὸν πιστεύοντα (Γαλ. Β, 20 «χριστῷ συνεσαυρώμα· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δ' ἐν ἐμοὶ χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῆ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ...»). Τοιοῦτοτρόπως ἡ πίστις τοῦ καθ' ἕκαστον χριστιανοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἐπίκαιρον πάντοτε σημεῖον θετικῆς συναντήσεως τῆς θείας ἀποκαλύψεως μετ' αὐτοῦ. Διὰ τῆς προσωπικῆς πίστεως κατορθοῦται ἡ ἀληθινή καὶ ἐνεργὸς συμμετοχὴ ἡμῶν εἰς τὴν ἀπόλυτον γνώσιν. Ἡ προσωπικὴ δὲ πίστις ἐκάστου χριστιανοῦ οὐδόλως ἄλλοιοῖ τὸν χαρακτήρα τῆς δόξης τοῦ εἰς Χριστὸν πιστεύοντος πληρώματος (κοινωνία πιστευόντων).

δ' Χριστοκεντρικότης τῆς πίστεως. Ὁ Χριστός, ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτὴρ τοῦ κόσμου εἶναι τὸ κέντρον τῆς πίστεως ἡμῶν. Ὁ Χριστός εἶναι ἐπίσης τὸ κέντρον καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς καὶ στόχος ὅλων τῶν προ-

φητειῶν καὶ ἐπαγγελιῶν τῆς Παλ. Διαθήκης. Ἡ ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ δὲ θεία ἀποκάλυψις, ἰδιαίτερος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ ἀποστόλου Παύλου⁸ καὶ ἐν τῷ Ἰωάννῃ, παρουσιάζει καὶ προβάλλει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν ὡς τὸ θεμέλιον καὶ τὴν ζωοποιὸν δημιουργικὴν δύναμιν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης σωτηρίας. Τόσον εἰς τὴν θεολογίαν δὲ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ὅσον καὶ εἰς τὰ λειτουργικὰ κείμενα προβάλλεται ὁ Κύριος ὡς ὁ τελικὸς σκοπὸς καὶ ἡ τελείωσις τοῦ σωτηριολογικοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστός, ὡς ἡ πεμπουσία τῆς ὁμολογίας τῆς χριστιανικῆς πίστεως ὁμολογεῖται καὶ διδάσκεται ὡς τὸ «μυστήριον τῆς ἐκκλησίας». Ἡ χριστιανικὴ πίστις κέκτηται ἔντονον χριστοκεντρικὸν χαρακτήρα διότι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ υπερβατικὴ καὶ υπέρλογος ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ («ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς»). Ὁλόκληρος ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία περὶ τῆς θείας ἀποκαλύψεως συγκεντροῦται εἰς τὸ θεμελιώδες δόγμα τῆς ἐν Χριστῷ ἐνανθρωπήσεως καὶ τῆς ἐν Χριστῷ λυτρώσεως καὶ δικαιοσύνης τοῦ ἀνθρώπου. Πᾶσα διάστασις τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐκκινεῖ ὡς ἀκτὴς ἐκ τοῦ κέντρον τοῦ «μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ». Ἡ χριστιανικὴ πίστις εἶναι θεοκεντρικὴ καὶ ἐκκλησιοκεντρικὴ διότι ἀκριβῶς εἶναι χριστοκεντρικὴ, ἀναφερομένη ἐν πᾶσιν εἰς τὸν Χριστόν ὡς τὸν Σωτῆρα, Βασιλέα καὶ ὑπέρτατον Κριτὴν τοῦ κόσμου.

γ' Ἡ πίστις ὡς χάρις καὶ δῶρον τοῦ Θεοῦ. «Τῆ χάριτι ἐστὲ σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἡμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον» διακηρύττει ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσούς ἐπιστολήν αὐτοῦ (Β, 8)⁹. Οἱ προφήται τῆς Παλ. Διαθήκης περιγράφουν τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὸν πιστεύοντα ὡς δημιουργίαν μιᾶς «νέας καρδίας», ὡς μίαν ἔκχυσιν «νέου πνεύματος» ὡς μίαν δηλαδὴ πνευματικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰ δάθη τῆς σκέψεως, τῶν συναισθημάτων καὶ τῆς βουλήσεως αὐτοῦ¹⁰. Ἡ προφητικὴ αὕτη παλαιοδιαθητικὴ ἀποψις τῆς ἐσωτερικῆς ἐναλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀναπτύσσεται περαιτέρω εἰς τὴν Κ. Διαθήκην. Κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, ἡ εἴσοδος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν σημαίνει μίαν ὀλοκληρωτικὴν ἐκ δάθρων ἐσωτερικὴν ἀνανέωσιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ πνεῦμα φωτίζει ἐσωτερικῶς τὴν καρδίαν τοῦ πιστεύοντος καὶ τοῦ χαρίζει τὸν ἀληθινὸν τρόπον τῆς θείας γνώσεως καὶ τὸν πληροῖ δι' ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν¹¹. Διὸ καὶ μόνον ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος δύναται ὁ ἄνθρωπος γὰρ δεχθῆν τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ γὰρ προσδεύσῃ εἰς τὴν

8. Κολ. Α, 15-20, Ἐφεσ. Α, 10, Γαλ. Δ, 4, Β' Κορ. Ε, 18, Ἰω. Α, 1-18, Γ, 16 καὶ Α' Ἰω. Δ, 9.

9. Ἰβὲ καὶ Ἰω. ΣΤ', 44.

10. Ἰερ. ΚΔ', 7, Ἐξεκ. ΑΣΤ', 26.

11. Ἐφεσ. Δ, 17, Κολ. Α, 21, Β' Κορ. Α, 4.

7. Ἰω. Ζ' 16-17 «ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμφαντός με» βλ. καὶ Α' Ἰω. Ζ, 11.

ἀνοδικήν αὐτοῦ πορείαν πρὸς κατανόησιν τοῦ μυστηρίου τούτου (Α' Κορ. Α, 23 Ἐφ. Α' 15-19). Συμφώνως πρὸς τὸ προσημειωθὲν χωρίον τοῦ Ἰωάννου (ΣΤ' 44) δὲν ἐπαρκεῖ ἡ διδασκαλία τοῦ Κυρίου καὶ τὰ θαύματα Αὐτοῦ διὰ τὴν πίστευσιν ὁ ἄνθρωπος, διὸ καὶ πρέπει ὁ Θεὸς νὰ ἐλύσῃ αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν. Εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην δὲ εἰς τὸν ὁποῖον τὸ σχῆμα «πίστις - γνῶσις» διαδραματίζει ἕνα κεντρικὸν ρόλον, ἡ πίστις ἀναπηδᾷ - πηγάζει ἐκ τῆς πεφωτισμένης ἀνθρωπίνης διανοίας καθ' ὅτι «οἶδομεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦκει καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν» καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ» (Α' Ἰω. Ε, 20). Ὑπὸ τὴν ἐνοίαν «διάνοια» ἐννοεῖται ἐνταῦθα ἡ πνευματικὴ τοῦ ἀνθρώπου περιουσία ἢ κατὰ τὴν δημιουργίαν δοθεῖσα καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τῆς πτώσεως ἀμαυρωθεῖσα, ἐν Χριστῷ δὲ καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀναζωπυρωθεῖσα. Διὰ τῆς πίστεως «γνωρίζει» ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεὸν καὶ τὸ μυστήριον τῆς Οἰκονομίας Αὐτοῦ. Μία τοιαύτη «γνωστικὴ» ἰκανότης ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεως καὶ χαρίζεται εἰς τὸν πιστεύοντα τὴν δυνατότητα νὰ ὑψωθῇ ἐκ τοῦ κοινῆς ἐπιπέδου καὶ νὰ «ἐγγίσῃ» τὸν Δημιουργόν. Καὶ τοῦτο συμβαίνει διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ὁποίας ἐξυψοῦται ὁ πιστεύων καὶ καθίσταται μέτοχος τῆς θείας θεωρίας. Ὁ πιστεύων κατέχει ἤδη «τώρα» τὴν αἰώνιον ζωὴν τῆς ὁποίας ἡ ἐσχατολογικὴ πληρωσις ἄρχειται ἤδη ἐν Χριστῷ («... ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλῃται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» Ἰω. Γ, 16). Ὁ διὰ τῆς χάριτος ἐπερχόμενος τῷ πιστῷ θεῖος φωτισμὸς καταξιοῖ τοῦτον τοσοῦτον ὥστε νὰ ἀποδέχεται τὸ ἐσώτατον περιεχόμενον τῆς θείας ἀποκαλύψεως ὡς Λόγον τοῦ Θεοῦ (Β' Θεο. Β, 13).

δ'. Ἡ πίστις ὡς θεμελιώδης καὶ ἐλευθέρως ἀπόφασις τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὴν Παλ. Διαθήκην ἡ ἀντίθεσις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν λόγον καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ χαρακτηρισθῆναι ὡς ἀπιστία, ἡ δὲ ὑπακοὴ ὡς πίστις. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει καὶ ταυτίζει τὴν πίστιν πρὸς τὴν ὑπακοὴν τοῦ πιστοῦ εἰς τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὴν ἐλευθέρως συμμόρφωσιν αὐτοῦ εἰς τὸ θεῖον σχέδιον τῆς σωτηρίας (Ρωμ. Α, 5. Ι, 6. ΙΕ, 8. ΙΣΤ, 26. Β' Κορ. Θ, 13). Κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἡ πίστις εἶναι ἐρριζωμένη θαθύτητα εἰς τὴν ἐλευθέρως συνειδησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὴ ἐκαὶ ἔνθα οὗτος ἐκκινεῖ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας καὶ τελεῖ ἐν ἐτοιμότητι ἔναντι τῆς ἐσωτερικῆς κλήσεως τοῦ Θεοῦ (Ἰω. Ε, 44) ἐνὶ λόγῳ: ἡ πίστις συνιστᾷ ὀλοκληρωτικὴν ἀπόφασιν τοῦ πιστοῦ ἔναντι τοῦ ἐν Χριστῷ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου τοῦ Θεοῦ (Ἰω. Γ, 32-36) ὁ ὁποῖος φέρει καὶ τοποθετεῖ τὸν ἄνθρωπον πρὸ τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ τοῦ ὑπερβαίνοντος τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴν, καί, τούτου ἕνεκα οὐδεμίαν ἔχοντος ἀνάγκην τῆς ἀνθρωπίνης συγκαταθέσεως. Ὁ Κύριος ἀπαιτεῖ ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου τὴν εἰς Αὐτὸν πίστιν ὑπὸ μορφῆν ὀλοκληρωτικῆς καὶ τελειοδίκου προσωπικῆς ἀποφάσεως («ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστι, καὶ ὁ μὴ συναγων

μετ' ἐμοῦ σκορπίζει»). Ὅτι δὲ ὁ Παῦλος νοεῖ τὴν πίστιν κυρίως ὡς ὑπακοὴν εἰς τὴν θεῖαν αὐθεντίαν, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ τῶν χωρίων Ρωμ. Α, 8 καὶ ΙΣΤ, 19 καὶ Ρωμ. ΙΕ, 18. Ἡ πίστις ὡς προερχομένη ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ροπῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν θεωρεῖται ὑπὸ ἀδιάσπαστον ἐνότητα μετὰ τῆς ἐλπίδος ἀνευ τῆς ὁποίας εἶναι ἀδιανόητος ἡ ἐπιζήτησις τῆς προσωπικῆς ἡμῶν σωτηρίας. Ἡ πίστις ἔχει τὰς ρίζας αὐτῆς ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου αὐτεξουσίου διὰ καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ ἄνθρωπος προσφέρει ἑαυτὸν ἐντελῶς ἐλευθέρως πρὸς τὴν θεῖαν χάριν ἢ τάσσεται ἐναντίον αὐτῆς ἢ κύπτει γονυκλιγῆς ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἀγάπης, ἢ τάσσεται ἐγκνίον αὐτοῦ. Εἰς τοῦτο ἔγκνεται καὶ τὸ ἔσχατον «εἶναι» τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ὁ Θεὸς ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον μίαν ἀπόλυτον συγκατάθεσιν (Πράξ. Β, 36). Οὐδαμῶς δ' ὑφίσταται πίστις ἀληθινή ἐὰν ἡ πίστις δὲν ὑφίσταται ἀνευ ὄρων ὡς μαρτυρεῖ καὶ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς ἐν «πεποιθήσει πίστεως» τοῦ χριστιανοῦ. Μιᾶς «πεποιθήσεως» ἐσωτερικῆς ἢ ὁποία οὐδὲν τὸ κοινὸν καὶ τὸ συγγενὲς ἔχει πρὸς τὴν πεποιθήσιν τῆς επιστημονικῆς ἢ φιλοσοφικῆς σκέψεως. Μιᾶς πεποιθήσεως ἢ ὁποία δὲν στηρίζεται εἰς κοινὰ σχήματα ἀνθρωπίνης διαλεκτικῆς, ἀλλ' εἰς τὴν «παραδοξότητα» τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως. Ἡ ἀπόλυτος αὐτὴ καὶ ἐλευθέρως πεποιθήσις τοῦ πιστεύοντος δὲν καθίσταται κατανοητὴ ἀνευ τοῦ ἔσω θεοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς χάριτος διὰ τῆς ὁποίας ὁ πιστὸς ἀνυψοῦται ὑπὲρ τὸ ἐπίπεδον τῆς συνηθούς γνώσεως καὶ συναντᾷ τὸν Θεόν.

ε'. Ἐσχατολογικὸς χαρακτήρ τῆς πίστεως. Διὰ τὸν πιστόν, ἡ ὑπακοὴ αὐτοῦ καὶ ἡ συμπεριφορὰ του προσλαμβάνουν μίαν οὐσιώδη ἐσχατολογικὴν διάστασιν καθ' ὅτι ἡ πίστις ἀνυψοῖ τὸν ὄρξοντα τοῦ κόσμου καὶ ἀποκαθαίρει τὴν πραγματικὴν προοπτικὴν τοῦ σωματικοῦ θανάτου διὰ τῆς ἐναγωνίου προσμονῆς τῆς αἰώνιου ζωῆς καὶ συναντήσεως μετὰ τοῦ ἀναστάντος Κυρίου¹². Ὁ ἐσχατολογικὸς χαρακτήρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀντιστοιχεῖ καὶ ἐκφράζει τὸν χριστοκεντρικὸν αὐτῆς χαρακτήρα, καθ' ὅτι ὡς κέντρον ἔχει τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, οὐτινος ἢ τελεία καὶ ὀλοκληρωτικὴ ἀποκάλυψις μέλλει νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τὴν Β' παρουσίαν Αὐτοῦ. Ὁ πιστὸς εἶναι εἰς θέσιν ἀπὸ «σήμερον» νὰ διακρίνῃ τὸ μυστήριον τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ διὰ μέσου τοῦ δυσδιακρίτου τῆς ἱστορικῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Λόγου Αὐτοῦ (Ἐνανθρώπησις - Πάθος - Ἀνάστασις - Ἀνάληψις). Διὰ τῆς πίστεως κατορθοῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ διώσῃ ἀπὸ τῆς παρουσίας ἤδη ζωῆς τὴν θεῖαν μέθεξιν καὶ βασιλείαν. Ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἐν τῇ πίστει ἐγκρυπτομένης ὑπερφυσικῆς δυνάμεως εἶναι ἀκριβῶς αὐτὴ αὐτὴ ἢ ἄμεσος ἔνσις τοῦ πιστεύοντος μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ κέντρον, τὸ θεμέλιον καὶ ὁ ἐσχατος σκοπὸς τῆς

12. Α' Κορ. Α, 7, Ρωμ. Η, 23, Τίτ. Β, 13.

Ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς Κοιμήσεως τοῦ Μεγάλου Βασιλείου

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Εἶναι γεγονός, ὅτι, λόγω τῆς προόδου, τὴν ὁποίαν ἔχει γνωρίσει ὁ μηχανοτεχνικός πολιτισμὸς τοῦ αἰῶνος μας, ἔχουν παραγνωρισθῆ καὶ παραγκωνισθῆ πλείστα ἄλλα ἀξίαι, καὶ μάλιστα ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ὑπερτάτη τῶν ἐπιγείων ἀξιών καὶ ἔχει, ἐν ἀντιθέσει πρὸς πᾶν ἄλλο ἐπίγειον ὄν, ὑψηλὸν καὶ αἰώνιον προορισμόν.

Ἐπὶ τῆς πίστεως αὐτῆς, περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἔχει στηριχθῆ ὀλοκλήρως ὁ Ἑλληνοχριστιανικός πολιτισμὸς, πολλοὶ ἐκπρόσωποι τοῦ ὁποῖου ἀφιέρωσαν ὀλοκλήρως περὶ τούτου πραγματείας. Μεταξὺ τῶν ἐκπροσώπων αὐτῶν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, οἱ ὁποῖοι ἠσχολήθησαν μὲ τὸ περὶ ἀνθρώπου πρόβλημα, συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ Μέγας τῆς Ἐκκλησίας μας Πατὴρ καὶ Οἰκουμενικός Διδάσκαλος, ὁ Ἅγιος Βασίλειος, Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας (330 - 379 μ.Χ.), πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῖου ἡ Ἅγία Ἐκκλησία μας ἔχει ἀφιέρῳσαι τὸ τρέχον ἔτος.

Ὁ Μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας μας Πατὴρ ἀντεμέτωπισε τὸ περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ πρόβλημα, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περὶ αὐτοῦ διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ὁποία ἀπετέλει καὶ ἀποτελεῖ καὶ σήμερον, διὰ πάντας τοὺς θρησκείοντας, τὸ ταμεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου εὐρίσκεται ἀποτεθησαυρισμένη πᾶσα ἡ θεία σοφία καὶ, συνεπῶς, ἡ ἀλήθεια, περὶ παντὸς πράγματος.

Συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὁ ἄνθρωπος, ἡ κορωνὴ αὐτῆ τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ, δὲν εὐρέθη εἰς τὸν κόσμον εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλὰ ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὁ ὁποῖος καὶ ἔταξεν εἰς αὐτὸν κάποιον προορισμόν, ἀνώτερον καὶ ἀγιώτερον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἔχουν πάντα τὰ λοιπὰ δημιουργήματα.

Διὰ τὴν πραγματώσῃ ὅμως τὸν προορισμόν του αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, παρίσταται ἀνάγκη γὰρ διάγῃ ἐν τῷ

κόσμῳ τούτῳ μὲ τρόπον ὄλως διάφορον ἐκείνου, μὲ τὸν ὁποῖον ζοῦν πάντα τὰ λοιπὰ ὄντα τῆς Θείας Δημιουργίας.

Ποῖος, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος, ποῖα ἡ ἐν τῷ κόσμῳ θέσις αὐτοῦ, καὶ ποῖαι αἱ ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀπορρέουσαι ὑποχρεώσεις του;

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὁ ἄνθρωπος ἐν πρώτοις ἐπλάσθη διὰ χεῖρὸς τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ καὶ παρήχθη «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι»¹. Ὁ Μ. Βασίλειος μάλιστα λέγει σχετικῶς, ὅτι μόνον ὁ ἄνθρωπος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα δημιουργήματα, ἐπλάσθη διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ «καὶ ἐπλάσεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν»².

Διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ἀντιθέσει πάλιν πρὸς ὅτι ἐγένετο διὰ τὰ ἄλλα δημιουργήματα, εἰργάσθη σύνολος ἡ Θεότης. Ἐνῶ δηλαδὴ πάντα τὰ δημιουργήματα παρήχθησαν διὰ μόνου τοῦ δημιουργικοῦ προστάγματος τοῦ Θεοῦ³, διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου σύνολος ἡ Θεότης συνεσχέφθη καὶ τρόπον τινὰ ἀπεφάσισε «ποιήσωμεν ἄνθρωπον»⁴.

Τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ δημιουργία δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἐγένετο ὅταν πλέον εἶχε συντελεσθῆ πᾶσα ἡ ἄλλη δημιουργία, διότι ὁ ἄνθρωπος, ὡς κορωνὴ τῆς δημιουργίας καὶ κατακλείς αὐτῆς, ἔπρεπε γὰρ εὑρῆ τὰ πάν-

1. Πρὸβλ. Γεν. 1,1.

2. Γεν. 2,7. Πρὸβλ. Μεγ. Βασιλείου, εἰς τὸ «Πρόσεχε «σεαυτῷ» 6, Ἑλλ. Πατρ. MIGNE 31,212.

3. Πρὸβλ. Γεν. 1,3 «καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς γενηθήτω φῶς» καὶ ἐγένετο», ὁμοίως Γεν. 1,6 «καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς γενηθήτω στερέωμα...». Ἡ προσταγὴ αὐτὴ ἐπαναλαμβάνεται καὶ εἰς πάσας τὰς λοιπὰς δημιουργικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Θεοῦ.

4. Γεν. 1,26.

πίστεως. Ὁ ἄνθρωπος πιστεύει τὸν Θεὸν ἐν Χριστῷ διὰ τὴν δυνήθη γὰρ ἴδῃ ἐν Χριστῷ τὴν ὄλην ἀποκάλυψιν Αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο ἐπιτυγχάνεται ὑπὸ τοῦ πιστοῦ παρ' ὄλην τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἱστορικότητα καὶ τὴν ἐνδοκόσμιον σχετικότητα καὶ τὰς συνεπείας τούτων ἐν τῇ ἐπιγείῳ ζωῇ αὐτοῦ. Τὰ προβλήματα τῆς παρουσίας ζωῆς ὑπερνικῶνται ὑπὸ τοῦ πιστοῦ ὁ ὁποῖος ἔχει προσηλώσει τὸ βλέμμα αὐτοῦ εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν αὐτοῦ, ὑπερνικῶν αὐτῶ τὸν χρόνον καὶ μετέχων τῆς αἰωνιότητος ἐν τῇ προσωπικῇ ἐνώσει αὐτοῦ μετὰ τοῦ

ἀναστάντος καὶ δοξασθέντος Χριστοῦ, ἐν τοῖς ἱεροῖς Μυστηρίοις τῆς Ἐκκλησίας.

Τοιοῦτοτρόπως, ἐν τῇ πίστει ἀποκτᾶ καὶ βιοῖ ὁ χριστιανὸς μίαν ὄλως νέαν διάστασιν αὐτῆς ταύτης τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως: τὴν αἰωνιότητα.

Πρωτοπρεσβύτερος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΔΡΙΤΣΑΣ

τα ἔτοιμα, διὰ γὰρ διακονηθῆ ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν θίον τοῦ, ἐφ' ὅσον ἦτο κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς αὐτῶν.

Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη «σύνθετος, ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος»⁵. Ἐκ τῶν δύο τούτων συστατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ὁ ἄνθρωπος, πρῶτον, κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἐδημιουργήθη τὸ σῶμα ἐκ τοῦ χοῦ, κατόπι δὲ ἡ ψυχὴ, διὰ τοῦ θείου ἐμφυσήματος. Ἡ ψυχὴ εἶναι οὐρανία, τὸ θεῖον ἐμφύσημα τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ τὸ σῶμα εἶναι χῶμα ἐκ τῆς γῆς⁶, τὸ ὁποῖον προϋπήρχε τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, παραχθὲν καὶ τοῦτο εἰς τὸ εἶναι διὰ τοῦ θείου προστάγματος.

Τὰ δύο αὐτὰ συστατικὰ συνανέμιζεν ἡ Θεία Σοφία καὶ ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του, εὐρίσκεται μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ ἀποτελεῖ μίαν ἄλλην δημιουργίαν, «κόσμον ἕτερον», προικισμένον μὲ οὐράνια χαρίσματα. Αὐτὸ τὸ πλάσμα, ὁ ἄνθρωπος, συνενώνει ἐν ἑαυτῷ δύο ἀντιθέτους κόσμους, τὸν ὑλικὸν καὶ τὸν πνευματικόν, τὸν χοϊκὸν καὶ τὸν θεῖον, τὸν γήινον καὶ τὸν οὐράνιον, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκάτερος κόσμος ζητεῖ τὰ ἑαυτοῦ, ὥστε ἡ μὲν ὕλη, τὸ χῶμα, γὰρ ἔλκη καὶ κατευθύνη τὸ σῶμα πρὸς τὰ ἐπίγεια, τὰ χοϊκά, τὸ δὲ πνεῦμα, ἡ ψυχὴ, τὸ θεῖον ἐμφύσημα, γὰρ ὠθή καὶ κατευθύνη πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ θεῖα καὶ ἐπουράνια.

Οὕτως, ἐξ αὐτῆς τῆς ὑφῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, διεξάγεται ἐντὸς τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἀδιάκοπος ἀγὼν καὶ πάλη ἀέναντος, ἐφ' ὅσον ἡ μὲν ὕλη πιεῖται πρὸς τὰ κάτω, ἡ δὲ ψυχὴ φέρει, ἀντιθέτως, πρὸς τὰ ἄνω τὸ διφυῆς αὐτὸ ὄν, τὸ ὁποῖον ὅμως δέον γὰρ τεῖνη συνεχῶς πρὸς τὰ ἄνω, ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκεται ὁ θεῖος Δημιουργός του, ὁ ὁποῖος ἐπροίκισε τὸν ἄνθρωπον ἀκριθῶς δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν μὲ τὴν ὀρθίαν στάσιν τοῦ σώματός του. Λέγει σχετικῶς ὁ Μέγας Βασίλειος: «ὄρθιον ἐπλασε μόνον τῶν ζῶων τὸν ἄνθρωπον, ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος εἰδῆς, ὅτι ἐκ τῆς ἄνωθεν συγγενείας ἐστὶν ἡ ζωὴ σου· τὰ μὲν γὰρ τετράποδα πάντα πρὸς τὴν γῆν βλέπει καὶ πρὸς τὴν γαστέρα νένευκεν· ἄνθρωπῳ δὲ ἐτοίμη πρὸς οὐρανὸν ἢ ἀνάδελφισ, ὥστε μὴ σχολάζειν γαστρί, μηδὲ τοῖς ὑπὸ γαστέρα πάθεισιν, ἀλλ' ὄλην ἔχειν τὴν ὁρμὴν πρὸς τὴν ἄνω πορείαν»⁷.

Ἐκ τῶν σημειωθέντων ἐμφαίνεται ἡ ὅλως ἰδιαιτέρα τιμὴ καὶ ἡ εὐνοία, τὴν ὁποίαν ὁ θεῖος Δημιουργός ἔτρεφε πρὸς τὸ πλάσμα τοῦ τοῦτο, τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἡ ὁποία, ἐν ἀντιθέσει πάντοτε πρὸς πάντα τὰ λοιπὰ δημιουργήματα αὐτοῦ, ἐξαίρεται ἀκόμη περισσότερο, ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπλασε τὸ ἔργον τοῦτο «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν»⁸ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ ἑαυτοῦ του.

5. Ἐλλ. Πατρ. MIGNE 30,140, πρὸς καὶ Γεν. 2,7.

6. Πρὸς Γεν. 2,7.

7. Μεγ. Βασιλείου εἰς τὸ «πρόσεχε σεαυτῷ» Ἐλλ. Πατρ. MIGNE 31,216.

8. Πρὸς Γεν. 1,26.

Ὁ Θεὸς δηλαδὴ ἐπροίκισε τὸν ἄνθρωπον μὲ δύο ιδιότητες, αἱ ὁποῖαι μαρτυροῦν ἐξοφθάλμως τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐνοίαν του πρὸς αὐτόν. Βεβαίως ἡ «κατ' εἰκόνα» Θεοῦ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου, δὲν σημαίνει, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει τὴν μορφήν τοῦ πλάσματός του, ἀφοῦ ὁ ἴδιος εἶναι ἄυλος· «Πνεῦμα ὁ Θεός»⁹, λέγει σχετικῶς ὁ θεῖος Εὐαγγελιστής.

Κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον ἡ ιδιότης αὐτῆ, τὸ «κατ' εἰκόνα», σημαίνει τὴν, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι κυρίαρχος πάντων, κυριαρχίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν δημιουργημάτων, ἐμφύχων καὶ ἀψύχων, καθὼς καὶ τὴν ἀνωτερότητα τούτου «ὑπὲρ οὐρανόν, ὑπὲρ ἥλιον, ὑπὲρ τὰς τῶν ἀστέρων χορείας»¹⁰, τὰ ὁποῖα εἶναι καθ' ἑλοκλήριαν ὑλικά, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν δισύνθετον ἄνθρωπον. Τοῦτο ἄλλωστε ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς περὶ τοῦ ἀνθρώπου διηγήσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς, καθ' ἣν «καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον... καὶ ἀρχέτωσαν...»¹¹.

Ἐπίσης ἡ ιδιότης αὐτῆ δηλοῖ ἀκόμη, ὅτι, κατὰ τὸ πρότυπον πάλιν τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ, ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει γὰρ εἶναι φιλόανθρωπος καὶ φιλεὺσπλαγχνος, διότι, κατὰ τὸν Μεγ. Βασίλειον, «οὐδὲν οὕτως ἴδιον τῆς φύσεως ἡμῶν, ὡς τὸ κοινωγεῖν ἀλλήλοις, καὶ χρήζειν ἀλλήλων καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὁμόφυλον»¹².

Ἐπὶ πλέον ἡ ιδιότης τοῦ «κατ' εἰκόνα» μαρτυρεῖ καὶ τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλαστουργήθη λογικὸς καὶ αὐτεξούσιος, ὅπως ἀκριθῶς λογικὸς καὶ αὐτεξούσιος εἶναι καὶ ὁ πλαστουργήσας αὐτόν Θεός.

Τὸ «κατ' εἰκόνα» εἶναι μόνιμος ιδιότης τοῦ ἀνθρώπου, δοθεῖσα εἰς αὐτόν εὐθὺς μὲ τὴν δημιουργίαν του. Ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι δυνατὸν ἡ ιδιότης αὐτῆ γὰρ ἀλλοιωθῆ ἢ μεταδληθῆ, ἐφ' ὅσον βασίζεται ἐπὶ τοῦ θείου προτύπου, τὸ ὁποῖον εἶναι λογικόν, αὐτεξούσιον, φιλεὺσπλαγχνον καὶ δίκαιον.

Ἐνῶ ἡ ιδιότης τοῦ «κατ' εἰκόνα» τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μόνιμος καὶ ἀμετάδλητος, ἡ ἑτέρα ἐξ αὐτῶν, τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», παρ' ὅτι ἐδόθη καὶ αὐτῆ ἅμα τῇ δημιουργίᾳ εἰς τὸν ἄνθρωπον, δὲν εἶναι μόνιμος καὶ ἀμετάδλητος, ὡς ἡ πρώτη. Αὐτὴν τὴν ιδιότητα πρέπει ὁ ἴδιος ὁ κάτοχός της γὰρ τὴν διαπτύξῃ καὶ μονιμοποιήσῃ. Πρέπει δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος γὰρ προσπαθήσῃ, γὰρ ἐργασθῆ καὶ γὰρ κοπιᾶσῃ, διὰ γὰρ τηρήσῃ εἰς τὸν θίον του τὰς θείας ἐντολάς, ὥστε γὰρ κατορθώσῃ γὰρ γίνῃ ὁμοιος μὲ τὸν Πλάστην του¹³.

9. Πρὸς Γεν. 1,26.

10. Μεγ. Βασ. ὁμιλ. εἰς ψαλμ. 48, Ἐλλ. Πατρ. MIGNE 29,449.

11. Βλ. Γεν. 1,26.

12. Μεγ. Βασ. «ἔροι κατὰ πλάτος» 3, Ἐλλ. Πατρ. MIGNE 31,917.

13. Πρὸς Μεγ. Βασ. ὁμιλ. εἰς ψαλμ. 48, Ἐλλ. Πατρ. MIGNE 49,449, ἐπίσης «περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου» 2, Ἐλλ. Πατρ. MIGNE 30,29.

Η ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

1. Η ΕΚΛΟΓΗ

Τὴν 8ην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου συνεκλήθη ἐκτάκτως ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῶν χηρευσῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ἰωαννίνων καὶ Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν.

Ὡς Μητροπολίτης Χίου ἐξελέγη ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Διονύσιος Μπαϊρακτάρης, ἄχρι τοῦδε Γενικὸς Διευθυντῆς Θρησκευτικοῦ Σώματος Ἐνόπλων Δυνάμεων. Ἐν ἀρχῇ, διὰ ψηφοφορίας, κατηρτίσθη τὸ «τριπρόσωπον» δελτίον, εἰς τὸ ὅποιον συμπεριελήφθησαν τὰ δνόματα τῶν Ἀρχιμ. Διονυσίου Μπαϊρακτάρη (ψῆφοι 48), Ἀρχιμ. Δαμασκηνοῦ Βράκα (ψῆφοι 18) καὶ Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Βέτιμη (ψῆφοι 13).

Ἀκολούθως ἐγένετο δευτέρα ψηφοφορία διὰ τὴν ἀνάδειξιν ἐνὸς ἐκ τῶν ὡς ἄνω τριῶν ὑποψηφίων ὡς Μητροπολίτου Χίου, μεθ' ἣν Μητροπολίτης Χίου ἀνεδείχθη ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. κ. Διονύσιος Μπαϊρακτάρης, λαβῶν ψήφους 53.

2. ΤΟ ΜΙΚΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑ ΜΗΝΥΜΑ

Περατωθείσης τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω γενομένης ἐκλογῆς, ὁ Ἐφηφισμένος Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος Μπαϊρακτάρης ἐκλήθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Συνεδριῶν τῆς Ἱεραρχίας, ἵνα τελέσῃ τὸ μικρὸν Μήνυμα κατὰ τὴν καθιερωμένην Κανονικὴν Τάξιν.

Εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν Συνεδριῶν, προσεφώνησεν αὐτὸν ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος τῆς Ἱεράς Συνόδου, ὅστις ἐξήρθε τὰς ἀρετὰς του, τονίσας ἰδιαιτέρως ὅτι προσέρχεται ἀπὸ τῆς Ἐνοπλῆς Δυνάμεως

Εἰς τὸν ἄνθρωπον λοιπὸν ἀπόκειται γὰρ γίγνη ὁμοιος πρὸς τὸν θεῖον Δημιουργόν του, ἔργον τὸ ὅποιον θὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς τηρήσεως τῶν θείων ἐντολῶν, καὶ εἰς τὸ ὅποιον θὰ βοηθῆται καὶ θὰ ἐνισχύεται παρὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΑΡΑΝΤΑΤΟΣ

Πρωτοσύγκελλος Ἱ. Μητροπόλεως

N. Ἰωνίας καὶ N. Φιλαδελφείας

καὶ ὅτι ἀναδέχεται τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐθύνην μιᾶς Μητροπόλεως ἀκριτικῆς περιοχῆς, ὅπου ὑπάρχει ἰδιαιτέρα εὐαισθησία εἰς ἔθνικα θέματα. Καταλήγων ὁ Μακαριώτατος διετράνωσε τὴν πίστιν του, ὅτι ὑπὸ τὴν ἀξίαν διαποιμάνσιν τοῦ ἡ Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν, θὰ καταστῇ φάρος μεγίστης ἀκτινοβολίας καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἐκπέμπεται φῶς πνευματικόν, θρησκευτικόν καὶ ἔθνικόν.

Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Μακαριώτατου ἀπήντησεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐφηφισμένος Χίου, ὡς ἀκολούθως:

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι οἱ συγκροτοῦντες τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἶμαι βαθύτατα συγκινημένος διὰ τὴν ἐκλογήν μου ὡς Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν, τὴν ὁποίαν καὶ ἀποδέχομαι.

Στρατιώτης ἐγὼ ἐπὶ 19 ἔτη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας μέσα σὲ τὴν Ἐνοπλῆς Δυνάμεις τῆς χώρας.

Στρατιώτης ἐγὼ τώρα καλοῦμαι εἰς τὴν διακομίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος.

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι,

Μέσα σὲ τοὺς δύσκολους καιροὺς ποὺ περνοῦμε, ὅπου αἱ ἀνησυχίαι καὶ τὰ κενὰ προβάλλουν ἀπὸ τὸν παραμερισμὸν τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ μάλιστα καὶ πρὸ παντὸς τῶν αἰωνίων ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς μας διδασκαλίας, οὗς διαβεβαίω, πὼς μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἰδικὰς σας εὐχὰς, θὰ ἀναλώσω ὅλας μου τὰς δυνάμεις διὰ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ μας Ἐκκλησίας. Ἐκφράζω τὴν ἄπειρη εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ πρὸς Ὑμᾶς ἅπαντας Σεβασμιώτατοι διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην μετὰ τὴν ὁποίαν με περιεβάλετε, δηλῶ δὲ αὐτὴν τὴν στιγμήν ὅτι θὰ ἔχω τυφλὴν ὑπακοὴν καὶ πειθαρχίαν εἰς τὰ κελεύσματα τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως ἀρχῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Θεομῶς εὐχαριστῶ.

Μετά ταύτα ή Ίερά Σύνοδος τής Ίεραρχίας κατήλθεν εις τό Συνοδικόν Παρεκκλήσιον τών Παμμεγίστων Ταξιαρχών τής Ίερας Μονής Πετράκη και έτέλεσε τό Μέγα Μήνυμα του Έφηφισμένου Μητροπολίτου Χίου κ. Διονυσίου.

3. Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

Τήν Κυριακήν, 11ην Νοεμβρίου έ.έ., εις τόν Ίερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Αθηνών, έτελέσθη υπό του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Σεραφείμ ή χειροτονία του διαληφθέντος Έφηφισμένου. Κατά τήν θείαν Λειτουργίαν συνιερούργησαν οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται: α) Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, β) Κορίνθου κ. Παντελεήμων, γ) Ν. Σμύρνης κ. Χρυσόστομος, δ) Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Κλεόπας, ε) Λαρίσης κ. Σεραφείμ, στ) Διδυμοτείχου και Όρεστιάδος κ. Άγαθάγγελος, ζ) Ζακύνθου κ. Παντελεήμων και η) Τηρολόης και Σεντίου κ. Παντελεήμων (Όικουμενικού Πατριαρχείου).

Ψαύτως παρέστησαν συμπροσευχόμενοι οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται: α) Μηθύμνης κ. Ίάκωβος, β) Ζιχών και Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων, γ) Ίωαννίνων κ. Θεόκλητος και δ) ό Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Ανδρούσης κ. Αναστάσιος.

Πρός τούτοις παρέστησαν οι: κ. Λεων. Μπουρνιάς, Α' Αντιπρόεδρος τής Βουλής τών Έλλήνων και Βουλευτής Χίου, Ίω. Πεζματζόγλου, Αρχηγός του ΚΟ. ΔΗ.ΣΟ, εκ Χίου έλκων τήν καταγωγήν, Αθαν. Άρβανίτης, Γ. Δ) ντής Γενικής Εκπαιδεύσεως του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, ως εκπρόσωπος του κ. ύπουργού Παιδείας, και πλήθος κόσμου.

Όλίγον πρό τής χειροτονίας, προσφωνών τόν Θεοφιλέστατον Έφηφισμένον Μητροπολίτην Χίου, ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ, είπε τά εξής:

Θεοφιλέσταιτε έφηφισμένε Μητροπολίτα τής Αγιοτάτης Μητροπόλεως Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών.

Σέ έγνωρίσαμεν τό πρώτον από Διάκονον εις τόν Ίερόν τούτον Ναόν τής Μητροπόλεως Αθηνών. Και έκτοτε ή Έκκλησία παρηκολούθει τήν σταδιοδρομίαν και τήν δοξασίαν σου τόσον τήν κηρυκτικήν και τήν ανευματικήν τοιαύτην, ιδιαίτατα δέ τήν επί εικοσαετία περιόδου ύπηρεσίαν σου εις τās ένδόξους ενόπλους δυνάμεις του Έθνους μας από του Πολεμικού μας Ναυτικού μέχρι και τής καταλήψεως τής Γεν. Διευθύνσεως Θρησκευτικού τών Ένόπλων μας Δυνάμεων. Ταύτα λοιπόν παρακολουθούσα ή Έκκλησία έν τώ προσώπῳ σου άλλ' έχουσα επ' όψιν συγχρόνως και τόν εύσεδή και ένάρετον βίον σου, τήν πολιτείαν σου ως κληρικού έν γένει, τό ταπεινόν σου φρόνημα, τό αυθόρμητον και ανεπιτήδεντον τών έκδηλώσεών σου και τό εύδές του χαρακτήρος σου, εκκρινεν διέ-

προπε να σε προάγη. Ψήφοις κανονικαίς σε εξέλεξεν ως Μητροπολίτην τής γεωραίας και παλαιότατου Ίερας Μητροπόλεως Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών, αναβιβάσας ούτω ύμās εις τό ύψιστον τής Αρχιερωσύνης αξίωμα. Πιστεύει ή Έκκλησία διέ και από τής σκοπιάς ταύτης θα συνεχίσης να προσφέρης μεγαλύτερας άκόμη τās ύπηρεσίας σου προς τήν Έκκλησίαν και θα αναδειχθής αξίως Ποιμενάρχης. Και θα δοξασθή έν τώ προσώπῳ σου ή Αγιοτάτη ήμῶν Έκκλησία, άλλα και θα δοξασθή άκόμη τό όνομα του Θεού και θα είναι εις εγκάυχησιν έλαχίστην τής σεπτής Ίεραρχίας, ή όποια σε εκκρινεν άξιον του ύψηλου αυτού αξιώματος.

Θεοφιλέσταιτε: ποία όφείλει να είναι ή πορεία σου εις τήν νέαν σου ταύτην Αρχιερατικήν ζωήν; Δέν είναι ανάγκη να τονίσωμεν ή να δώσωμεν ήμεις ύποθήκας τήν σιγμήν ταύτην. Τόσον ό Κύριος ήμῶν όμιλεί έν τώ Έδαγγελίῳ του περι του καλου ποιμένος γενικά, όποιος πρέπει να είναι ό Ποιμήν ό καλός, όσον και αι επιστολαί του Θείου Παύλου, αι όποια καθορίζουν τās γραμμās τās όποιας όφείλει ό Επίσκοπος να ακολουθή δια να καταστή αξίος τής άποστολής και του αξιώματός του. Τούτο μόνον λέγομεν και να μη μακρογορώμεν διέ αναλαμβάνεις, όπως έλεγον και εις τόν προκάτοχον ύμῶν κυρόν Νικηφόρον, τόν όποιον ό Κύριος εκάλεσεν εις έαυτόν προόρωσ και όλωσ άδοκίτως, διέ αναλαμβάνεις μίαν Μητρόπολιν άκριτικήν. Μίαν Μητρόπολιν ευδαισθητον δια τās σημερινās περιστάσεις. Μίαν Μητρόπολιν εις τήν όποίαν όφείλεις να είσαι και σὺ μαζί με τās Ένόπλους Δυνάμεις μας, αι όποια φρουροῦν τās σύνορα τής Πατρίδος μας, φρουρός άκοίμητος: φάρος ό όποιος θα φωτίσης τούς έν σκοτίει επιβουλευτάς τής Πατρίδος μας και όφείλεις να είσαι πρώτος μεταξύ τών πρώτων και άν χρειασθή άκόμη να εύρεθής πρώτος εις τό κατέναντι μέρος τών συνόρων μας. Με αυτά τά όλίγα περαινῶ τήν προσλαλίαν μου και εύχομαι από καρδίας και εκ μέρους όλων τών Αγιοτάτων Αρχιερέων, οι όποιοι ήλθον σήμερα να τιμήσουν τήν μεγάλην ατήν έορτήν τής Έκκλησίας μας και να προστούν τής χειροτονίας σου εις Επίσκοπον, εύχομαι, λέγω, ό Θεός τών δυνάμεων και Κύριος, ό επιβλέπων τήν άμπελόν του ταύτην, να επιβλέπη και επί σε και να σε παρακολουθή και να σε εύλογη καθ' όλας τās ήμέρας τής Αρχιερατικής σου ζωής, εις τρόπον ώστε να καταστής αξίος τής Έκκλησίας, άλλα και τής Πατρίδος.

Άπαντων εις τήν ως άνω προσφώνησιν ό Θεοφιλέστατος Έφηφισμένος κ. Διονύσιος, είπε:

Μακαριώτατε πάτερ και Δέσποτα, του εξαίσιου τούτου Μυστηρίου Τελετάρχα, λοιπή τών Σεβασμιωτάτων συλλειτουργῶν Αγίων Αρχιερέων χορεία, εύλαβέστατον προσδυνέρον, έν Χριστῷ Διακονία και φιλόχριστε του Κυρίου, συμπροσευχόμενε υπό τούς θόλους τούτου του πανόπιου ναού, λαέ. Άνεξιχνίασιφ κρίσει και βουλή του έν Τριάδι έμνομένου Α-

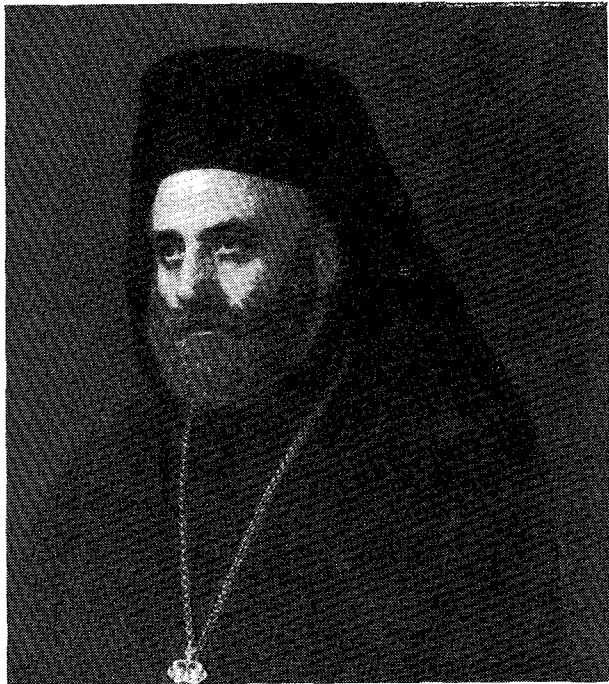
γίου Θεοῦ ἡμῶν χάριτι τοῦ ἀσράτου, ἀλλὰ πάντοτε παρόντος αἰωνίου Ἀρχιθῦτον ψήφω καὶ δοκιμασίᾳ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καλοῦμαι ὁ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς μου ἐλάχιστος ἐγὼ ἐπὶ τὴν διακονίαν τῆς Θεοσηρίστου Ἱ. Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν.

Βλέπω τὸ ἕφος, ἀλλὰ βλέπω καὶ πολὺ μάλιστα τοῦ ἕφους τούτου, περισσότερον, τὸ βάθος τῆς διακονίας καὶ τοῦ ἔργου «τῆς Ἐπισκοπῆς», ἔργον τόσον καλοῦ, κατὰ τὸν θεοπέσιον Παῦλον, τοῦ ὁποῦλου δὲ ἔργον ἢ ἐννοια τῆς καλωσύνης εἶναι: κόπος καὶ μόχθος καὶ ἰδρώς διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀγρυπνίαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου, πείνα καὶ δίψα καὶ παντοειδῆς σιέρησις, διὰ τὸ ἔργον καὶ τὴν δόξαν Του.

Διότι τὸ ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα του, δυσχερές, σύνθετον καὶ ἐπίπονον. Ἐπειτα αἱ σημεριναὶ συνθήκαι τῆς ζωῆς, αἱ ἀνησυχίαι καὶ τὰ κενά, τὰ ὅποια προβάλλουν ἀπὸ τὸν παραμερισμὸν τῶν ἡθικῶν ἀξιών καὶ μάλιστα καὶ πρὸς πάντας τῶν αἰώνιων ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, πάντα ταῦτα θαρύνουν, ὡς πρόσθετοι ἀρνητικοὶ παράγοντες, τὸ ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου. Ἐννοια λοιπὸν τῆς «καλωσύνης» τοῦ ἔργου τῆς Ἐπισκοπῆς εἶναι νὰ βλέπη πάντοτε ἐνώπιόν του ὁ Ἐπίσκοπος, ἐκάστην ὥραν καὶ στιγμήν, αὐτὸ τὸ μαρτύριον νὰ εἶναι ὁ ἐναγωνίως καὶ ἀκαταπαύτως ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ κόσμου καὶ τῆς κακίας αὐτοῦ, ἀθλητῆς καὶ στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ.

«Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι». «Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω;». Ἐλπίζω λοιπὸν ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, θαδίξω θαδίξω πρὸς τὰ Ἁγία τῶν Ἁγίων, ὅπου «Χριστὸς παραγενόμενος Ἀρχιερεὺς τῶν γενομένων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μεζονος καὶ τελειοτέρας σκηπῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦ ἔστιν οὐ διὰ ταύτης τῆς κτίσεως, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσηλθεν ἐφ' ἅπαξ εἰς τὰ Ἁγία, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος». Θαδίξω, Μακαριώτατε, ἵνα διὰ τῆς δεξιᾶς Σου λάβω τοῦ «καλοῦ τῆς Ἐπισκοπῆς ἔργου» τὸ ὑπερθαύμαστον χάρισμα τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Καὶ θαδίξω, ὡς νὰ βλέπω τὸν ἅγιον ἐκείνον πρεσβύτερον Συμεῶν, τὸν ἀγκαλοφορήσαντα ὡς βρέφος ἑσσαρακονθήμερον τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ ὡς νὰ ἀκούω αὐτὸν ἐπαναλαμβάνοντα περὶ ἐμοῦ καὶ οἴσκει δακτυλοδεικτοῦντα με, πρὸς Ὑμᾶς ἀποτεινόμενον καὶ λέγοντα: «δοῦ ὀτιος κείται εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν».

Κεῖμαι λοιπὸν, Μακαριώτατε, ἀπὸ τοῦδε ἰδιαίτητα, καὶ κείται ὁ Ἐπίσκοπος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ «εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν»: ὡς «εἰς πῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον» ἐκεῖτο καὶ κείται ὁ Μέγας

† Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης

Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Διονύσιος

τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου Κύριος ὁ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστός.

Περὶ τὴν ἐναλλαγὴν ταύτην τῆς «πίσεως» καὶ «ἀναστάσεως πολλῶν» στρέφεται ἡ ἀποστολὴ καὶ διεξάγει τὸ ἔργον τῆς Ἱερωσύνης, μάλιστα δὲ τὸ ὑπόδηγμα τῆς Ἀρχιερωσύνης. Τὸ συναισθάνομαι, Μακαριώτατε, θαύματα, ὅσον συναισθάνομαι, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἢ θὰ οἰκοδομήσῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ἢ θὰ κρημνήσῃ. Ἡ θὰ ἐκστρώσῃ τὰ ζιζάνια ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Κυρίου καὶ τὰ σκάνδαλα ἢ θὰ σπείρῃ εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλα. Ἡ θὰ σώσῃ τοὺς περὶ αὐτὸν ἢ θὰ ἀπολέσῃ αὐτούς.

Θαροῶν θυμῶς ἐπὶ τὴν χάριν καὶ ἐπίσχυον τοῦ Θεοῦ, τοῦ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύοντος καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦντος, καὶ ὅτι τῇ βοηθείᾳ Αὐτοῦ μεταποιῶνται ἐκάστοτε «τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας», ἐπιρροίτω ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν μου καὶ ἐπιλαμβάνομαι τοῦ «ἔργου τοῦ καλοῦ».

Καλοῦμαι, Μακαριώτατε, νὰ ποιμάνω ἕνα λαὸν εὐσεβῆ, φιλόπατριον, ἐγγενῆ, φιλόπονον καὶ πειθαρχικόν, ἕνα λαὸν ἐκλεκτόν, ἕνα λαόν, ὁ ὁποῖος τόσας ἀφοσιώσεις Ἐκκλησιαστικὰς καὶ Ἐθνικὰς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος.

Καλοῦμαι νὰ ποιμάνω ἕνα λαόν, τὸν ὁποῖον ἐποίμωναν προκατόχοι ἡμῶν διαπρεπεῖς Ἱεράρχαι ἐν οἷς Παντελεήμων Φωστίνης, Παῦλος, Χρυσόστομος καὶ ὁ ἐσχάτως κοιμηθεὶς Νικηφόρος, ὁ καλός, ὁ φίλος καὶ

ἀδελφός μου. Ἄς ἀναπαύονται αἱ ψυχαί των μετὰ τῶν Ἁγίων καὶ δικαίων.

Ἀγαθρέχων εἰς τὸ παρελθόν μου, διαπιστώνω ἀπὴν τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ δύναμίς του κατευθύνει τὰ ἀδύνατα θήματά μου ἀπὸ τὸ χωρίον Γραμματικιάνου (Εἰθόβιας) εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ἔνθα ἐφοίτησα εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν μου καὶ ἀφοῦ ἐξεπλήρωσα τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑποχρεώσεις μου, ἐχειροτονήθην Διάκονος ὅπου καὶ διηκόνησα εἰς τὸν Ἱερόν τοῦτον Ναὸν ἐπὶ 8 καὶ πλέον ἔτη. Τὸ ἔτος 1960 ἐχειροτονήθην πρεσβύτερος καὶ ἐτοποθετήθην εἰς τὰς τάξεις τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας του μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1978, ὅπου ἐν συνεχείᾳ τίθημαι ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Θεοσεβευτικοῦ τῶν τριῶν κλάδων τῶν Ἐνόπλων μας Δυνάμεων μέχρι τοῦ νῦν. Ὁδυνηρὸς ὁ ἀποχωρισμὸς ἐξ αὐτῶν.

Τὴν ἱεράν ταύτην στιγμήν, Μακαριώτατε, στρέφω ὀφειλετικῶς τὴν σκέψιν μου πρὸς Ὑμᾶς, καὶ ἐκφράζω τὰ αἰσθήματα τοῦ θαυμάσιου σεβασμοῦ μου καὶ τῆς πλήρους ἀφοσιώσεώς μου, διότι ὄντως ὡς πατὴρ φιλόστοργος μοὶ παρεστάθητε. Εἶμαι εὐγνώμων πρὸς Ὑμᾶς καὶ ἔσομαι, διὰ θίου μνήμων τῆς στοργῆς Ὑμῶν.

Ῥοαύτως θαυμάσια εὐχαριστῶ τοὺς συλλειτουργοὺς μετ' Ὑμῶν Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ τὸ εὐλαβέστατον Πρεσβυτέριον, ἐπικαλοῦμαι τὰς πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν εὐχάς, ἵνα καταστῶ ἱκανὸς τῆς κλήσεως ταύτης. Τὰς ψυχὰς τῶν αἰοδιμῶν Γονέων μου ἐνορῶ ἀγαλλομένης καὶ εἰς τὸ ἐσώτερον χειραγωγούσας με, ὅτι πραγματοποιεῖται μύχιος πόθος των.

Μνημονεύω τῶν κόπων τῶν καλῶν διδασκάλων μου καὶ ἐκφράζω ἐκ θάους τὰς εὐχαριστίας μου.

Μακαρίζω τὴν μνήμην τῶν αἰοδιμῶν Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν Σπυριδῶνος, Δωροθέου καὶ Θεοκλήτου, παρ' οἷς ὑπηρετήσα ἐπὶ σειράν εἰδῶν ὡς Ἀρχιδιάκονος. Ἄς ἀναπαύονται αἱ ψυχαί των ἐν σκηναῖς δικαίων, τὰ δὲ ὅσα αὐτῶν «ὡς βοιάνη ἀναιέλλω».

Ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην μου καὶ τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις τῆς χώρας, τὰς ὁποίας ὑπηρετήσα ἐπὶ 19 ἔτη καὶ παρακαλῶ τὸν Θεὸν τῶν δυνάμεων, τὸν συντιθέντα πολέμους ἐν ὑψηλῷ θραχίονι, νὰ ὀδηγῇ ταύτας ἀπὸ νίκης εἰς νίκην καὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καὶ ἡ Ὑπέρομαχος Στρατηγός, ἡ κραταιὰ ἀντίληψις τοῦ Γένους μας, εἶθε νὰ τὰς σκέπῃ καὶ νὰ τὰς διαφυλάτῃ ἀγρώτους ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ ὑπεριάτου πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκοντος.

Καὶ νῦν, ἔπαρον Δέσποτα, ἔπαρον τὰς χεῖρας Σου σεβασμία τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων χορεία, τί-

μον πρεσβυτέριον καὶ ἐν Χριστῷ Διακονία, λαὸ τοῦ Κυρίου περιούσιε, ἐπάρατε πρὸς Κύριον τὰς χεῖρας ὑμῶν διεπειάσατε τῶν προσευχῶν ὑμῶν τὰς πτέρυγας πρὸς τὰ οὐράνια Σκηνώματα καὶ ἱκετεύσατε τὸν ἐν Τριᾷδι ὑμνούμενον καὶ δοξαζόμενον Θεὸν ἡμῶν, ἵνα τῇ δυνάμει καὶ χάριτι τοῦ Ἁγίου αὐτοῦ Πνεύματος φωτίσῃ καὶ ἐνισχύσῃ με, ὡς ἐνίσχυσε καὶ ἐφόωτισε τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους, καὶ Προφήτας, ὡς ἔχρισε τοὺς Βασιλεῖς, ὡς ἡγίασε τοὺς Ἀρχιερεῖς, καὶ εὐδοκήσῃ, ἵνα ἐν ἐμοὶ τῷ ταπεινῷ Αὐτοῦ δούλῳ ἀποδείξῃ ἀνεπίληπτον καὶ ἀκατάγνωστον τὴν χάριν τῆς Ἐπισκοπῆς, εἰς τὸ ἀναφέρειν θυσίαν καὶ προσφοράν ὑπὲρ παντὸς τοῦ ἐμπιστευομένου μοι λαοῦ τῆς νῆσου Χίου, ἣν καλοῦμαι νὰ ποιμάνω.

Σὺ εἰ Χριστέ καὶ Θεέ μου, ὃν ἀείποτε ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὰς ἐλπίδας μου καὶ τὴν ζωὴν ἀνεθέμην, Σὺ Χριστέ, οἰκονόμον πιστὸν τῆς Ἀρχιερατικῆς χάριτος ἀνάδειξόν με ποιήσόν με μιμητὴν Σοῦ τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος, τιθέντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων ὀδηγῶν τῶν φῶς τῶν ἐν σκότει παιδευτῆν ἀφρόνων διδάσκαλον νηπίων παρήγορον τῶν ἐν θλίψει προστάτην τῶν ἀδικουμένων καὶ πασχόντων φωσιτήρα ἐν κόσμῳ ἀντάξιον τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ ἐνθέου ζήλου τοῦ ἐμπιστευομένου μοι Χιακοῦ λαοῦ ἵνα, καταρτίσας τὰς ψυχὰς εἰς ὧν τὴν Ἐπισκοπὴν καλοῦμαι, παραστῶ χάριτι Σῆ, ἀκαταίστητος τῷ θήματί Σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μεγάλῃ καὶ ἐπιφανεῖ προσβείαις τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης Μητρὸς Σου, τῶν Ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντιοῦ, πολιούχων τῆς Χίου, ὧν τὴν μνήμην σήμερον ἐπιτελοῦμεν, τῶν Ἁγίων Μεγαλομαρτύρων Θεοδώρου Τύρρονος καὶ Στρατηλάτου, πολιούχου τῆς γενετικῆς μου, τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θανματούργου, προστάτου τῶν Ναυτιλομένων, τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. ΑΜΗΝ.

Ἐξέλλου ὑπὸ τοῦ Ἐφηφισμένου Μητροπολίτου Χίου κ. Διονυσίου ἀπεστάλη πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη κ. Δημήτριον τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

«Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη»

κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Ἐν δοξολογίαις πρὸς τὸν Θεόν, ἐν εὐγνωμοσύνῃ πρὸς τὴν ἐκλέξασάν με Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν θαυμάτιῳ σεβασμῷ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θεοφροῦνητον Κορυφὴν, προάγομαι ἐν ταπεινότητι καρδίας νὰ γνωστοποιήσω τὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν μου ὡς Μητροπολίτου Χίου, Φαρῶν καὶ Οἰνουσῶν. STOP.

Ἐξαιτούμενος Θεοδέχτους εὐχὰς πρὸς ἱκάνωσιν, δηλῶ πιστὴν καὶ ἀφοσιώσιν εἰς πάνσεπτον Θρόνον

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ*

11. 'Αλλ' ὄχι μόνον εἰς τὰ σύμβολα ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἔθιμα καὶ εἰς τὴν λατρείαν καὶ εἰς τὴν πράξιν, πρακτικὴν ἐφαρμογὴν, τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Παράδοσις ἐνεσωματώθη καὶ ἀποτελεῖ ἀδιάσπαστον γνῶμονα Ἀποστολικῆς Παραδόσεως. Οὕτως:

Α'. Ὁ Τερτυλλιανός.

α) Θεωρεῖ μὴ ἀναφερομένην ῥητῶς εἰς τὴν Κ. Δ. τὴν τριπλῆν κατάδυσιν εἰς τὸ ὕδωρ ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματι, καὶ ὅτι ἐξ Ἀποστολικῆς Παραδόσεως ἐπεκράτησε τοῦτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

β) Ὅτι λαμβάνομεν τὸν ἄρτον τῆς Εὐχαριστίας, δηλαδὴ τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν, μόνον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Προσευτώτος, τελεουργοῦ ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου,

τοῦ καὶ ἀγιάσαντος τὰ τίμια δῶρα καὶ τελέσαντος τὴν Θ. Εὐχαριστίαν, καὶ παρ' οὐδενὸς ἄλλου.

γ) Ὅτι προσφέρομεν ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου αὐτῶν.

δ) Ὅτι δὲν ἀνεχόμεθα ἐκ τοῦ καθαγιασμένου ἄρτου ἐν φιχίον, ἢ ἐκ τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου μίᾳ σταγῶν γὰ πέσουν ἐπὶ τῆς γῆς.

ε) Ὅτι δὲν πρέπει νὰ νηστεύωμεν ἢ νὰ προσευχώμεθα γονυπετῶς κατὰ τὴν Κυριακὴν. Ἐορτάζομεν δὲ καὶ ἀγαλλόμεθα καθ' ὅλην τὴν ἀπὸ τοῦ Πάσχα περίοδον μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Ταῦτα μετεβιβάσθησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξ Ἀποστολικῆς Παραδόσεως²⁸.

Β'. Ὁμοίως καὶ ὁ Εἰρηναῖος, τὰς συνηθείας τῆς

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 490 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22 τεύχους.

28. De corona. Κεφ. 3. Μ. 1, 98-99.

Οἰκουμένης καὶ προσήκοντα σεβασμὸν εἰς Γερασμιωτὴν Θειοτάτην Παναγιώτητα.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιώτητος εὐγνώμων θεράπων.

† Ὁ Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ»

Βιογραφικὸν σημεῖωμα
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου
κ. Διονυσίου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χίου κ. Διονύσιος ἐγεννήθη εἰς Γραμματικιάνους (Κύμης) Εὐβοίας. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους τοῦ σπουδᾶς, τὰς ὁποίας ἐπεράτωσεν εἰς Κύμην, ἐσυνέχισεν εἰς τὸ Ἀνώτερον Ἐκκλ. Φροντ. τῆς Ριζαρείου Σχολῆς εἰς Ἀθήνας, ὅπου μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἐσπούδασε θεολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ παρηκολούθησε μαθήματα εἰς τὴν Νομικὴν Σχολήν.

Ἀφού ἐξεπλήρωσε τὰς στρατιωτικὰς του ὑποχρεώσεις, ἐχειροτονήθη διάκονος τὸ 1952 τοποθετηθεὶς εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν μέχρι τὸ 1960. Μετὰ τὴν χειροτονίαν του εἰς Πρεσβύτερον καὶ χειροθεσίαν του εἰς ἀρχιμανδρίτην, κατετάγη εἰς τὸ Πολεμικὸν Ναυτικόν, ὅπου ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ ἔτους 1978 εἰς διαφόρους ὑπηρεσίας του, διδάξας παραλλήλως εἰς

τὰς παραγωγικὰς Σχολὰς Ὑπ) κῶν Πόρου καὶ Ναυστάθμου Σαλαμίνος. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1978 προήχθη καὶ ἐτοποθετήθη ὡς Γενικὸς Διευθυντὴς Ὀρησκευτικοῦ Σώματος Ἐνόπλων Δυνάμεων.

Ὑπηρεσιακαὶ Ἀποστολαὶ καὶ συμμετοχὴ εἰς Συνέδρια:

1. Ὡς Ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δωροθέου, μετέσχεν εἰς Ἐκκλησιαστικὴν Ἀποστολήν εἰς Βελιγράδιον Σερβίας.

2. Συνοδεύσας τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Θεόκλητον, μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα.

3. Τὸ 1977 μετέσχεν εἰς συνέδριον Στρατιωτικῶν Ἱερέων εἰς Λονδίον.

4. Τὸ 1978 μετέσχεν εἰς παρόμοιον συνέδριον εἰς Μόναχον.

5. Τὸ 1979 μετέσχεν εἰς συνέδριον Ἀρχηγῶν Ὀρησκευτ. Σώματος Γεν. Ἐπιτελείων εἰς Οὐάσιγκτον ΗΠΑ.

Διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας του, ἐτιμήθη ἐπανειλημμένως διὰ τιμητικῶν διακρίσεων καὶ παρασῆμων.

νηστείας πρὸ τοῦ Πάσχα, τὸν ἑορτασμόν τοῦ Πάσχα, μερικὰς λειτουργικὰς συνηθείας τῶν ἑορτῶν τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Πεντηκοστῆς τὰς ἀνάγει εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν²⁹.

Γ'. Ἐπίσης καὶ ἡ διδαχὴ τῶν Ἀποστόλων κάμνει λόγον περὶ κλάσεως ἄρτου κατὰ τὰς Κυριακάς, περὶ νηστείας Τετάρτης καὶ Παρασκευῆς καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς εὐχὰς κατὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τὰ παρουσιάζει ὡς «Διδασκαλίαν Χριστοῦ», ἡ ὁποία διεβιδάσθη διὰ τῶν Ἀποστόλων εἰς τὰ Ἔθνη.

Δ'. Ὁ Ἰππόλυτος εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν αὐτοῦ ἡ ὁποία διασώθηκε ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ διατάξει, περιλαμβάνει θεσμούς τελετὰς, καὶ λειτουργικὰς Πράξεις τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας αἱ ὁποῖαι παρεδόθησαν ἐκ τῶν Ἀποστόλων³⁰.

Ε'. Ὁ Ὀριγένης θεωρεῖ ὡς Παράδοσιν, ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων, τὸν νηπιοβαπτισμόν, τὸν τρόπον προσευχῆς, τὸν τρόπον τελέσεως τοῦ βαπτίσματος καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν τῶν πιστῶν, ἅτινα μετεβιδάσθησαν, δηλαδὴ παρεδόθησαν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

ΣΤ'. Ὁ Μέγας Βασίλειος εἰς τὸ Περὶ Ἁγίου Πνεύματος Κεφαλ. 26 § 66. (Μ. 32, 118) ἐρωτᾷ:

«Τῷ τύπῳ τοῦ Σταυροῦ τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠλπιότατος κατασημαίνεσθαι, τίς ὁ διὰ γράμματος διδάξας; Τὸ πρὸς Ἀνατολὰς τετράφθαι κατὰ τὴν προσευχὴν ποῖον ἡμᾶς ἐδίδαξε γράμμα; Τὰ τῆς ἐπικλήσεως ῥήματα ἐπὶ τῇ ἀναδείξει τοῦ ἄρτου τῆς εὐχαριστίας καὶ τοῦ ποτηρίου τῆς εὐλογίας, τίς τῶν Ἁγίων ἐγγράφως ἡμῖν καταλέλοιπεν; Εὐλογοῦμεν δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος

καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρήσεως καὶ προσέτι αὐτὸν τὸν «βαπτιζόμενον, ἀπὸ ποίων ἐγγράφων; Οὐκ ἀπὸ τῆς «σιωπωμένης καὶ μυστικῆς Παραδόσεως; τί δέ; αὐτὴν «τοῦ ἐλαίου τὴν χρῆσιν, τίς λόγος γεγραμμένος ἐδίδαξεν; Τὸ δὲ τρεῖς βαπτίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον πόθεν;» Ἀλλὰ καὶ ὅσα περὶ τὸ Βάπτισμα ἀποτάσσονται τῷ «Σατανᾷ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ, ἐκ ποίας ἐστὶ Γραφῆς; . . . ἐπιλήψει με ἡ ἡμέρα τὰ ἄγραφα τῆς Ἐκκλησίας μυστήρια διηγούμενον. Ἐὼ τ' ἄλλα, αὐτῆς «δὲ τὴν ὁμολογίαν τῆς Πίστεως, πιστεύειν εἰς Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ ποίων γραμμάτων «ἔχομεν; οὐκ ἀπὸ τῆς σιωπωμένης καὶ μυστικῆς Παραδόσεως;»³¹.

Ζ'. Κατὰ τὸν Ρώμης Λέοντα, καὶ αἱ συναπταὶ κατὰ τὴν λατρείαν καὶ τὸ γίνεσθαι τὰς χειροτονίας ἐν Κυριακῇ καὶ τὸ βαπτίζειν κατὰ τὸ Πάσχα εἶναι Παράδοσις Ἀποστολικαί³².

Η'. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μνημόσυνον τῶν τεθνεώτων ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θεῖας Εὐχαριστίας, παρατηρεῖ: «Οὐκ εἰκῆ ταῦτα ἐνομοθετήθη ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τὸ ἐπὶ τῶν φρικτῶν μυστηρίων μνήμην γίνεσθαι τῶν ἀπελθόντων»³³.

Θ'. Ὁ δὲ ἱερός Αὐγουστίνος, ὡς καὶ ὁ Τερτυλιανός, θεωροῦν τὰ κρατοῦντα ἔθιμα εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως τὸ ἑορτάζειν τὰς πεντήκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν φάλλεται τὸ Ἀλληλουῖα οὔτε αἱ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων εὐχαί, τὰς ἑορτὰς τοῦ πάθους καὶ τῆς Ἀναστάσεως, ἐπίσης τὸν νηπιοβαπτισμόν, τοὺς ἐξορκισμούς, τὰς ἐμφυσῆσεις κατὰ τὸ Βάπτισμα καὶ ἄλλα, ὡς Ἀποστολικὰς Παραδόσεις³⁴.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΛΕΩΝΙΔΗΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

29. Μ. 7, 1229, 1233 ἀπόσπασμα 3.

30. Ὁμιλία V, 1, Μ. 12, 603, καὶ Ρωμ. ὑπομ. V 8, 9, Μ. 14, 1038, 1040, 1047, Ὁμιλ. εἰς Λευίτ. VIII, 3, Μ. 12, 496.

31. Περὶ Ἁγίου Πνεύματος, Κεφ. 26, παρ. 66, Μ. 32, 188.

32. Leonis Sermo, 79 παρ. 1, Μ. 54, 413.

33. Ὁμιλ. Γ', πρὸς Φίλιπ. παρ. 4, Μ. 62, 204.

34. L. Sermo, 252,9. Μ. 38, 1176.

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΗΣ ΤΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΟΜΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΙΩΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩ ΝΑΩ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΝΩ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

Εἰς τὸ πλαίσιον τῶν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἔτους τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως, εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Ἀντωνίου Πατησίων, ἐγένετο τὸ Σάββατον 29.9.1979 καὶ ἀπὸ ὥρας 17.30' -19.00' τελετὴ ἀποκαλυπτηρίων τῆς, ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ναοῦ, Προτομῆς τοῦ μεγάλου Ἐθνικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἄνδρος, Ἀρχιεπισκόπου Κορινθίας καὶ Ὑπουργοῦ τῆς Θρησκείας ΙΩΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, τοῦ ἐκ Σουδενῶν Καλαθρῦτων Μεγαλοσπηλαιώτου (1764-1853) ἐπιφανοῦς Ἀγωνιστοῦ τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821.

Εἰς τὴν ἐορτὴν παρέστησαν: ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν προηγηθέντα πανηγυρικὸν Ἐσπερινόν, οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Τιμόθεος, Ἀττικῆς κ. Δωρόθεος, Κορίνθου κ. Παντελεήμων, Σιανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀγώνιος, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων καὶ Καρπενησίου κ. Νικόλαος, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Διαυλείας κ. Ἀλέξιος, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Εὐδίας καὶ ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἱερόθεος Πασχόπουλος, ἐκπρόσωποι τῶν Πολιτικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν, ἀντιπροσωπεῖαι τῶν παραγωγικῶν Σχολῶν καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ πλῆθος λαοῦ.

Τὴν παρουσίαν τῆς φυσιογνωμίας τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου ἔκαμε μετὰ σαφηνείας καὶ παραστατικότητος ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐθύμιος Ἑλ. Ἐλευθεριάδης, Ἱ. Προϊστάμενος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ Β' Γυμνασιάρχης τοῦ ἹΗ' Λυκαίου Ἀθηνῶν, ὅστις εἶπεν:

«Διὰ τοῦτο... λήφεται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους, ἐκ χειρὸς Κυρίου» (Σοφ. Σολομ. 5,16).

«τοιγὰρ ἀοιδίμος ἔργοις, ἀθάνατόν τέ μιν αὐξήσουσι Μούσαι».

(Ἀριστοτέλους, Ὕμνος εἰς τὴν Ἀρετὴν) *

Ἡ παρούσα σεμνὴ ἐθνικοθρησκευτικὴ Ἑορτὴ τῶν Ἀποκαλυπτηρίων τῆς Προτομῆς Ἄνδρος Ἑλλήνος Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, καλοῦ, κάγαθοῦ, ἀξίου τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Πίστεως, ἱεροπρεποῦς Ἱεράρχου καὶ ἡρωικοῦ Ἀγωνιστοῦ Πολεμάρχου, διορατικοῦ καὶ μεγαλεπήβολου Ἐθνάρχου, ἀλλὰ καὶ ζηλωτοῦ τηρητοῦ τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς Φυλῆς καὶ τοῦ Γένους, τοῦ Ἰωάν. Κωνσταντινίδου τοῦ Μεγαλοσπηλαιώτου Ἐπισκόπου Δαμαλῶν, τοῦ ἀνδρείου συμπολεμιστοῦ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοιζώνη καὶ τοῦ Παπαφλέσσα, καὶ ἐκ τῶν δημιουργῶν τῆς Παλιγγενεσίας καὶ Ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων ἀγεται, ἐν τῷ πλαίσιῳ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἔτους τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς Παραδόσεως.

Ἡ λαμπρότης τῶν τιμῶν καὶ τῆς εὐπρεπείας τὸ μεγαλεῖον, τὰ στεφανοῦντα τὴν σεβασμίαν καὶ ἀκτινοδόλον τοῦ Ἄνδρος Προτομῆς, Ἐκατὸν εἴκοσι καὶ ἕξ ὄλα ἔτη, μετὰ τὴν μακαρίαν αὐτοῦ κοίμησιν, σήμερον δικαιώνουν τὴν διαβεβαίωσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι ὁ δίκαιος καὶ κοινωφελὴς Ἄνηρ, ὁ Πατρικὸς Ἡγέτης καὶ στοργικὸς τοῦ Λαοῦ Προστάτης, ἀπαθαναισθεὶς καὶ ἀφθαρτισθεὶς ἀλήφεται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους, ἐκ χειρὸς Κυρίου» (Σοφ. Σολ. 5,16) καὶ τοῦ θετικωτέρου τῶν Φιλοσόφων Ἀριστοτέλους τὴν πρόβλεψιν, ὅτι ὁ τίμιος καὶ ἐθνωφελὴς Ἄνηρ «ἀλησμόνητος θά μείνη, διὰ τὰ ἔργα του καὶ θά ἀξιοθῆ ἡ ἐμνήμη, ὡς ἀθάνατος, ἀπὸ τὴν αἰωνίαν Μνημοσύνην καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς Μούσας» (Ὕμνος εἰς τὴν ἀρετὴν).

* Ὁ λόγος ἐπὶ τῇ ἐορτικῇ τελετῇ τῶν Ἀποκαλυπτηρίων τῆς Προτομῆς τοῦ Μεγάλου Ἀγωνιστοῦ τοῦ Ἱ. τῆς Παλιγγενεσίας ἡμῶν Ἀγῶνος, Ἐπισκόπου Δαμαλῶν Ἰωάν. Κωνσταντινίδου, Μινίστρου τῆς Θρησκείας, Ἀρχιεπισκόπου Ἡλείας, ἀποβίωσαντος, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου (1764-1853).

Καὶ ἔτι μᾶλλον, ἡ πρόθυμος παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πλειάδος τῆς σεπτιῆς Ἱεραρχίας, τῶν τε ἐντιμοτάτων Ἐκπροσώπων τῆς Πολιτείας, τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ τοῦ πλήθους τοῦ χριστεπωνύμου Λαοῦ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην μας τοῦ πατρὸς τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας Περικλέους τοὺς ἐπιταφίους λόγους: «Ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος καὶ οὐ σιγῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἐκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαϊτάται» (Θουκυδ. Β' 43).

Ἀπὸ τοῦ νῦν, ἡ μαρμαρίνη αὐτῆ Σιήλη, ἐν τῷ περιβάλλῳ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Πατησίων, τῆς βορείου ἐσχατιᾶς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, περίοπτος ὀρθομένη, θέλει ὑπομνησθεῖ, εἰς τὰς γενεὰς τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ὁποίους ἄδλους, ἡρωϊσμοὺς καὶ ἀριστείας ἐπετέλεσαν οἱ Πατέρες Κλήρου καὶ Λαοῦ, οἱ Πατέρες τοῦ ἐκκλησοῦς ἡμῶν Ἔθνος, διὰ τοῦ Γένους τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τῆς φιλιότητος Πατρίδος τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

Θὰ ἀποδιώκῃ δὲ τὴν λήθην καὶ τὴν ἀσεβῆ ἀγνωμοσύνην, τὴν ἐθνικοθηροσκευτικὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀναισθησίαν καὶ θὰ κεντρίξῃ τῆς εὐγενοῦς Ἑλληνικῆς Νεολαίας τὴν χαρακτηριστικὴν φιλοτιμίαν, ὥστε ν' ἀνακαρξῆ, πρὸς τὴν σιήλην ταύτην προσθλέπουσα, «Ἄμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρονες»!

Ἐὰν δ' ἐχθροὶ τοῦ Ἔθνος, μισοῦντες τὴν Ἑλληνοχριστιανικὴν Παράδοσιν καὶ ἐπιδιώκοντες νὰ ἀποκόψουν τὴν φυλὴν ἀπὸ τὰς ρίζας τῆς, θελήσουν νὰ σθῆσουν, ἢ νὰ παραποιήσουν ἢ νὰ συκοφαντήσουν τὴν τρισαγίαν τοῦ Ἀγῶνος τοῦ 1821 Ἱστορίαν. Καὶ ἐὰν, ἔναντι τοιούτων πατραλοῦν, φτιμωθοῦν καὶ σιγήσουν σιγὴν ἀφιλότιμον, ἔνοχον, ἀγνώμονα καὶ ἱεροσόλον τῶν Ἑλλήνων οἱ παῖδες.

Τότε, δὴ τότε, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι οὗτοι κεραξήσονται» (Λουκ. 19,40)!

Ἐὰν ἐπὶ τῶν πετρωδῶν ὁρέων του καὶ τῶν ἀγῶνων βράχων του ἐπεβίωσε καὶ ἐμεγαλούργησεν ὁ Ἑλληνομῆς, ἐπραγματοποίησε τοῦτο ἀναμνησκόμενος

τὰς παραδόσεις του, ψάλλον τοὺς ἡρωϊσμοὺς τῶν ἐκλεκτῶν τέκνων του.

Ἐν τῇ ὕλικῇ πενία του ὁ Ἑλληνομῆς ἀνέθαλλε κωνχώμενος διὰ τὴν Ἱστορίαν του, τὴν ὁποίαν συνθέτουν Ποίησις ἀπαράμιλλος, Φιλοσοφία βαθυστόχαστος καὶ ὑψηλεῖς, Τέχναι καὶ Ἐπιστήμαι πρωτότυποι. Αἰσθήματα ἀνθρωπιστικά καὶ ἰδανικά ὑπεράνθρωπα, καὶ ἐκάστοτε ἐνεφάνιζε νέας Ἐποποιίας καὶ ἔγραφε νέα Ἔπη!

Πιστεύοντες εἰς τοῦ μείζονος ἀπὸ σκηνῆς Φιλοσόφου, τοῦ δραματικοτάτου ἀπάντων τῶν Δραματικῶν Συγγραφέων, Εὐριπίδου, τὸ δόγμα «Ὀλβίος ὅστις ἱστορίας ἔσχε μάθησιν», ἃς ἀνασῶμεν τοῦ χρόνου τὴν οὐμίχλην, τῆς λήθης τὴν ἀχλὺν καὶ τῆς ἀγνοίας τὸν πέπλον, ἵνα ἀποκαλυφθῇ καὶ φανερωθῇ, ἐν ὄλῳ τῷ ἐκπάγλῳ πνευματικῷ κάλλει καὶ τῇ θεοσεσίᾳ αὐτῆς ἀκτινοβολία, τοῦ σήμερον τιμωμένου ἱεροῦ ἅμα καὶ ἐθνικοῦ ἀνδρὸς ἢ πολυσήμαντος, ἢ γιγαντιαίου καὶ οὐρανομήκης φουοιγγωμῆα.

Ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰωνᾶ Κωνσταντινίδου Ἐπισκόπου Δαμασῶν εἶναι μία ἀπὸ τὰς ζοφερωτέρας τῆς ἐπαρχίου Τουρκοκρατίας, 1764.

Βίαιοι ὁμαδικοὶ ἐξισλαμισμοὶ περιοχῶν ὀλοκλήρων καὶ ἰδία τῶν Βορειοηπειρωτικῶν καὶ Μακεδονικῶν. Οἱ ἀπαγχονισμοὶ τῶν Πατριαρχῶν καὶ Ἐπισκόπων, Ἐθναρχῶν τοῦ ὑποδοῦλου Γένους.

Αἱ σφαγαὶ τῶν Μεγάλων Διεσηνῶν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἢ πληθὺς τῶν Νεομαρτύρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀπαστρέπτει ἡ παμφαῖς φουοιγγωμῆα τοῦ Μεγάλου Ἐθνικοῦ Διδασκάλου καὶ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ. Αἱ σφαγαὶ τῶν Προσφίτων τοῦ Γένους, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀφορητῶν καταπιέσεων, ἐξευτελιστικῶν ταπεινώσεων, κεφαλικῶν καὶ καρπικῶν φόρων καὶ ἄλλων ἀπειραθίμων ἐξοντωτικῶν χαρασίων εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς.

(Συνεχίζεται)

† Ἀρχιμ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΕΛ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

Πι. Θ., Φ. - Β' Γυμνασιάρχης

Ἱερατικῶς Προϊστάμενος Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Ἀντωνίου Ἄνω Πατησίων

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΠΙ Τῆ ΕΙΣ ΚΥΡΙΟΝ ΕΚΔΗΜΙΑ, ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΘΗΡΩΝ ΚΥΡΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΥ*

«Καλὸν τὸ δῦναι ἀπὸ κόσμου πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα εἰς Θεὸν ἀνατείλω»¹.

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Σεβασμιώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι Ἀρχιερεῖς,

Αἰδεσιμώτατοι ἀδελφοὶ Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι,

Ἐντιμώτατοι ἄρχοντες καὶ εὐλαβέστατοι Χριστιανοί,

Αὐτοὶ οἱ λόγοι ἐνὸς Ἐπισκόπου τῆς πρώτης χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀρμύζει νὰ ἐπαναληφθοῦν σήμερον εἰς τὴν πένθιμον αὐτὴν ὁμήγουριν, διὰ νὰ ἐξημενεύσουν τὴν πραγματικότητα τοῦ φαινομένου καὶ νὰ μειώσουν τὴν κατ' ἀνθρώπον λύπην ἡμῶν ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημία μακαριστοῦ Ἱεράρχου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ Συνοδικοῦ Μέλους τῆς Δ. Ι. Συνόδου, τοῦ Μητροπολίτου Κυθήρων κυροῦ Ἱεροθέου. Εἶναι λόγοι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ρώμης, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ ματαιώσουν τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως, ἵνα μὴ θανατωθῇ ὁ ἅγιος, ἀφοῦ ἦτο τόσον ἀναγκαία ἡ παρουσία του κατὰ τοὺς δυσκόλους τούτους χρόνους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ναί· τοὺς παρακαλεῖ ὁ ἅγιος νὰ μὴ ἐνεργήσουν τι ὑπὲρ αὐτοῦ, διότι θεωρεῖ καλὸν νὰ δύσῃ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν Κύριον — ὁ ἅγιος δέσμιος πορεύεται ἐξ Ἀνατολῶν εἰς τὴν Δύσιν πρὸς θάνατον —, ἵνα ἀνατείλῃ εἰς τὸν Θεόν, ἵνα μεταβῇ «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν»², ὅπως μᾶς ἔχει διαβεβαιώσει ὁ Σωτῆρ.

Τοῦτο ὑπῆρξε πόθος καὶ τοῦ ἀειμνήστου τῶν Κυθήρων Μητροπολίτου κυροῦ Ἱεροθέου, μὲ μικρὰν μόνον ἀντίστροφον φορὰν. Διότι ὁ ἀοίδιμος ἐκινήθη ἐκ τῆς Δύσεως πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα του νὰ εὗρεθῇ ἐγγύτερον τῆς αἰωνίου Ἀνατολῆς, τῆς βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Ἴδου δὲ πῶς.

* Ὁ παρὼν λόγος ἐξεφωνήθη κατὰ τὴν νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κυθήρων κυροῦ Ἱεροθέου, τῇ ἐντολῇ τῆς Διερχοῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τῇν 26-11-1979.

1. Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, πρὸς Ρωμαίους II. Β.Ε.Π. Τόμος 2ος, σελ. 274, 38-39.

2. Ἰωάννου Ε' 24.

Ὁ κέκοιμημένος Μητροπολίτης Κυθήρων Ἱεροθεός, κατὰ κόσμον Ἐμμανουὴλ Δαλαρῆς, ἐγεννήθη ἐν τῇ Χώρα τῆς ἱερᾶς Νήσου Πάτιμου τὸ 1935. Μετὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, φωτισθεὶς καὶ θελχθεὶς ἀπὸ «τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον»³, κατὰ τὸν εἰς Πάτιμον ζήσαντα Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, ἐνεγράφη εἰς τὴν Πατιμάδα Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν καὶ ἐν συνεχείᾳ, προστατευθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς κ. Δωροθέου, εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θέλων ὁμως νὰ πλησιάσῃ περισσότερον τὸν ἀνατείλαντα ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐπιθυμῶν διαρκῶς νὰ Τὸν δοξολογῇ καὶ ὀλοκληρωτικὰ νὰ Τὸν ὑπηρετήσῃ ἐνωρίτατα, εἰς ἡλικίαν 16 ἐτῶν, γίνεται ὑποτακτικὸς εἰς τὴν Ἱ. Μοῆν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτιμου καὶ μόλις 21 ἐτῶν κείρεται μοναχὸς ὑπὸ τοῦ Γέροντός του Ἠγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μοῆς Ἁγίου Παύλου τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἐν συνεχείᾳ (τὸ 1956) δέχεται τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς ἱεροσύνης ἀπὸ τὸν ἀειμνήστον Μητροπολίτην Κῶου Ναθαναὴλ καὶ ἀργότερα (τὸ 1963) τὸν δεύτερον ἀπὸ τὸν τότε Σεβ. Μητροπολίτην Καστορίας καὶ νῦν Ἀττικῆς κ. Δωρόθεον.

Οὕτως ἐξοπλισθεὶς καὶ καταρτισθεὶς ὁ ἀειμνήστος, ἤρχισε τὴν ποιμαντικὴν του διακονίαν. Κατ' ἀρχὴν ὑπηρετήσεν ὡς διάκονος καὶ Κατηχητῆς εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Θεσσαλονίκης (1960 - 1963). Ἐν συνεχείᾳ ὡς ἱεροκήρυξ τῶν ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν ἀκριτικὴν Μητρόπολιν Καστορίας καὶ ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ (1963 - 1969), ἔπειτα δὲ ὡς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεροίας (1969 - 1974), ἐργασθεὶς πάντοτε ὑποδειγματικὰ καὶ ἀποσπάσας διὰ τοῦτο τὴν βαθυτάτην ἐκτίμησιν τοῦ λαοῦ τῆς περιοχῆς καὶ τὴν δικαίαν ἀναγνώρισιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως πάντοτε ἔβλεπε πρὸς τὴν Ἀνατολήν. Καὶ ἐνῶ ἠτομάζετο νὰ μεταβῇ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἵνα καὶ ἐκεῖ προσφέρῃ ἱεραποστολικὴν διακονίαν, ἡ σεπτὴ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν τὸν κρατεῖ ἐδῶ, εἰς τὴν Δύσιν, διὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας του ὡς Μητροπολίτου Κυθήρων (30.5.1974) καὶ τῆς ἐνθρονίσεώς του τὴν 22.6.1974. Πλὴν ὁ πόθος τῆς ἀνατολῆς ἔμεινε...

Καὶ ἰδού σήμερον μετὰ ὀλιγοχρόνιον, ἀλλὰ γόνιμον εἰς καρποὺς ἀγάπης καὶ καλωσύνης, ἀπλότητος καὶ ταπεινοφροσύνης, καταδεκτικότητος καὶ μετριοφροσύνης, ἀπέρχεται τοῦ κόσμου τούτου τῆς Δύ-

3. Ἰωάννου Α' 9.

ΕΥΛΑΒΕΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

(†) Ἀρχιμανδρίτης ΧΕΡΟΥΒΕΙΜ ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ

Παραδειγματιζόμενος ἀπὸ τὸν Ἅγιον Συμεὼν τὸν Νέον Θεολόγον, θὰ προσπαθῶ νὰ σκιαγραφήσω εἰς ὀλίγας γραμμὰς τὴν μεγάλην μορφήν τοῦ ὁσίου Γέροντός μου Ἀρχιμανδρίτου Χερουβείμ, ποιούμενος «τὴν μνήμην αὐτοῦ μετ' ἐγκωμίων», καθ' ὅσον οὐδεὶς κάλλιον ἐμοῦ δύναται νὰ ἠμιλήσῃ περὶ ἐκείνου, πρὸς τὸν ὁποῖον μὲ συνέδεσεν ὄχι μία ἀπλή φίλια, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς μία ἀδελφική, κοινὴ ἐν παντὶ ζωῇ 47 ὁλοκλήρων ἐτῶν, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ δι' ἡμᾶς ὅ,τι ἐλέχθη καὶ περὶ τῶν Ἁγίων Βασιλείου καὶ Γρηγορίου: ὅτι, δηλαδή, εἴμεθα μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα.

Δὲν γεννῶνται, εἰς τὸ διάστημα ἐνὸς αἰῶνος, πολ-
λαὶ μορφαί, ποὺ νὰ συγκεντρώνουν τόσο πολλὰ χαρί-
σματα, ὅσα ὁ ἅγιος Γέρον Χερουβείμ. Ἡ ταπεινότης,
ἡ ἀπλότης, ἡ στοργὴ καὶ ἡ καταδεκτικότης, ἡ ἀνά-
γνωσις ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας τοῦ συνομιλη-
τοῦ του, ἡ σοφὴ διάκρισις, ἡ ἀπέραντος καὶ ἀνεξάν-
τλητος ἀγάπη του, ἡ μέχρι λεπτομερειῶν πιστότης του
εἰς τὴν Ἁγίαν Παράδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς
Ἑλλάδος καὶ δι' αὐτὴν τὸν Ὁρθόδοξον Μοναχισμόν, ἡ σύλ-
ληψις, εἰς ὅλον τὸ βάθος καὶ τὴν ἔκτασίν των, τῶν
προβλημάτων ὄχι μόνον κάθε ψυχῆς τῶν χιλιάδων
πνευματικῶν του τέκνων, ὄχι μόνον τῆς ἰδικῆς του
Μονῆς, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων, ἀκόμη καὶ τῶν προ-
βλημάτων ὄχι μόνον τῆς Ἑλλαδικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κα-
θόλου Ὁρθοδοξίας, μὲ τὰς ὁρθὰς καὶ θεοφωτιστοὺς
λύσεις καὶ ἀπαντήσεις ποὺ ἔδιδεν εἰς τοὺς ἐρωτῶντας
αὐτὸν —καὶ ταῦτα πάντα ἀφανῶς καὶ ἀθορυβῶς— ἦ-
σαν μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ χαρίσματα ποὺ ἐκόσμουσαν
τὴν ἁγίαν ψυχὴν του. Καί, ὡς κορωνὶς ὅλων, ὁ φλο-

γερός ἔρωσ του πρὸς τὸν Χριστόν, ὁ Ὅποιος ἦτο καὶ
δι' αὐτὸν ἡ «γλυκεία του ἀγάπης», μὲ τὴν σκέψιν καὶ
τὰ σκιρτήματα τῆς ὁποίας ἔτρωγεν, ἐκοιμάτο, προσηύ-
χετο, προσέφερε τὴν ἀνάμακτον Θυσίαν, ἔζη ὁλόκλη-
ρον τὴν ζωὴν του. Ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τούτου καταφλε-
γόμενος, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τὸν σαρκικὸν πατέρα του,
ὡς ὄρφανός ἐκ γενετῆς, εἰς ἡλικίαν 18 μόλις
ἐτῶν, καταπνίγων ἀποφασιστικῶς κάθε συγγενικὸν
συναίσθημα, ἐγκαταλείπει τὴν χήραν μητέρα του,
τῆς ὁποίας εἶχεν ἀπομείνει τὸ μόνον στήριγμα, καὶ
ἀναχωρεῖ διὰ τὸ προσφιλές του Ἅγιον Ὄρος, διὰ
ν' ἀφιερῶσθαι τὴν ζωὴν του εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ἐπὶ ὁ-
λόκληρον σχεδὸν πενταετίαν ζῆ ἐκεῖ τὴν σκληροτέραν
ἀσκητικὴν ζωὴν τοῦ ἀληθοῦς ὑποτακτικοῦ εἰς φημιζό-
μενον διὰ τὴν αὐστηρότητά του Γέροντα. Καί ὡς φι-
λόπονος μέλισσα ροφᾷ καὶ ἀφομοιώνει τὴν ὑπερχιλιε-
τὴ ἀσκητικὴν παράδοσιν τοῦ «ἁγιασμένου Ἀθῶνα». Μελετᾷ καὶ ἐμβαθύνει εἰς τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν
τῶν πνευματικῶν κορυφῶν τοῦ Ἁγιορειτικοῦ Μοναχι-
μοῦ. Καὶ τὴν ζωὴν των αὐτῆν παρουσιάζει ἀργότερον
ἀνάγλυφον καὶ μὲ σπάνιον λογοτεχνικὸν χάρισμα εἰς
τὰ βιβλία τῆς σειρᾶς «ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙ-
ΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ», τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐκδοθῆ μέχρι σή-
μερον εἰς ἐπαινημμένας ἐκδόσεις καὶ ἔχουν ἀποβῆ
ἀγαπητὰ καὶ σωτήρια εἰς μυριάδας ψυχῶν.

Ὁ Θεὸς ὁμῶς ἔχει ἄλλο σχέδιον διὰ τὸν μακαρι-
στὸν Γέροντα. Ὁξεία καὶ ἐπικίνδυνος διὰ τὴν ζωὴν
του ἀσθένεια (πηγὴ ἴσως καὶ ἀρχὴ τῆς μετὰ τινα ἔτη
ἀναφανείσης καρδιοπαθείας) τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐξέλ-
θῃ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Καὶ ἡ ἔξοδος αὐτῆ συντελεῖ
ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ἐν μικρὸν Ἅγιον Ὄρος, ἔξω

σεως πρὸς τὴν ἀνατολὴν τῶν ἀνατολῶν⁴, πρὸς τὸν
ἐξ ὕψους κατελθόντα καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς ἀναλη-
φθέντα Θεάνθρωπον Κύριον. Φεύγει, ὄχι γιατί δὲν
ἀγάπησε τὸν κόσμον, ἀφοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν
σωτηρίαν του ἀνέλαβε τὰ ἐπισκοπικά του καθήκοντα,
ὅπως ἔλεγε εἰς τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του⁵.

Ἀφήνει τὴν παρούσαν ζωὴν, ὄχι γιατί δὲν ἐνδιε-
φέρθη δι' αὐτὴν, ἀφοῦ διὰ τοῦτο ζοῦσε ἐν τῷ Χριστῷ,
«ἵνα ἔχη τὴν ζωὴν»⁶. Ἀλλὰ δύνει ἀπὸ τοῦ κόσμου τού-
του, τόσο νέος, ἵνα εἰς Θεὸν ἀνατείλῃ, κατὰ τὴν μνη-
μονευθεῖσαν ρῆσιν τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου.

4. Ἐξαποστειλάριον ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

5. Περι:οδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» 1974, σελ. 332.

6. Α' Ἰωάννου Ε' 11-12.

Μακαριστὴ Ἱεράρχα,

Πενθοῦντες καὶ δεόμενοι τοῦ Κυρίου, κυκλώνου
τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὸ ἁγιασθὲν ἐκ τῶν πόνων τῆς φο-
βερᾶς ἀσθενείας σου σκῆνωμά σου, ὁ Προκαθήμενος
τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μετὰ τῶν
Σεβασμιωτάτων Μελῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου,
ἐντολῇ τῆς ὁποίας ἐκφωνεῖται ὁ λόγος οὗτος, καὶ ἄλ-
λων Ἱεραρχῶν.

Καὶ Σὺ, πορευόμενος τὴν μακαρίαν ὁδὸν πρὸς
τὴν ἄδυτον Ἀνατολὴν, εὐλόγησε σήμερον τὸν ἱερὸν
Κλῆρον καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Θεοσώστου Ἐπαρ-
χίας Σου, τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως Κυθήρων, καὶ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ Θυσιαστηρίου πρόσφερε εἰς τὸ διηνεκές
τὰς πρεσβείας Σου ὑπὲρ πάντων ἡμῶν.

Αἰωνία Σου ἡ μνήμη!

† Ἀρχιμ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

Γραμματεὺς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ἡμέρα ἀγάπης».

Τὴν περίοδον τῶν ἐορτῶν ἢ κορυφαία ἐντολὴ τῆς ἀγάπης, ἀναμένει ἐμπρόκιους τὰς ἐκδηλώσεις μας. Ἐκτός τοῦ «κρυπτοῦ» προσωπικοῦ μας καθήκοντος, πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τῆς ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς συμπαροσάσεως, ὑφίσταται τὸ μέγα καθήκον ἐνισχύσεως τῆς ὁργανωμένης ἀλληλεγγύης τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μὲ τὸν ἔρανον τῆς «Ἡμέρας τῆς Ἀγάπης» ὁ Χριστὸς κινᾷ τὴν πόρτα μας. Διὰ λογαριασμὸν τῶν προσφιλῶν Του πτωχῶν, τῶν ἀσθενῶν, τῶν ἀδυνάμων γερόντων, τῶν ὀρφανῶν. Δὲν ζητᾷ (ὡς τοῦ δώσωμεν). Παρακαλεῖ (ὡς τοῦ δανείσωμεν). «Ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανεῖζει Θεῶν». Καὶ διὰ δανεῖζεται ὁ Χριστὸς ἀπὸ ἡμᾶς, γίνεται χρεώσιμος. Τί λοιπὸν θέλομεν; Νὰ ἔχωμεν τὸν Θεὸν κριτὴν ἢ χρεώσιμον; (Ἰω. Χρυσόστομος). «Ὅπως ὁ ἴδιος ἱερός Πατὴρ λέγει, ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἐσχάτην ἡμέραν «δὲν θὰ κρίνῃ τὴν ἁμαρτίαν μας, ἀλλὰ τὴν ἀπανθρωπίαν μας, διότι ἀφοῦ ἔχομεν ἐν τόσων ἀποτελεσματικῶν φάρμακον διὰ τὴν σωτηρίαν μας, τὴν ἐλεημοσύνην, ἢ ὅποια ἐξαλείφει τὰ ἁμαρτήματα, παρελείψαμεν τὴν εὐεργεσίαν».

Ἡ φιλάνθρωπία σηορίζει ψυχὰς, κοινωνίας καὶ λαούς. Αὕτη ἐκφράζει τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καὶ δικαιοῦναι τὴν παρουσίαν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κό-

αὐτοῦ καὶ δὴ πλησίον τῶν Ἀθηνῶν: ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Παρακλήτου, ἢ ὅποια, κατὰ τὴν ἐκδημίαν του ἐκ τοῦ προσκαίρου τούτου κόσμου, εἶναι ἤδη ἡ μεγαλύτερα ἀνδρῶα Μονὴ ἐκτός τοῦ Ἁγίου Ὁρους, με ζωτανὴν καὶ ἐνεργὸν παρουσίαν καὶ εὐεργετικὴν ἀκτινοβολίαν εἰς ὀλόκληρον τὸν χῶρον τῆς Ὁρθοδοξίας, ὥστε Κληρικοί καὶ Μοναχοὶ ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς Γῆς νὰ προσέρχωνται εἰς αὐτήν, διὰ νὰ σπουδάσουν τὸν Ὁρθόδοξον Μοναχισμόν καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Λατρείαν εἰς τὴν γνησιωτέραν τῶν ἔκφρασιν.

Ἡ σωματικὴ ὅμως ἀσθένεια, ἀρχίσασα ἀπὸ τοῦ 33ου ἔτους σχεδὸν τῆς ἡλικίας του, ἐπετέλεσε βαθμηδὸν τὸ καταστρεπτικὸν τῆς ἔργου. Καὶ ἦτο ἐπόμενον. Καθ' ὅσον ὁ πολυφίλητος πνευματικὸς πατήρ, εἰς κάθε ψυχὴν, δὲν προσέφερεν ἀπλῶς σκέψεις καὶ λογικὴν. Προσέφερε τὸ αἷμα τῆς ἀγαπῶσης καρδίας του, ἢ ὅποια συνήλγει καὶ συνέπασχεν εἰς κάθε δυσκολίαν καὶ πῶσιν τοῦ δραματικοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος μίας ἐκάστης ψυχῆς, «νουθετῶν μετὰ δακρῶν ἕνα ἕκαστον» τῶν τέκνων αὐτοῦ. Καὶ τελικῶς ἡ καρδιά του, ἀνεξάντλητος πηγὴ ἀγάπης καὶ συγγνώμης πρὸς πάντας, ἐθραύσθη κυριολεκτικῶς κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς δημιουργίας ἐνὸς τόσον μεγάλου ἔργου, διὰ τὸ ὅποιον θὰ καυχᾶται ἔσασαι ἢ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ

σμον. Ἄς δώσωμεν, λοιπὸν, τὸ «παρὸν» κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀγάπης εἰς τὸν ἔρανον τὸν ὅποιον κατ' ἔτος ἢ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ αἱ Ἱερὰ Μητροπόλεις διενεργοῦν.

Ἡ συνάντησις τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνάντησις τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Ἰωάννου - Παύλου τοῦ Β' καὶ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου σημαίνει ἀναμφιβόλως ἀναζωπύρῃσιν τῆς ὑπὸ τῶν ἀειωνήσιων Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' ἀρξαμένης οὐδαρᾶς προσπαθείας πρὸς ἄρσιν τῆς ἐπὶ αἰῶνας ὑφισταμένης ἐχθρότητος μεταξὺ Ὁρθόδοξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος αὐτῶν.

Ἀσφαλῶς εἶναι οὐ μόνον πανορθόδοξος, ἀλλὰ διαχριστιανικὴ ἢ εὐχὴ, ὅπως ἡ θεάρεστος αὕτη προσπάθεια ἀποδώσῃ καρπὸν ἑκατοσιπλασίονα. Οἰκοθεν βεβαίως νοεῖται, ὅτι διὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ καρποφορίαν ταύτην ἀπαιτεῖται, ὅπως —πέραν τοῦ εἰλικρινοῦς θεολογικοῦ διαλόγου— ἀρθῶν πάντα τὰ κύρια γενεσιουργὰ αἰτία τῆς ἀπ' ἀλλήλων ἀποξενώσεως τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὅπως ἐπὶ τέλους τεθῇ τέρμα εἰς τὰς —πρὸς ζημίαν τῆς γνη-

καὶ ἀπὸ τὰ μιᾶδελφα πλήγματα τῆς ἀνθρωπίνης κατωτερότητος καὶ μικροψυχίας, κατενεχθέντα κατ' αὐτῆς (ἀσθενοῦς ἤδη καὶ ἀναπήρου οὔσης), μετὰ τὴν δηλητηριώδη βέλη τῆς χαμερποῦς συκοφαντίας, τοῦ μεγάλου τούτου μαρτυρικοῦ στεφάνου, τὸν ὅποιον ἐπεφύλαξε τελευταῖον εἰς τὸν ἐκλεκτὸν Του ἀγωνιστὴν ὁ ἀγωνοθέτης Κύριος καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦν οἱ δραματικοὶ λόγοι τοῦ Πνεύματος: «Καὶ ἰδοὺ δάκρουν τῶν συκοφαντούμενων καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν... καὶ ἐπήνεσα ἐγώ, σὺν πάντας τοὺς τεθνηκότας, τοὺς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας» (Ἐκκλησι. δ' 1-3).

Ἀοιδίμε, ὅσιε καὶ πολυφίλητε Γέροντά μας! Εἰς τὰ οὐράνια σκηνώματα, ὅπου ἡ ἅγια ψυχὴ Σου συγχορεύει μετὰ τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν Ἁγίων, καὶ μετὰ τὴν παρρησίαν, τὴν ὅποιαν δικαίως ἀπέκτησες ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου, εἴχου ὑπὲρ τῶν τέκνων Σου, τὰ ὅποια κατέλιπες εἰς τὴν ἔσορίαν τῆς γῆς, ὥστε, ἀκολουθοῦντες τὰ φωνεῖν καὶ ἅγια ἴχνη Σου, νὰ συναντηθῶμεν, ὅπως μᾶς τὸ ὑπεσκέθης, εἰς τὴν χώραν τῶν ζώντων. Ἀμήν.

Ἀρχιμανδρίτης Ἰγνάτιος ΠΟΥΛΟΥΠΑΤΗΣ

Καθηγούμενος Ἱερᾶς Μονῆς Παρακλήτου

σίας αδελφικής επικοινωνίας— γινόμενας από καιρού εις καιρόν προκλήσεις, οίαι είναι λ.χ. ή εν Ἑλλάδι παρουσία τοῦ θεομοῦ τῆς Οὐνίας, ή συνέχισις τῆς προβολῆς κοσμικῶν τιμῶν επιδιώξεων τοῦ Βατικανοῦ κ.τ.λ.

Ἡ μορφή τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Εἰς τοὺς ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετείῳ τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου γενομένους εορτασμοὺς προσετέθη καὶ ή πανηγυρικὴ ἐκδήλωσις τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, καθ' ἣν ἐκδήλωσιν ὁ πανηγυρικός ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Διευθυντοῦ τῶν περιοδικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Κωνσταντίνου Μπῶνη, ὁμιλήσαντος ἐπὶ τοῦ θέματος «Μέγας Ἀθανάσιος, Ἰουλιανὸς ὁ Ἀποστάτης καὶ Μέγας Βασίλειος» (ἐν θέσει καὶ ἀντιθέσει ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας, σκληρῶς ἀγωνιζομένης πρὸς διασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς κατὰ τὸν δ' αἰῶνα).

Ἐν τῷ πανηγυρικῷ τούτῳ λόγῳ, ἀφοῦ ἐτιμώθησαν εὐσυνόπως καὶ εὐστόχως τὰ εἰδοποιὰ γνωρίσματα τῆς προσωπικότητος καὶ δράσεως τοῦ Μ. Ἀθανασίου καὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἰουλιανοῦ, διευκρινήθη ὁ προσήκων ἔπαινος εἰς τὸν Μ. Βασίλειον, ὅστις, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ κ. Μπῶνη, «εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις ἀπεδείχθη οὐ μόνον εὐφρῆς, ἀλλὰ καὶ διορατικὸς καὶ προνοητικὸς, θαυότερος καὶ τιμιώτερος τῶν πλείστον συναδέλφων του ἐπισκόπων. Ὁ Μ. Βασίλειος συνελάμβανε, ὡς ἐν ὁράματι τὸ σύνολον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἀπεριορίστου τοπικῆς ἢ χρονικῆς διαρκείας. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐφαρμογὴ καὶ ἀνάπτυξις τοῦ συστήματος τῶν τοπικῶν ἢ ἐπαρχιακῶν συνόδων. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατώρθωσε νὰ κατασιτῇ ἰσότητος πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ θεμελιώσῃ παραλλήλως πρὸς τὸ κράτος» τῆς Πολιτείας καὶ τὸ κράτος» τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἠδυνήθη νὰ πανηγυρίσῃ τὸν θρίαμβόν της, τὸν θρίαμβον τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς πνευματικῆς Ἐλευθερίας». Ὡς προσφωῶς προσετέθη ὑπὸ τοῦ γλαφυρωτάτου ὁμιλητοῦ, «ὁ Μ. Βασίλειος εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐκπρόσωπος τῆς Ἐλευθερίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐλευθερίας τῆς Σκέψεως καὶ τῆς Ἐλευθερίας τῆς Θεολογίας, ἀλλ' ὑπὸ ἕνα ὄρον τῆς μὴ ἀπομακρύνσεως καὶ ἐκτροπῆς ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς Βίβλου καὶ τῆς διὰ τῶν Πατέρων διαφυλαχθείσης Ἱερᾶς Παραδόσεως».

Συμφώνως πρὸς τὴν κατακλιθεὶς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος λόγον, διὰ τὸν Μ. Βασίλειον ἰσχύουν οἱ ἴδιοι τοῦ ἰδίου λόγοι, τοὺς ὁποίους οὗτος διευτύπωσε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ συνεπισκόπου καὶ στενοῦ φίλου του Μουσωνίου. Οἱ λόγοι οὗτοι, οὕτως «ἐξ ἀνταντακλάσεως διαζωγραφίζονται καὶ τὴν εἰκόνα τῆς πλουσιωτάτης εἰς χαρίσματα Μορφῆς τοῦ

Μ. Βασιλείου», ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Οἴχεται ἀνὴρ διαφανέστατα δὴ τῶν καθ' ἑαυτὸν πῶν ὁμοῦ τοῖς ἀνθρώποις ὑπερενεργῶν ἀγαθῶν. Ἐρεῖσιμα πατρίδος, Ἐκκλησιῶν κόσμος, σῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς Ἀληθείας, στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, οἰκείους ἀσφάλεια, δυσμαχῶτατος τοῖς ὑπεναντίοις, φύλαξ πατρῶων θεσμῶν, νεωτεροποιίας ἐχθρός· ἐν ἑαυτῷ δεικνὺς τὸ παλαιὸν τῆς Ἐκκλησίας σχῆμα, οἷον ἀπὸ τινος ἱεροπροποῦς εἰκόνας, τῆς ἀρχαίας Καταστάσεως, τὸ εἶδος τῆς ἐπ' αὐτὸν Ἐκκλησίας διαμορφῶν» (Ἐπιστολὴ 28 αἱ Ἐκκλησία Νεοκαισαρείας παραμυθητικῆς).

Ὁρθόδοξος Θεολογία καὶ Τεχνολογία.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων καὶ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης κ. Χρυσόστομος ἐν διαλέξει δοθείσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κατὰ ἄλλοις προκαλέσαντα τὰ ζωηρὰ χειροκροτήματα τοῦ —ἐξ Ἀρχιερέων, Καθηγητῶν, Ὑφηγητῶν, Ἐπιμελητῶν, Βοηθῶν καὶ Φοιτητῶν τῆς Σχολῆς ταύτης— πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου του, ἀνέπτυξε τὸ λίαν ἐνδιαφέρον θέμα τῶν σχέσεων Ὁρθόδοξου Θεολογίας καὶ Τεχνολογίας.

Καθ' ἃ ἐτιμώθη ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου ὁμιλητοῦ, ἡ Θεολογία ἔχει τόσον τὰ ἀμετακίνητα στατικά της στοιχεῖα, ἅτινα ἀναφέρονται εἰς τὸ αἰώνιον περιεχόμενόν της, ὅσον καὶ τὰ προσαρμοσίμα πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας δυναμικὰ στοιχεῖα. Τὰ τελευταῖα ταῦτα δημιουργοῦνται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται, ζῆ ἐντὸς ἐνὸς ταχέως ἐξελιχομένου τεχνοκρατομένου κόσμου. Ὅθεν ἡ Θεολογία, ἡτις, ὅπως καὶ ἡ Τεχνολογία, δραστηριοποιεῖται ἐντὸς ἐνδογενῶν πλαισίων καὶ ἔχει ὡς ἀντικείμενόν της τὸν ἄνθρωπον τοῦ πλανήτου μας, ἐπιβάλλεται νὰ ὑποδοθῇ τὸν ὀρθόδοξον πιστὸν νὰ εὐρίσκη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του τὸ σταθερὸν ἔρεισμα καὶ τὴν καταξίωσιν τῆς συνειδήσεώς του.

Ἄστοχος ἀγανάκτησις.

Εἰς τὰς στήλας τῆς σοβιετικῆς ἐφημερίδος «Πράβδα» ἐξεφράσθησαν προσφάτως αἰσθημάτων ἀγανάκτησεως ἐναντίον τῶν ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει πληθυνθειῶν τάξεων τῶν νέων, οἵτινες φέρουν περὶ τὸν λαϊκὸν τὸν «σταυροῦδάκιον». «Ἡ ἐπίδειξις αὐτῆ τοῦ συμβόλου τοῦ Χριστιανισμοῦ —γράφει ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐφημερίς— δὲν φαίνεται νὰ εἶναι παροδικὸς ἐνθουσιασμὸς προσερχόμενος ἐκ νέας μόδας, ἀλλὰ παραχόρησις εἰς τοὺς προπαγανδιστὰς τῆς Θρησκείας» καὶ «κακὴ συνήθεια».

Ἡ διαπίστωσις αὐτῆ εἶναι νέα μαρτυρία, ὅτι οἰαδήποτε ἀντιθρησκευτικὴ ἐκστρατεία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτριχθῇ τὴν ἔμφυτον εἰς τὸν ἄνθρωπον θρησκευτικὴν ὁρμήν. Ὡς ἔλεγε πρὸ τιμῶν ἐτῶν ῥώσος ἱερεὺς, ἡ ἀναζωπύρησις τῆς Θρησκείας εἰς τὴν Ρωσίαν «δύναται νὰ ἐξηγηθῇ πρὸ πάντων μυστικῶς ὡς

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1980

Ἡ ὑπὸ τὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Μουσικῆς εἰδικὴ Ὑποεπιτροπὴ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Ἡμερολογίου 1980 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἧς Πρόεδρος ὁ Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος, παρέδωκεν ἤδη, ἀπὸ τῆς 7 παρελθ. Νοεμβρίου, εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1980». Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποτελεῖ ἄθλον τόσον τῆς εἰδικῆς ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης Ὑποεπιτροπῆς, ὅσον καὶ τοῦ Ὑπογραφικοῦ συγκροτήματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, προσμετρεῖται δὲ ὡς προσωπικὴ ἐπιτυχία τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως Πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Ἱεροθέου Γαρυφάλλου.

Τὸ «Ἡμερολόγιον 1980» παραδίδεται εἰς κομψὴν βιβλιοδεσίαν μὲ τρεῖς ἀποχρώσεις — μαύρην, πρασίνην καὶ βυσσίνην. Τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ διαρθροῦται εἰς δύο βασικὰ μέρη· τὸ Ὑπικολογικὸν καὶ τὸ Διοικητικόν. Τὸ Ὑπικολογικὸν περιλαμβάνει τὰς τυπικὰς διατάξεις τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Λατρείας καθ' ἅπαν τὸ ἔτος. Τὴν ἐπιμέλειαν διὰ τὴν προσαρμογὴν ἢ τὴν ὀρθότητα τῶν Ὑπικῶν διατάξεων ἔσχεν ὁ Ἀπ. Βαλληνοδρᾶς. Τὸ Διοικητικόν, τὸ καὶ πλείστας παρουσιάζον ἐκδοτικὰς δυσχερείας, ἔνεκα τῆς καθ' ἔτος σχεδὸν ἀλλαγῆς πολλῶν στοιχείων, ἀφιερῶται εἰς τὴν σαφῆ παράθεσιν τῶν διοικητικῶν στοιχείων πασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ

ἄμεσος ἐπενέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐρμηνεύωμεν τὰ πνευματικὰ φαινόμενα οὐ μόνον ἐξ ἐπόψεως ὀριζοντίου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπόψεως κατακορύφου».

«Τὸ ἐμπόριον τῆς ἐλπίδος».

Ἀπαράδεκτος κατάστασις.

Ἡ καλλιτεχνικὴ σελὶς ἐσπερινῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος, ἀναφερομένη εἰς τὴν ποιοτικὴν ὑποβάθμισιν τῶν ἔργων, ἅτινα παρουσιάζονται ὑπὸ τῶν ἀθηναϊκῶν θεάτρων, δὲν διστάζει νὰ σημειώσῃ τὰ ἑξῆς: «Ἡ χειμερινὴ σαιζὸν, πὸν ἄρχισε, θὰ περάσῃ σὶὰ θεατρικὰ πρακτικὰ ὡς περίοδος ἀκατάσχετης βωμολοχίας καὶ χυδαιολογίας, ὅπως καὶ ὑπερβάλλοντος... γυμνοῦ... Σὲ δύο ἀθηναϊκὰ θεάτρα, πὸν παρουσιάζουν μουσικὰ ἔργα, λέγονται καὶ παριστάνονται πράγματα, γιὰ τὰ ὁποῖα θὰ κοκκίνιζαν ἀκόμα καὶ πλανόδιες εἰταῖρες».

Ἐνώπιον τῆς ἀπαραδέκτου ταύτης καταστάσεως, ἐπιβάλλεται νὰ ὑπομνησθῇ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν, ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία ἐν ἐνὶ ἐλευθέρῳ δημοκρατικῷ καθεστώτι δὲν ἔχει μὲν ἀνάγκη προληπτικῆς λογοκρισίας, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι αὐτοελεγχόμενη καὶ νὰ ἔχῃ συναίσθησιν τῆς κοινωνικῆς τῆς εὐθύνης. Αὐτὸ βεβαίως οὐδεμίαν ἔχει σχέσηιν πρὸς τὸ δικαίωμα τῶν ἀρμόδιων ἀρχῶν νὰ ἀνακαλοῦν εἰς τὴν τάξιν τοὺς παντὸς εἴδους ἐμπόρους τῆς καλλιτεχνικῆς αὐδοσίας.

Πρωτὴν ἀθηναϊκὴ ἐφημερὶς εἰς μεγάλην ἔρηναν τῆς διεπίστωσεν, ὅτι ἡ πρωτεύουσα μαστίζεται ὑπὸ τῆς δεισιδαιμονίας εἰς τρόπον ὥστε «σὲ κάθε πολυκατοικία ὑπάρχει καὶ μέντιουμ» καὶ «σὲ κάθε γειτονιὰ ἀστρολόγος». Γενικῶς, ὅπως ἐπισημαίνεται, «μάγοι, μέντιουμ, ἀστρολόγοι, ψυχροερευνητὲς καὶ ψυχολογολόγοι, πνευματιστὲς καὶ ὑπνωτιστὲς, διαισθητικοὶ καὶ χειρομάντις, καφεϊζοῦδες καὶ χαρτορίχθρες... ἕνας δλόκληρος κόσμος πού... «δουλεύει» καὶ πλουτίζει ἀπὸ τὰ ἄγχη καὶ τὰ πάθη, τὶς ἀγωνίες, τοὺς πόνους καὶ τὶς κρυφὰς ἐλπίδες τῶν ἀνθρώπων». Μάλιστα ἐσχάτως κατηγγέλθησαν περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας «πολλὰ μέντιουμ ἄρχισαν νὰ ἐκμεταλλεύονται ἕνα ἀπὸ τὰ πύθλιβερά δράματα τοῦ ἔθνους. Δὲν εἶναι λίγες οἱ Κύπριες μονάδες, ὅπως βεβαιώνουν ἀρμόδιες πηγές, πὸν ταξίδευσαν σὶτὴν Ἀθήνα» καὶ «ἐξόδεσαν μιὰ δλάκερη περιουσία», «γιὰ νὰ ἀκούσουν τὰ μέντιουμ, μήπως μάθουν κανένα χαρμόσυνο νέο γιὰ τὰ παιδιὰ τους».

Τὰ γεγονότα ταῦτα ἐπιβάλλον, ὅπως ἔνθεν μὲν αἱ ἀρμόδιαι ἀρχαὶ λάβουν μέτρα πρὸς περιστολὴν τῆς εἰς θάρος τῶν ἀφελῶν ἀπάτης, ἐτέρωθεν δὲ ὅπως οἱ πνευματικοὶ ὀδηγοὶ τοῦ ἔθνους διαφωτίσουν τοὺς ψυχικῶς πάσχοντας καὶ ὀδυνωμένους, ὅτι πηγὴ τῆς ἀληθοῦς ἐλπίδος καὶ παρηγορίας εἶναι μόνον ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ. Ἄλλως, ἐπεὶ ἡ μεταφυσικὴ ὁρμὴ εἶναι ἔμφυτος, θὰ δημιουργῶνται νενοθενμένα ὑποκατάστατα τῆς Θεοσεκείας, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς βαθυτέρας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου.

τῶν ὀργάνων δι' ὧν ἐνεργεῖται ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ζῶσα παρουσία τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν κόσμον ὅλον. Ἡ τοιαύτη ἐκθεσις χωρεῖ κατὰ τρεῖς ἐνότητες· τὰ πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα (σσ. 196 - 336), αἱ λοιπαὶ πατριαρχικαὶ καὶ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι (σσ. 338 - 362) καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (σσ. 364 - 715). Ὡς εἶναι φυσικὸν τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐκτίθενται ἐν πλάτει. Εἰς Ἐπιμετρον, εἰς τὸ τέλος (σσ. 719 - 725) προσφέρονται· Α' Στήλη κεκοιμημένων Ἱεραρχῶν, Β' Τίτλοι καὶ προσαγορεύσεις κληρικῶν καὶ μοναχῶν, Γ' Μηρολόγιον Ὀνομαστηρίων Ἱεραρχῶν, Δ' Διευθύνσεις καὶ Τηλέφωνα Ἱεραρχῶν ἐν Ἀθήναις. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἡμερολογίου προτάσσονται, ὡς καὶ εἰς τὰς προηγουμένας ἐκδόσεις· Χρονολογικὸς πίναξ (τῶν κυριωτέρων ἱστορικῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων), Ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τοῦ ἔτους 1980, Γενικαὶ τυπικαὶ Διατάξεις — ἤτοι Στίχοι προτασσόμενοι τῶν τροπαρίων, Τάξις τῆς ὀλονυκτίου ἀγρυπνίας, Ἀνάγνωσις εὐχῶν Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελίου, Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, Τελετουργικαὶ ἐπιπτώσεις ἀπὸ τῆς καταργήσεως τῆς Βασιλείας, Δίπτυχα, καὶ Πασχάλια τοῦ Κ' αἰῶνος — «πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ἀναζητούμενα».

Παρουσιαζόμενον οὕτω τὸ «Ἡμερολόγιον 1980 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν πληρεστάτην σχεδὸν Πανορθόδοξον Ἐπετηρίδα, χρησιμώτατον ὄργανον εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἑλληνοφώνου διασπορᾶς. Τοῦτο ἐπισημαίνεται εἰς τὸν Πρόλογον· «Δυνάμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ μοναδικὸν βιβλίον — πλὴν τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῶν Λειτουργικῶν Κειμένων — τὸ ὁποῖον διεκδικεῖ τὸν τίτλον τοῦ οὐσιαστικοῦ συντελεστοῦ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐνότητος τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἑλληνοφώνων Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς συμπτώσεως τούτων εἰς τὴν τέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς θείας Λατρείας, ἀλλὰ καὶ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀδελφῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς ζώσης παραθέσεως τῶν ἀφορῶντων εἰς ἐκάστην τούτων στοιχείων καὶ ἰδίᾳ τῶν Προκαθημένων Προέδρων αὐτῶν καὶ συνόλης τῆς Ἐπισκοπικῆς Ἱεραρχίας των».

Τὸ «Ἡμερολόγιον 1980» εἶναι ἀφιερωμένον τιμητικῶς εἰς τὸν ἀείμνηστον Ἐμμανουὴλ Φαρλέκαν (1877 - 1958), πρῶτον ἐκδότην — τὸ ἔτος 1924 — τοῦ «Ἐγκολπίου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου», τοῦ ὁποῖου ἐξέλιξιν ἀποτελεῖ τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Τόσον δὲ ἐρριζωμένη εἶναι

ἡ συμβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διὰ τὴν ὁμοίμορφον ἐφαρμογὴν τῶν τυπικῶν διατάξεων, ὥστε πολλάκις πολλοὶ ἱερεῖς καὶ ἱεροψάλται ἀποκαλοῦν τὸ παρὸν Ἡμερολόγιον «Φαρλέκα» καὶ μόνον. Εἰκὼν τοῦ τιμωμένου κοσμεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐκδοσιν ταύτην, ὡς καὶ εἰκὼν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ.

Λόγω ἀκριβῶς τῆς ἀφιερώσεως τοῦ τόμου εἰς μουσικὸν ἄνδρα, οἷος ὑπῆρξεν ὁ Φαρλέκας, ἐθεωρήθη καλὸν νὰ ὠραίση τὸ «Ἡμερολόγιον 1980» ἔγχρωμος εἰκὼν τῶν ἁγίων Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ καὶ Ἰωάννου Κουκουζέλου, δύο πηγῶν τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, εἰλημμένη ἐκ τῆς Παπαδικῆς τοῦ Μπαλασίου ἱερέως, γραφείσης περὶ τὸ 1670 (κῶδιξ Ἰβήρων 1250 — φωτογραφία Γρ. Θ. Στάθη), νῦν τὸ πρῶτον δημοσιευομένη, καὶ νὰ διανθίσουν τὸ Τυπικολογικὸν μέρος — εἰς τὰ ἐνδιάμεσα τῶν μηνῶν — παραθέματα ἀναφερόμενα εἰς παντοίας πτυχὰς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, εἰλημμένα ἐκ τῶν δημοσιευμάτων τῶν περὶ τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν εἰδικώτερον ἀσχολουμένων. Τοῦτο ὑπῆρξε μία εὐστοχος πρωτοβουλία τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως. Θὰ ἦτο ὀπωσδήποτε εὐχῆς ἔργον — κάμω τὴν πρότασιν —, ἐν Ἡμερολόγιον τῶν προσεχῶν ἐτῶν νὰ συμπεριλάβῃ μίαν Ἐπετηρίδα τῶν Ἱεροψαλτῶν τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἀναφέρῃ, κατὰ μητρόπολιν, τὰ ὀνόματα τῶν πρωτοψαλτῶν, κυρίων συνεργατῶν τῶν Μητροπολιτῶν κατὰ πάσας τὰς τελετουργικὰς αὐτῶν πράξεις. Ἄλλωστε τὸ «Ἡμερολόγιον» ἀπευθύνεται καὶ ἀφορᾷ κατὰ ἴσον ἐὰν ὄχι μείζονα λόγον εἰς τοὺς Ἱεροψάλτας.

Πρέπει, ἐν τέλει, νὰ ἐξαρθοῦν δύο στοιχεῖα· τὸ πρῶτον, ὅτι ὁ χάρτης τοῦ Τυπικολογικοῦ μέρους εἶναι διαφόρου ἀποχρώσεως καὶ ποιότητος, διὰ νὰ διακρίνονται σαφῶς τὰ δύο μέρη καὶ εὐκολύνουν τὸν ἀνατρέχοντα εἰς τὸ ἐν ἢ τὸ ἄλλο κατὰ περίστασιν· τὸ δεύτερον, ὅτι διὰ τῆς παραλείψεως τῶν ἀγιολογικῶν στοιχείων ἐκάστης Μητροπόλεως καὶ τῆς ἐπετηρίδος τῶν κληρικῶν ἐν τέλει, ἠλαττώθη κατὰ ὀκτὼ τυπογραφικὰ φύλλα (σελίδες 128) ἡ ὕλη καὶ ὁ ὄγκος τοῦ τόμου, διὰ νὰ ἀποτελῇ τοῦτο πρωτίστως ἐκδοτικὴν οἰκονομίαν καὶ συγκράτησιν τῆς χαμηλῆς τιμῆς ἀποκτήσεως τοῦ τόμου.

Τὰ παρατηρούμενα ἐνιαχοῦ ὀρθογραφικὰ λάθη δὲν μειώνουν τὸν βαθμὸν ἀξίας καὶ προσφορᾶς τῆς καλῆς ὄντως ταύτης ἐκδόσεως τῆς Ἐκκλησίας.

ΓΡ. Θ. ΣΤΑΘΗΣ, δρ. Θ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Έκκλησία της Ελλάδος

Η Διάρκεια της Σύνοδος για τους σεισμοπαθείς.

— Με απόφαση της Έρας Συνόδου εστάλη το ποσό των 500.000 δραχ. στην Ί. Μητρόπολη Πατραμυθίας, για την αποκατάσταση των ζημιών που υπέστησαν όρισμένοι Ί. Νκαι έξ ατίας των τελευταίων σεισμών.

— Η Συνοδική, έξ άλλου, Έπιτροπή Άλληλοδοθηθείας και Σχέσεων μετά των ξένων Έκκλησιών απέστειλε 500 κλινοσκεπάσματα. Το Παγκόσμιο Συμβόλιο Έκκλησιών 10.000 δολάρια και υποσχέθηκε ακόμη 90.000 δολάρια. Η Ύδια Έπιτροπή ένισχυσε και τις πλημμυροπαθείς περιοχές, ως έξής: Ί. Μητρόπολη Έδέσσης και Πέλλης 500 κλινοσκεπάσματα και 30 μπάλες ήματιομό. Ί. Μητρόπολη Βεροίας και Νκούσης, 500 κλινοσκεπάσματα και 30 μπάλες ήματιομό. Ί. Μητρόπολη Ηλείας, 30 μπάλες ήματιομό και Νομαρχία Έδέσσης, 500 κλινοσκεπάσματα και 40 μπάλες ήματιομό.

— Για την αποτελεσματικότερη ένισχυση των πληγέντων, κατόπιν απόφασης της Ί. Συνόδου, έγινε περιαγωγή δίσκου σ' έλους τούδ νκούδ της Έπικρατείας, την 25η Νοεμβρίου.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ

Διαγωνισμός παιδικού σχεδίου

«Τά Χριστούγεννα και το παιδί σήμερα» είναι το θέμα του πανελληνίου διαγωνισμού παιδικού σχεδίου που προκήρυξε ή Άποστολική Διακονία της Έκκλησίας της Ελλάδος για τά παιδιά των τριών πρώτων τάξεων των Δημοτικών Σχολείων.

Τά καλεί νά εκφράσουν μέ σχέδια και χρώματα τις ιδέες, τά συναισθήματα και τά δρώματα που τούδ δημιουργούνται τις ήμέρες των Χριστουγέννων.

Ο διαγωνισμός άρχίζει στις 15 Δεκεμβρίου και λήγει στις 15 Ίανουαρίου 1980. Μέ έξγρησι του Ύπουργείου Παιδείας έξει σταλεί στούδ 237 Έπιθεωρητάς Δημοτικής Έκπαιδευσεως και προωθήθηκε σέ 9.650 Δημοτικά Σχολεία, στά όποια φοιτούν 464.500 μαθηταί, ένα καλλιτεχνικό πολύχρωμο δίπτυχο μέ τη διήγησι των Έθαγγελίων για τη Γέννησι του Χριστού, τούδ όρους συμμετοχής στό διαγωνισμό και τά θραβεία που θά άπονειμηθούν στούδ 37 νικητέδ.

Τά θραβευμένα σχέδια θά περιληφθούν σέ πολυτελή τόμο που θά εκδοθή στην έλληνική και στις βασικές έθρωπαικές γλώσσες.

Είναι ή πρώτη φορά που ή Άποστολική Διακονία έξρχεται σέ άμεση επικοινωνία μέ μισό περίπου εκατομμύριο παιδιά, που δέν φοιτούν άκόμα στα Κατηχητικά Σχολεία.

Θεολογικό Οικοτροφείο

Έκτόδ από τούδ Έλληνες, διαμένουν και 21 άλλοδαποι φοιτηταί στο Θεολογικό Οικοτροφείο της Άποστολικής Διακονίας, το όποιο έφέτος λειτουργεί άκνεωμένο από όργανωτικής πλευράδ. Συγκεκριμένα φιλοξενούνται 49 οικότροφοι, μεταξύ των όποιων 10 από την Κύπρο, 2 από Ρουμανία, 2 από Άδστραλία και άνα 1 από Ίδηρία, Βουλγαρία, Άντ. Γερμανία, Συρία, Γάνα, Κορέα και Αίθιοπία. Η έπίσημη έναρχή

της νέας περιόδου έγινε στις 19 Νοεμβρίου μέ Άγιασμό που τέλεσε ο Γενικός Διευθυντής της Άπ. Διακονίας Θεοφ. Έπίσκοπος Άνδρούσης κ. Άναστάσιος, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Άθηνών. Στη διάρκεια του δείπνου μίλησε σύντομα στούδ οικοτρόφους και εδχήθηκε καλή χρονιά.

Ο ρόδοξος παρατηρητής σέ συνέδριο του Βατικανού.

Ο άρχιμ. κ. Τιμόθεος Τριδιζάδ, Γραμματέδ της Συνοδικής Έπιτροπής Ποιμαντικού Έργου και Θείας Λατρείας ήταν ο μόνος όρθόδοξος παρατηρητής στο θεολογικό - ποιμαντικό συνέδριο, που συνήλθε στο Βατικανό από 6 έως 10 Νοεμβρίου. Το θέμα του συνεδρίου ήταν «ή ποιμαντορική μέριμνα της Έκκλησίας έναντι του Τουρισμού έν τή φωτι του Άποστολικού Έθαγγελισμού» και το παρηκολούθησαν καρδιάλιοι, άρχιεπίσκοποι, έπίσκοποι, Ιερείς και διάκονοι της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας άπ' όλο των κόσμου. Ο όρθόδοξος εκπρόσωπος δρετύπωσε έπικοινωνητικές άπόψεις στις ομάδες έργασίας του συνεδρίου.

Ί. Μητρόπολις Νικαίας.

Σειρά όμιλιών για τη μελέτη έργατικών θεμάτων πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στο Πνευματικό Κέντρο της Ί. Μητροπόλεως Νικαίας. Τά θέματα που ανεπτύχθησαν ήσαν: 2/11: Η θεολογία της έργατικής διακονίας (π. Γεώργιος Μεταλληνός), 9/11: Συνδικαλιστικό κίνημα (κ. Παν. Γεωργουλέας), 16/11: Συνθήκη έργασίας από ήγεινήδ άπόφωδ (κ. Έδάγ. Ζημάλης), 23/11: Γενικά στοιχεία έργατικού Δικαίου (κ. Δημ. Κυρίτης) και 30/11: Κοινωνικά Άσφαλίσεις (κ. Κ. Άργυρίου). Η έναρχή έγινε μέ Άγιασμό που τέλεσε ο Σεβ. π. Γεώργιος, ο όποιος τόνισε το ένδιαφέρον της τοπικής Έκκλησίας για τά θέματα του έργατικού κόσμου.

— Έκδήλωσι για τά 200 χρόνια από το μαρτυρικό θάνατο του Άγίου Κοσμά του Αιτωλού όργανώθηκε από την Ί. Μητρόπολη, μέ όμιλητέδ τούδ π. Κων. Φούσκα, κ. Τριάντη, κ. Μενούνο και τόν Σεβ. Νικαίας κ. Γεώργιο.

— Μέ πρωτοδομία της Χριστιανικής Γωνιάδ Χανσενικών τελέσθηκε στον ι. νκό του Νοσοκομείου Λοιμωδών Νόσων Άγίας Βαρβάρας, θεία Λειτουργία και Μνημόσυνο των κοιμηθέντων έδερχετών των Χανσενικών. Πρόσέτη και μίλησε κατάλληλα ο άρχιμ. κ. Φιλάρετος Άντύπας, ως εκπρόσωπος του Σεβ. Νικαίας.

Ί. Μητρόπολις Πειραιώς.

— Στη διάρκεια έκτακτης συνάξεως 60 περίπου Ιερέων συγκεντρώθηκε το ποσό των 70.000 δραχ. που προσέφεραν ο Σεβ. Πειραιώς κ. Καλλίνικος, ο Θεοφ. Έπίσκοπος Νεσχωρίου κ. Σπυρίδων και το Ιερατείο, υπέρ των σεισμοπαθών της Θεσπρωτίας. Το ποσό έστάλη στον Σεβ. Πατραμυθίας κ. Τίτο.

— Περισσότεροι από 60 θεολόγοι και προσοντοχοι κληρικοί παρακολούθησαν τά μαθήματα του «συστηματικού φροντιστηρίου όμιλητικής» που ιδρύθη στον Πειραιά, από τόν Σεβ. κ. Καλλίνικο. Στόχος της προσπάθειδ είναι ή προετοιμασία όσων κηρύττουν, ώστε νά οικοδομούνται οι χριστιανοί περισσότερο.

— Κατ' αυτόδ ιδρύθη και «φροντιστήριο στελεχών» του πνευματικού έργου της Ί. Μητροπόλεως. Έχουν έγγραφει 70 φοιτηταί και φοιτήτριαι. Λειτουργεί κάθε Σάββατο στο «Πνευματικό Κέντρο» της Ί. Μητροπόλεως.

— Τὴν πρώτη διάλεξι — στὰ πλαίσια τῆς σειρᾶς «καυτοὶ διάλογοι» — ὠργάνωσε στὶς 2 Δεκεμβρίου τὸ Γραφεῖο Νεότητος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως στὴν αἴθουσα τοῦ «Πειραϊκοῦ Συνδέσμου». Ὁμιλητὴς ἦταν ὁ ἀντιπρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Καθηγητὴς κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, ποὺ ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Μπροστὰ στὸ σὲξ μὲ εὐθύνη». Τὴ μεγάλη αἴθουσα γέμισαν ἀσφυκτικὰ ἑκατοντάδες νέοι: καὶ νέες ποὺ παρηκολούθησαν τὴν διάλεξι μὲ ἐνδιαφέρον καὶ συζήτησαν στὸ τέλος μὲ τὸν ὁμιλητὴ καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Πειραιῶς.

— Μὲ συρροὴ ἀκρατῶν συνεχίζονται κάθε Τετάρτη ἀπόγευμα οἱ ἑσπερινὲς ὁμιλίαι τοῦ Σεβ. στὸν Καθεδρικό Ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς.

Νέο Ἐπισκοπεῖο στὴν Ἀμαλιάδα.

Ἐγκαινιάσθηκε στὴν Ἀμαλιάδα τὸ νέο Ἐπισκοπεῖο τῆς Πόλεως πλησίον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων ἔκανε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλείας κ. Ἀθανάσιος, στὶς 18 Νοεμβρίου, ἀφοῦ προηγουμένως διάβασε μνημόσυνο τῶν μεγάλων Ἐδεργετῶν Ἀθανασίου καὶ Παναγιώταρ Γούτη.

Ἐκδόσεις Ἀποστολικῆς Διακονίας γιὰ τὴν περίοδο τῶν Χριστουγέννων.

— Ἐν ἀναμονῇ τῶν Χριστουγέννων. (Εὐαγγέλου Λέκκου). Ἐπιλογή βιβλίων πρὸς καθημερινὴ προσευχή. Δραχ. 100.

— Τὸ Ἅγιον Δωδεκαήμερον. Τόμος Α'. Δραχ. 100. (Προσευχῶς κυκλοφορεῖ ὁ τόμος Β').

— Ὁ τέταρτος Μάγος (διήγημα) Δραχ. 30.

— Ἡ Γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας (γιὰ παιδιὰ, εἰκονογραφημένο). Δραχ. 25.

Πωλήσεις: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλυθμῶνος.

Παραγγελίες: Ἰασιῶ 1, Ἀθήναι (140).

Θεολογία καὶ τεχνοκρατούμενος κόσμος.

Προσεκλιμένοι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, Καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς Θεολογίας στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, μίλησε ἐνώπιον πυκνοῦ ἀκρατηρίου, στὶς 22 Νοεμβρίου, μὲ θέμα «Ἡ ὀρθόδοξος Θεολογία ἐμπρὸς εἰς τὸν τεχνοκρατούμενον κόσμον».

Μὲ εὐφράδεια, πειστικότητα, σαφήνεια καὶ ἐπιστημοσύνη ὁ διακεκριμένος ὁμιλητὴς ἀνέπτυξε τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἐπίκαιρο θέμα, τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ τὴ Θεολογία. Ἀναφέροντας τὰ λαμπρὰ ἐπιτεύγματα τῆς σύγχρονης τεχνολογίας δὲν παρέλειψε νὰ ὑπογραμμίσῃ καὶ τὶς ἀρνητικὲς ἐπιπτώσεις τῆς στὶς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους, πολλάκις, ἐξουθενῶναι ὡς πρόσωπα καὶ ὡς ἠθικὲς ἀξίες. Διαφοροποίησε μὲ σαφήνεια τοὺς χώρους ὅπου δραστηριοποιούνται ἡ Θεολογία ὡς θεωρητικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ Τεχνολογία ὡς ἔκφρασι τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, οἱ ὁποῖες ἐν τοῦτοις συναντῶνται σὲ ἕνα κοινὸ στόχο: τὸν ἄνθρωπο.

Στὴ συνέχεια μίλησε γιὰ τὴ στατικότητα καὶ δυναμικότητα τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Τεχνολογίας καὶ ὑπεγράμμισε μὲ ἔμφασι ὅτι ἐνὸς ἡ Θεολογία ἔχει χρέος νὰ μείνῃ —καὶ θὰ

μείνῃ— ἀμετακίνητη «στὰ μὴ προσαρμοσῖμα στοιχεῖα τῆς Διδασκαλίας τῆς», ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ ὀφείλει νὰ ἀνταποκριθῇ καὶ στὴν προβληματικὴ τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου καὶ νὰ δώσῃ σύγχρονη ἀπάντησι καὶ σύγχρονη διάστασι στὴν ἐξαγγελία τῆς διδασκαλίας τῆς, παρέχοντας μαρτυρία τῆς ἀμετακίνητης παρουσίας τοῦ Θεοῦ μέσα στὸν τεχνοκρατούμενον κόσμον ποὺ δὲν παύει νὰ εἶναι δημιούργημα Του. Ἡ Θεολογία, εἶπε, δὲν πρέπει νὰ γίνῃ ἀπλὴ κοινωνιολογία, ἀλλὰ μαρτυρία καὶ διακονία στὴ διάθεσι τοῦ ἀνθρώπου, στὴ διάθεσι τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ κερδηθῇ ἐν Χριστῷ ἡ ψυχὴ τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου.

Τὸν διακεκριμένο ὁμιλητὴ παρουσίασε στὴν ἀρχὴ ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Καθηγητὴς κ. Βασ. Δευτάκης. Τὴ διάλεξι παρακολούθησαν ἐκπρόσωποι τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, πολλοὶ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Σχολάρχην Σεβ. Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμο, κληρικοί, φοιτηταὶ καὶ πλήθος ἀκρατῶν ποὺ γέμισαν τὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Σχολῆς.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον

Μὲ ἀπώτερο σκοπὸ τὴν πραγματοποιήσει τῆς χριστιανικῆς ἐνότητας, ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος ἔκανε τὸ πρῶτο «οἰκουμενικὸ» ταξίδι τοῦ στὴν Κωνσταντινούπολι, ἀπὸ 28 ἕως 30 Νοεμβρίου 1979. «Τὸ ταξίδι μου αὐτὸ, δὴλωσε ὁ ἴδιος, ἀποτελεῖ... ἕνα ἄλλο βῆμα πρὸς τὴν πλήρη καὶ τέλεια ἐνότητα ὄλων τῶν χριστιανῶν».

Πρῶτος σταθμὸς τῆς ἐπισκέφειώς του ἦταν ἡ Ἄγκυρα (28 Νοεμβρίου) ὅπου ἔσχε γενικῶς ψυχρῆς ὑποδοχῆς ἀπὸ τοὺς τοὺρους ἐπισήμους, ἐν μέσω πρωτοφανῶν μέτρων ἀσφαλείας. Στὶς 29 τοῦ μηνὸς ἔφθασε στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ συναντήθηκε μὲ τὴν Α.Θ. Παναγιώτητα τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην Δημήτριον τὸν Α'. στὸ προαίλιο τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ὅπου τὶς συνεχεῖς κωδωνοκρουσίες. Μὲ ἔκδηλη συγκίνησι οἱ δύο ἡγέτες ἔδωσαν τὸν ἀδελφικὸ ἀσπασμὸ, εἰσῆλθαν στὸ ναὸ ὅπου ἐφάλη εὐδικὴ ἀκολουθία καὶ ἔγινε ἀνταλλαγὴ μνημῶν ἀγάπης. Τὸ βράδυ τῆς ἴδιας ἡμέρας ὁ Πατριάρχης, ἡ Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου, ἐπισήμιοι καὶ πλήθος πιστῶν παρακολούθησαν τὴν Θ. Λειτουργίαν ποὺ ἐτέλεσε ὁ Πάπας στὸν Καθολικὸ καθεδρικό ναὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τὴν τρίτη ἡμέρα (30 Νοεμβρίου), ὁ Πάπας καὶ ἡ ἀκολουθία του παρακολούθησαν τὴ Θρονικὴ ἑορτὴ τοῦ Πατριαρχεῖου. Στὴ θεία Λειτουργίαν ποὺ τελέστηκε στὸν πατριαρχικὸ ναὸ μὲ βυζαντινὴ λαμπρότητα ἦταν παρούσα, γιὰ πρώτη φορὰ, ἡ ἀπὸ τὸν κόσμον Ἱεραρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Στὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς του στὴν Κωνσταντινούπολι ἔγιναν μακρὲς συνομιλίαι μὲ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου γιὰ τὸ θέμα τῆς χριστιανικῆς ἐνότητας. Στὸ τέλος ἀνακοινώθηκε ἡ κοινὴ ἀπόφασι γιὰ τὸ θεολογικὸ διάλογο μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Πάπας προσκάλεσε τὸν Πατριάρχην στὴ Ρώμη, γιὰ τὴ Θρονικὴ ἑορτὴ (29 Ἰουνίου 1980). «Πρέπει, εἶπε, νὰ ἐπιταχύνουμε τὰ βήματά μας πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς τελείας συμφιλίωσης».

Ἀφοῦ ἐπισκέφθηκε καὶ τὴν Ἐφεσο, ἐπέστρεψε, μέσω Σμύρνης, ἀεροπορικῶς στὴ Ρώμη.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

«ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ» Τόμος Α'. Ἐπιστολὰ Καθηγητοῦ Ἀνδρέου Ἰωάν. Φυτράκη, Συμβούλου τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς. Σχῆμα 8ον. Σελ. 367. Ἐκδόσις λίαν ἐπιμελημένη. Ἐν Ἀθήναις 1978.

Ἡ ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1960—1961 ἐναρξίς νέας περιόδου τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς εἰς τὰ νεόδμητα ἐν Χαλκιδίῳ Ἀττικῆς σύγχρονα κτήρια αὐτῆς, ἀποτελεῖ σ τ α θ μ ὀ γ εἰς τὴν μακράν (135 ἔτη περίπου) ἱστορίαν τῆς γερραῆς ταύτης σχολῆς, ἧτις, ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τοῦ Κράτους, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 12) 24 Μαΐου 1841 Διατάγματος, εἶναι «ἡ πρώτη ἐπίσημος Ἱερατικὴ αὐτοῦ Σχολή» (Β.Δ. τῆς 6) 17 Μαΐου 1958, ἄρθρον 2) ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. (Προγενεστέρα προσπάθεια τοῦ ἀοιδίμου Ἰ. Καποδίστρια πρώτου κυβερνήτου τῆς ἀπελευθερωθείσης Ἑλλάδος, τῆς ἰδρύσεως, δηλαδή, Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου, ἐν Πόρῳ, δὲν ἐτελεσφόρησε, διότι ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Κυβερνήτου ὑπῆρξε καὶ τὸ τέλος τοῦ μόλις ἐπὶ ἐν σχολικὸν ἔτος λειτουργήσαντος στοιχειώδους ἐκείνου Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου).

Ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τῆς νέας περιόδου (1960—1961) τῆς Σχολῆς, συμφώνως πρὸς τὰ ἐν προλόγῳ τῆς μετὰ χεῖρας ἐκδόσεως σημειούμενα ὑπὸ τοῦ ἐπιστατήσαντος ταύτης καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Συμβούλου τῆς Σχολῆς κ. Ἀνδρέου Φυτράκη, «ἤρχισε νὰ γίνεται περισσότερον αἰσθητῆ, εἰς τε τὴν Διοίκησιν καὶ τὸ Διδακτικὸν προσωπικὸν τῆς Σχολῆς, ἡ ἀνάγκη ἐκδόσεως ἐνὸς ὄργανου *δ ι α ρ κ ο ὺ σ π ν ε υ μ α τ ι κ ῆ ς ἐ π ι κ ο ι ν ω γ ί α ς τ ῆ ς μ ε τ ἄ τ ο ὦ π ε ρ ι β ἄ λ λ ο υ τ ο ς κ ὀ σ μ ο υ*, εἰς τὸ ὅποιον ὄχι μόνον νὰ ἀπεικονίζεταί ἡ ὅλη δραστηριότης της κατὰ τὴν νέαν αὐτὴν ἐξόρμησιν, ἀλλὰ καὶ δι' εἰδικῶν μελετῶν νὰ ἐρευνᾶται καὶ νὰ διαφωτίζεται ἡ ὅλη παιδευτικὴ αὐτῆς προσπάθεια καί, ἐπὶ τούτοις, νὰ υποδοθηθῆται τὸ καθόλου ἔργον τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου, διὰ τὸ ὅποιον, λόγῳ τῆς ἱστορίας της, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰδικῶν ὑποθηκῶν τῶν ἀειμνήστων Ἰδρυτῶν της, αἰσθάνεται αὕτη πάντοτε ἰδιωτέραν εὐθύνην».

Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τῶν ἰθυόντων τὰ τῆς Σχολῆς, τῆς ἐκδόσεως, δηλαδή, ὄργανου κατὰ τὰ ἀνωτέρω, λαμβάνει σάρκα καὶ ὄστα διὰ τοῦ ὑπὸ κρίσιν ὠραίου Α' τόμου τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, ὅστις ἐνεποίησεν ἀρίστην ἐντύπωσιν εἰς τε τὴν Διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν, κατὰ πληροφροῦς Σεβασμιωτῶν Ἱεραρχῶν καὶ γενικώτερον εἰς τὴν πνευματικὴν ἡγεσίαν τοῦ τόπου.

Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη:

α) Ριζαρείος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Παί-

δ ε ί α. Εἰς τοῦτο περιλαμβάνονται: 1) Μελέτη τοῦ φιλολόγου Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς, Λυκειαρχοῦ κ. Νικηφόρου Καχριμάνη, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ προσωπικότης τῶν Ριζαρῶν», εἰς τὴν ὁποίαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, γίνεται λίαν ἐπιτυχῆς ἀνάλυσις τῆς προσωπικότητος τῶν Ριζαρῶν, 2) Ἀντικειμενικὴ ἔρευνα τοῦ Θεολόγου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μ.Ε. κ. Ἰωάννου Γρ. Τιμαγένους, διατελέσαντος ἐπὶ μακρὸν Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς, περὶ τῆς προσφορᾶς τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν τριακονταετίαν 1945—1975, ἐξ ἧς γίνεται φανερόν τὸ καρποφόρον ἔργον τῆς Σχολῆς, 3) Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Ράμφου, παλαιοῦ Ριζαρείου «Ἐπικήδειος λόγος εἰς Νικόλαον Παπαγιαννόπουλον, ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Γρηγ. Παπαμιχαήλ, διατελέσαντος Καθηγητοῦ καὶ Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς, ἐνθα ἀποκαλεῖται «Βῆμα προπανεπιστημιακόν» ἡ Ριζαρείος, ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ. Εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ὁ πατὴρ Ράμφος σημειώνει ὁρθῶς: «Οὕτω, νομίζομεν, καὶ ἐν προκειμένῳ, ἀποχαιρετῶν (Γρηγόριος Παπαμιχαήλ) καὶ ἀποχαιρετόμενος (Ν. Παπαγιαννόπουλος) δίδουν ἔκτακτον παρουσίαν ἐπὶ τῷ αὐτῷ συναντώμενοι ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ καλλιεργουμένου πνεύματος» καὶ 4) Ἄρθρον τοῦ ἀοιδίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Νικολάου Λούδαρι, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰδεώδη καὶ πλᾶνα», τὸ ὅποιον ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐφημερίδα «Πρόδος» τῆς Τήνου. Εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ ὁ νεαρὸς τότε Ν. Λούδαρις «περιγράφει τὰς νωπὰς ἀκόμη ἐντυπώσεις του ἐκ τῆς φοιτήσεώς του εἰς τὴν παλαιὰν Ριζαρείον καὶ ἐκφράζει συγχρόνως τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰ διώματά του ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἐν αὐτῇ μαθητείας του, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις τοῦ ὄνειροπόλου καὶ ἀπείρου Ριζαρείτου ἀπὸ τὰς πρώτας ἐμπειρίας του ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τῶν κακιῶν του».

β) Εἰς τὸ δευτέρον μέρος, ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον, «Μελέται διὰ φοροῦ», περιλαμβάνονται ἀξιόλογοι διαφωτιστικαὶ πραγματεῖαι καὶ ἔρευναι διαπρεπῶν Πανεπιστημιακῶν διδασκάλων, τῶν κ.κ. Μάρκου Α. Σιώτου, περὶ τοῦ «Jacques Paul Migne», ἐκδότου τῆς περιφήμου Πατρολογίας, Ἀνδρέου Θεοδώρου, περὶ τοῦ ἀρρήτου Μυστηρίου τῆς Θείας τοῦ Λόγου Οἰκονομίας (θεολογικὸν σχόλιον εἰς τὸν κανόνα τοῦ Μ. Σαδδάτου), Μέγα Φυτράντου, περὶ τοῦ παπικοῦ πρωτείου καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Κωνσταντίνου Παληοῦ, Ἰατροῦ, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου καὶ Συμβούλου τῆς Σχολῆς, ἐργασία ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἡ Ἰατρικὴ» καὶ τῶν ἐκλεκτῶν Καθηγητῶν τῆς Ριζαρείου κ.κ. Νικολάου Ι. Καρυταιώτη, ἐπιτίμου Γυμνασιάρχου, ἐνδιαφέρουσα μελέτη, περὶ τῆς θρησκευτικότητος τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, τοῦ διδάκτορος Ἰωάννου Χρ. Κωνσταντινίδου, Γυμνασιάρχου, ἀξιόλογος ἱστορικὴ μελέτη ὑπὸ

τόν τίτλον «Σύντομος Ἱστορία τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», Γεωργίου Παπαδάκη, Λυκαίάρχου, ἀξιόλογος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ὑπὸ τὸν τίτλον «Γενικὴ Ἐπισκόπησις τῆς σχέσεως ἀμαρτίας καὶ σωματικῶν νόσων εἰς τὸ περιβάλλον τῆς Κ. Διαθήκης», Ἰωάννου Γ. Κολλάρου, Λυκαίάρχου, ἐπικαιρὸς σπουδαία μελέτη «Ἡ ἀφαίρεσις ἐν τῇ Βυζαντινῇ Ἀγιογραφίᾳ», Δημητρίου Παναγιωτοπούλου — Κούρου, ὠρασιότατη μελοποιήσις ψαλμικῶν στίχων ἐκ τοῦ ΡΙΖ' ψαλμοῦ εἰς ἦχον γ', ψαλλομένων ἐν τῇ Ριζαρείῳ κατὰ τὴν λίαν συγκινητικὴν τελετὴν τῆς ρασοφορίας τῶν πρωτοετῶν ἱεροσπουδαστῶν, Στυλιανοῦ Α. Βασιλοπούλου, Γυμνασιάρχου, σημαντικὴ μελέτη—ἀνάλυσις τῆς ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου εἰς ἠρωϊκὸν ἐξάμετρον ἀποδόσεως τῆς κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἀγάπης ἀναγινωσκόμενης Εὐαγγελικῆς περικοπῆς (Ἰωάν. κ', 18 - 25), Σπυριδῶνος Χωραΐτου, Θεολόγου - Φιλολόγου, πρωτότυπος ἐργασία «Περὶ βλασφημίας» καὶ Κωνσταντίνου Γ. Κουρεμένου, λίαν ἐνδιαφέρουσα μελέτη περὶ τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἰσορροπίας εἰς τὴν φύσιν.

γ) Ἐπακολουθεῖ τρίτον μέρος περιλαμβάνον: 1) Χρονικὰ τῆς Διοικήσεως τῆς Ριζαρείου τῶν ἐτῶν 1974 - 1976, 2) Χρονικὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, καὶ 3) Χρονικὸν γενικῶς περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ διδόνον κοσμεῖται δι' ὠραίων εἰκόνων, τοῦ Γεωργίου Ριζάρη, τοῦ Ναοῦ τῆς Σχολῆς, τῶν διδασκητῶν, ἀποθιωσάντων Συμβούλων, διαφόρων σημαντικῶν ἐκδηλώσεων ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Σχολῆς καὶ τῶν Ἱεροσπουδαστῶν.

Ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν σπουδαιότητων περιεχομένων ἀντιλαμβάνεται ὁ μελετητὴς τῆς θαυμασίας ταύτης ἐκδόσεως, ὅτι ὄντως ἐπετεύχθησαν ἀπολύτως καὶ ἄκρως ἐπιτυχῶς οἱ σκοποί, τοὺς ὁποίους διὰ τῆς ἀποφάσεώς των ἔθεσαν τὰ ἀξιότιμα μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς.

Ἰδιαιτέρως ὅμως πρέπει νὰ ἐξάρωμεν τὴν σημαντικὴν προσφορὰν τοῦ ἐμπνευστοῦ καὶ εἰσηγητοῦ καὶ ἐπιστάτου τῆς ἐκδόσεως, διαπρεποῦς καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀνδρέου Φυτράκη καὶ ἐπίσης νὰ συγχαρῶμεν τὸν ἀφανῆ ἐπιμελητὴν ταύτης Δρ κ. Ἰωάννην Κωνσταντινίδην, ἀνθ' ὧν ἐκοπίασεν.

Ἄς εὐχηθῶμεν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει, ἰδιαιτέρως, ἡ ἀρξαιμένη προσπάθεια, ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων τοῦ Ἰπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐλπίζομεν καὶ πιστεύομεν, ὅτι θὰ συνεχισθῇ, ἀνελλιπῶς, ἡ ἐκδοσις τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας, πρὸς ἔξαρσιν τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανικοῦ καὶ Ἑλληνοπρεποῦς ἔργου τῆς Σχολῆς, τοῦ ἐπιτελουμένου χάριν τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐπ' ἀγαθῶ γενικῶς τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας καὶ πρὸς ἀγαλλίαςιν τῶν ψυχῶν τῶν ἀοιδίμων Μάνθου καὶ Γεωργίου τῶν Ριζαρῶν, ὧν αἰωνία ἡ μνήμη.

Ι.Γ.Τ.

Καλ. Παπαθανάση — Μουσιοπούλου, Λαογραφικὰ Θράκης Α', Ἀθήνα 1979, σελ. 264.

Ἡ γνωστὴ ἱστορικός καὶ λαογράφος κ. Καλ. Παπαθανάση - Μουσιοπούλου, γνωστὴ ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς καὶ λαογραφικῆς μελέτης τῆς γιὰ τὴν Θράκη, χάρισε πρόσφατα στὸ διδλιόφιλο κοινὸν, καὶ ἰδιαίτερα στὸ θρακικό, τὴν παραπάνω ἐργασία τῆς.

«Οἱ μελέτες τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, ὅπως ἀναγράφεται στὸν πρόλογο, σταχυολογήθησαν ἀπὸ μιὰ σειρά ὀμιλιῶν, πού δόθησαν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1978 - 79 στὴ Χ.Α.Ν. Ἀθηνῶν» καὶ ἐκδόθησαν «μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς καθερῶσεως ὑπὸ τοῦ Ἰπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων τοῦ 1979 ὡς ἔτους τῆς Ἑλληνικῆς Παραδόσεως».

Παραθέτομε τὰ περιεχόμενα τῆς ἐργασίας αὐτῆς, γιὰ νὰ λάβει ὁ ἀναγνώστης μιὰ εἰκόνα:

Μέρος Α'. Ἀπὸ τὴ λαϊκὴ λατρεία.

1. Ἀπὸ τὰ λατρευτικὰ ἔθιμα καὶ τῆς δοξασιῆς τοῦ Δωδεκαημέρου.
2. Πασχαλινὰ ἔθιμα.
3. Ἡ Παναγία στὴ λαϊκὴ λατρεία καὶ παράδοση.
4. Ἁγιοὶ καὶ λαϊκὴ λατρεία.
5. Ἀγιάσματα καὶ πανηγύρια.
6. Χατζηλίκι.

Μέρος Β'. Ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ζωὴ.

1. Ἡ παραδοσιακὴ ζωὴ σύμφωνα μὲ τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια.
2. Τὸ πανηγύρι τοῦ τρύγου.
3. Ἀποκριάτικα ἔθιμα.
4. Νυχτέρια, παραμῦθια καὶ τσεβρέδες.
5. Ἐμποροὶ καὶ παραδοκῶν ἄρθετες.
6. Ἡ ψαρκὴ στὴν Αἴνο.
7. Γιατροσόφια καὶ γητέματα.
8. Ἀπὸ τῆς προλήψεως τοῦ λαοῦ μας.

Μέρος Γ'. Ἀπὸ τῆς οἰκογενειακῆς χαρῆς καὶ λύπης.

1. Ἡ μάνα καὶ τὸ παιδί.
2. Γάμος.
3. Γάμος στὴν Αἴνο.

4. Άρραδώνας και γάμος στο Άσημένιο Έδρου.
5. Τά τραγούδια του γάμου στο Αύδημι.
6. Μοιρολόγια.

Και μόνο από την ανάγνωση των περιεχομένων φαίνεται ότι η προσφορά της συγγραφείας στον τομέα που διακονεί είναι ανεκτίμητη, γιατί προσφέρει πολύτιμα στοιχεία για τα ήθη και έθιμα του Έλληνισμού της Θράκης, τα όποια περισηγέλεξε βασικά από Θράκες «που διατήρησαν άσβεστες τις μνήμες και τη νοσταλγία τους για τις άξέχαστες πατρίδες».

Σε όλη την εργασία διακρίνεται καθαρά ότι ο σύγχρονος θρακικός Έλληνισμός διατήρησε τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα τόσο των αρχαίων Έλλήνων, όσο και των Βυζαντινών και αποδεικνύεται και από την άποψη αυτή ότι είναι γνήσιος απόγονός τους.

Η έκδοση, με πλούσια έλληνική και ξένη βιβλιογραφία, που μαρτυρεί τη συνέπεια της συγγραφείας, ως και χρήση ανέκδοτων πηγών, είναι καλαισθητή και κοσμεύεται με ικανό αριθμό εικόνων και φωτογραφιών, που προέρχονται από το Έκκλησιαστικό Μουσείο Άλεξανδρουπόλεως και διάφορες ιδιωτικές συλλογές.

Κλείνουμε τη βιβλιοκρισία αυτή «με την εύχή όπως οι καημοί, οι νοσταλγίες, τα όνειρα και τα ενδιαφέροντά μας για τις προγονικές ρίζες μας μεταλαμπαδεύουν στα παιδιά μας» και την έλπίδα ότι σύντομα θα εκδοθεί και ο Β' τόμος, ώστε ολοκληρωμένο το έργο να κοσμή τις βιβλιοθήκες των κληρικών, των λαογράφων, των ιστορικών και γενικά των βιβλιοφίλων.

ΔΗΜ. ΒΕΡΥΚΙΟΣ

Θεολόγος - Φιλολόγος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έιερὰ Μητρόπολις Τρίκκης και Σταγών

Προκειμένου να προδωμεν εις την πλήρωσιν της κενής θέσεως Διακόνου εν τῷ Έιερῷ Ναῶ τῶν Άγίων Κωνσταντίνου και Έλένης Τρικάλων, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ καταλάθωσιν τὴν θέσιν ταύτην και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Έιερῶν Κανόνων και τῆς κειμένης νομοθεσίας προβλεπόμενα τυπικά και οὐσιαστικά προσόντα ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εις τὸ Γραφεῖον τῆς Έιερῆς Μητροπόλεως ἡμῶν σχετικὴν αἴτησιν και τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Έιερῆς Συνόδου καθοριζόμενα δικαιολογητικά.

Έν Τρικάλοις τῆ 19ῃ Νοεμβρίου 1979

Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

† Ο Έλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Έιερὰ Μητρόπολις Κερκύρας και Παξῶν

Έχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Έιερῆς Συνόδου τῆς Έκκλησίας τῆς Έλλάδος «περὶ Έιερῶν και Έφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα και βουλομένους νὰ καταλάθωσιν τὴν κενὴν ἔφημερικὴν θέσιν τοῦ Έιερῷ Ναοῦ Άγίου Ιακώβου Λουτσῶν - Κερκύρας, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Έν Κερκύρα τῆ 20ῃ Νοεμβρίου 1979

† Ο Κερκύρας και Παξῶν ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Έιερὰ Μητρόπολις Άρτης

Έχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 παράγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ τῆς Έιερῆς Συνόδου τῆς Έκκλησίας τῆς Έλλάδος «περὶ Έιερῶν Ναῶν και Έφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ νόμιμα και κανονικά προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εις τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν εις τὴν Έιερὰν Μητρόπολιν Άρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζόμενα δικαιολογητικά πρὸς κατάληψιν τῆς κενωθείσης θέσεως Έφημερίου τοῦ ἐν τῷ Συνοικισμῷ Άγίου Βασιλείου Πηγῶν Ένοριακοῦ Ναοῦ Άγίου Βασιλείου.

Έν Άρτη τῆ 22ῃ Νοεμβρίου 1979

† Ο Άρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Έιερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας

Έχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 και 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Έιερῆς Συνόδου τῆς Έκκλησίας τῆς Έλλάδος «Περὶ Έιερῶν Ναῶν και Έφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάθωσιν τὴν δευτέραν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Διακόνου τοῦ Μητροπολιτικοῦ Έιερῷ Ναοῦ Καλαβρύτων «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου», ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προδῶμεν εις τὴν ἀνακρίσει τῶν ὑποψηφίων.

Έν Αἰγίῳ τῆ 24ῃ Νοεμβρίου 1979

† Ο Καλαβρύτων και Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Έιερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως

Προκειμένου νὰ προδῶμεν εις πλήρωσιν κενῆς ἔφημερικῆς θέσεως τοῦ Έιερῷ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Άγίου Γεωργίου Νεαπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Έιερῶν Κανόνων και τῆς κειμένης νομοθεσίας (ἄρθρ. 33 και 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Έιερῆς Συνόδου τῆς Έκκλησίας τῆς Έλλάδος προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Έν Νεαπόλει τῆ 28ῃ Νοεμβρίου 1979

† Ο Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Έιερὰ Μητρόπολις Ν. Έιωνίας και Φιλαδελφείας

Έχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1398)23. 5.73 Ν. Δ) τος και τοῦ Νόμου 673)30.8.77, ὡς και τὴν ἀπὸ 1.9.1979 ἡμετέραν ἀπόφασιν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβουν μίαν τῶν ὁργανικῶν θέσεων Διακόνων τῶν κάτωθι Έι. Ναῶν τῆς καθ' ἡμῶς Έι. Μητροπόλεως, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ κατὰ νόμον δικαιολογητικά αὐτῶν, διὰ τὰ περαιτέρω: 1) Έι. Ναὸς Άγίας Αναστασίας Περισοῦ Ν. Έιωνίας. 2) Έι. Ναὸς Άγ. Γεωργίου Έλευθερουπόλεως Ν. Έιωνίας.

Έν Ν. Έιωνία τῆ 3ῃ Δεκεμβρίου 1979

† Ο Ν. Έιωνίας και Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΝΣΤ' (1979) ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,"

ΕΠΙΣΗΜΑ

Μήνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐπὶ τῶν νέω ἔτει 1979· «τὸ ἔτος τοῦ παιδιοῦ». Ἡ ἐορτὴ τῶν ἐπὶ γῆς Ἀγγέλων, σ. 3. — Μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σ. 5. — Μήνυμα τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἶκουμ. Πατριάρχην Δημήτριον Α', σ. 28. — Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, Βαρουσήμαντος πρότασις, Διαχριστιανικὸν Κέντρον καὶ Ε.Ο.Κ., σ. 161.

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ, Ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις, σ. 4. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει, σ. 193. — Πασχάλιος Ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος, σ. 194. — Ἐόρτιον Γράμμα, σ. 227.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι, Ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 3459, 3531, 3410, σ. 423, 424.

Ἐγκύκλιοι, Ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 902, 919, σ. 216.

Συνοδικαὶ Πράξεις, σ. 19. — Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀριθ. Πρωτ. 886, σ. 126. — Ἱ. Σ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀριθ. Πρωτ. 1003, σ. 215.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Κανονιστικὴ Διάταξις, Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, Ἀριθ. Πρωτ. 858, σ. 189.

Κανονιστικὴ Ἀπόφασις, Ἱ. Μ. Κορίνθου, ὑπ' ἀριθ. 144, σ. 46.

Νόμος ὑπ' ἀριθμ. 868, Περὶ διαζυγίου λόγῳ μακροχρονίου διακοπῆς τῆς ἐγγάμου συμβίωσης, σ. 119.

Νόμος ὑπ' ἀριθ. 817/1978 (ΦΕΚ. 170 τῆς 5-10-1978 τ. Α'), σ. 212.

Πράξεις Δ. Ι. Σ., Ἀριθ. Πρωτ. 1129, σ. 1-2.

Πράξεις Δ. Ι. Σ., Ἀριθμ. Πρωτ. 2882, σ. 212.

Πράξεις Δ. Ι. Σ., Ἀριθ. Πρωτ. 3460, σ. 420.

Πράξεις Συστάσεως Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων: Ἀριθ. Ἀποφ. 256, σ. 3-29, 281, 368.

Πράξεις Ἱ. Μητρο. Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου, Περὶ ἰδρύσεως Ἱερᾶς Γυναικείας κοινοβιακῆς Μονῆς Ἀγίου Μηνᾶ Περιχώρας Δράμας τῆς Ἱ. Μ. Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου, σ. 422.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Καθηγ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, «Ἐκκλησία», Ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας, σ. 7. — Τοῦ αὐτοῦ, Βασίλειος Καισαρείας ὁ Μέγας, σ. 25. — Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ Θεολόγοι ὡς ἐνεργὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, σ. 73, 97. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Εὐαγγελισμὸς. Ὁ Μ. Βασίλειος περὶ τῆς ἀρρήτου συλλήψεως τῆς Παρθένου Μαρίας, σ. 129. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, σ. 177. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἡ Σπου-

δάζουσα Νεότης, σ. 225, 257, 273, 289, 321. — Τοῦ αὐτοῦ, Θεολογία καὶ Θεολόγοι, σ. 354, 385. — Τοῦ αὐτοῦ, Μ. Βασιλείου «Πρὸς τοὺς Νέους», σ. 409, 485. — Τοῦ αὐτοῦ, Εἰς τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν, σ. 497. — Ἀρχιμ. Κων/νου Φραντζάτου, Ὁ Ἄνθρωπος καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, σ. 515.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Ἡλία Γ. Ματσαγγούρα, Βάπτισμα καὶ Χρῆσμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας κατὰ τὸν 4ον μ.χ. αἰῶνα, σ. 182, 211.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἀκαδ., Ὁμοτ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ὁ Καθολικὸς χαρακτήρ τῆς Σωτηρίας, σ. 324. — Σεβ. Μητροπ. Γυθείου καὶ Οἰτύλου Σωτηρίου, Ἡ ἐνανθρώπησις Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, σ. 437, 454. — Ἀρχιμ. Λεωνίδου Πανταζῆ, Περὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, σ. 464, 488, 521. — Πρωτοπρ. Δημητρίου Δρίτσα, Αἱ διαστάσεις τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, σ. 512.

NOMOKANONIKA

Γεωργίου Νικ. Λιλαίου, Δικηγ. παρ' Ἀρείῳ Πάγῳ, Γνωμοδότησις, σ. 236.

Εἰδήσεις τοῦ Τ. Α. Κ. Ε., σ. 445.

ΕΚΛΟΓΗ, ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΝΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

Ἡ ἐκλογή καὶ χειροτονία τοῦ Σεβ. Μητροπ. Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν κ. Νικηφόρου, σ. 109. — Ἐκλογή καὶ χειροτονία τοῦ Σεβ. Μητροπ. Καρπενησίου κ. Νικολάου, σ. 115. — Τὸ Χρονικὸν τῆς Ἐνθρονίσεως τοῦ Σεβ. Μητροπ. Καρπενησίου κ. Νικολάου, σ. 139. — Ἐκλογή καὶ χειροτονία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν κ. Διονυσίου, σ. 517.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ

Ἀρχιμ. Τιμοθέου Σ. Τριβιζᾶ, Πτ. Θ. Μ. Ρ. Η., Ἐκκλησία καὶ Τουρισμός: Ἐκθεσις, συμπεράσματα καὶ προτάσεις ἐκ τοῦ Δ' Θεολογικοῦ — Ποιμαντικοῦ Σεμιναρίου Εἰσηγητῶν Ἱερατικῶν συνεδρίων, σ. 16, 38. — Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ Ἀποστολὴ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ἐντὸς τῆς συγχρόνου κοινωνίας, σ. 84. — Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἀντιμετώπισις τῆς ἐγκληματικότητος τῶν Ἀηλίκων, σ. 179, 204, 228, 266, 278. — Παναγ. Μπούμη, Δρος Θ., Περὶ τοῦ ἐγγάμου καὶ ἀγάμου Βίου τῶν χριστιανῶν (κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας), σ. 310, 346.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ

Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Θεολογικὰ σταχυολογήματα τῶν Ἰωαννικῶν κειμένων, σ. 275. — Θεοφίλου Μ. Κουλουριώτου, Καθηγ. Θεολ., Ἡ ζώη καὶ ὁ Θάνατος κατὰ τὴν Στωϊκὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἐπικτήτου ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, σ. 362, 399. — Ἰωάννου Γ. Παπαγιαανοπούλου, Δ/νοῦ Ἐπιθεωρήσεων Ὑγειονομ. Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ι.Κ.Α., Πληροφορίαι ἐκ τῆς Π. Διαθήκης περὶ μακροβιότητος, σ. 394. — Ἡλία Οἰκονόμου, Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἡ θεμελιώδης καὶ ἀνυπέρβλητος τομὴ τοῦ Μ. Βασιλείου εἰς τὴν ἐρμηνευτικὴν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, σ. 482.

ΛΟΓΟΙ—ΟΜΙΛΙΑΙ

Μητροπ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Θεοφίλου, Ἡ Ἀλήθεια γιὰ τὴν Ἐκκλησία, σ. 167. — Ὁρ. Ἀθ. Λουρίδου, Ὁμ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Τὸ οἰνόπνευμα ὡς «ἡδονιστικὸν» καὶ ὁ ἀλκοολισμὸς ὡς «κερκόπορτα» πρὸς παραστράτημα, ἐγκληματικότητα καὶ αὐτοκαταστροφὴν, σ. 196, 232. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Σωτὴρ Ἰησοῦς, «ὁ Μέγας φίλος τοῦ Παιδιοῦ», σ. 137. — Μητροπ. Φιλαδέλφειας Βαρθολομαίου, Ἡ καταξίωσις τοῦ Παραδόξου, σ. 207. — Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἡ Θεολογικὴ προσφορὰ

τοῦ ἱεροῦ Φωτίου: Τὸ θαῦμα τῆς Ἀληθείας καὶ τὸ πρωτεῖο Ἀληθείας, σ. 307. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν καὶ Ἀντιβασιλέως κυροῦ Δαμασκηνοῦ Α', Λόγος ἐν Θεσ/νίκη ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει αὐτῆς ἀπὸ τὸν Γερμανικὸν ζυγόν, σ. 343. — Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Ἡ Μήτηρ τῆς ζωῆς, σ. 354. — Ἀρχιμ. Παντελ. Κ. Ρίζου, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν, Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸν Ἄρειο Πάγο καὶ ἡ χριστιανικὴ Ἑλλάδα τοῦ 1979, σ. 358. — Σεβ. Ἐπισκόπου Τορόντο Σωτηρίου, Στὴν Ἰδρυσι τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐπισκοπῆς Τορόντο (Καναδά), καὶ τὴν ἐνθρόνισι τοῦ πρώτου Ἐπισκόπου της, σ. 398. — Σεβ. Μητροπ. Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμου, Τὰ Μυστήρια τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, σ. 451. — Σεβ. Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ μαρτυρία τῶν θεολόγων εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, σ. 506. — Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Παρασκευοπούλου, Ἡ «Προσωπικότης τοῦ Κατηχητοῦ», σ. 508.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΙ

Ὁ Πανηγυρικὸς Ἑορτασμὸς τῆς Κυριακῆς τῆς «Ὀρθοδοξίας», σ. 163. — 1600 ἔτη ἀπὸ τὴν κοίμησι τοῦ Μ. Βασιλείου (379-1979). Ἑορτὲς καὶ Συνέδριο Θεολογικὸ, σ. 476, 500.

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Γερμανὸς ἐπισκέπτεται τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἀνταπόδοσι τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ, σ. 50, 75, 99. — Μητροπ. Κίτρου Βαρνάβα, Διορθόδοξος Συνέλευσις εἰς Γενεύην, σ. 87. — Ἐπισκεψὶς ἐπισήμου ἀντιπροσωπείας τῶν Μετερρυθμισμένων Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, σ. 418.

ΔΙΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ

Σεβ. Μητροπ. Γαρδικίου Χρυσόστομου, Ἡ Β' ἐν ὀλομελείᾳ συνάντησις τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου Ὀρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν (23-30 Αὐγούστου 1977), σ. 8, 31. — Σεβ. Μητροπ. Τρανοῦπόλεως Δαμασκηνοῦ, Ὀρθοδοξία καὶ Οἰ-

κουμενισμός, σ. 132. — Μητροπ. Περιστερίου Χρυσόστομου, Αἱ ἐργασίαι τῆς τελευταίας κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν (Τζαμάικα, Ἰανουάριος 1979), σ. 200. — Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἀκαδ., Ὁμ. Καθ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἡ Δ' Συνδιάσκεψις τῆς Μικτῆς Ὀρθοδοξοπαλαιοκαθολικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς, σ. 387, 411. — Πρωτοπρ. Γεωργίου Τσέτση, Δυσκολίαι εἰς τὸν Διάλογον Ὀρθοδοξίας καὶ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ; σ. 461.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

Ἀνδρέου Ι. Λαίμοῦ, Ὁ Μητροπολίτης Χίου κυρὸς Χρυσόστομος (Ἐπιτάφιος), σ. 40. — Παναγ. Ι. Ζέπου Ἀκαδημ., Ἀνδρέας Ευγύπουλος (1891-1979), σ. 214. — Θεοδόσιος Κ. Σπεράντσας, σ. 238. — Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἀκαδ., Νεκρολογία Ἀρχιμ. Ἰουστίνου Πόποβιτς (†), σ. 244. — Γεωργίου Θ. Πρίντζιπα, Νεκρολογία Μητροπ., Χίου, Φαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν Νικηφόρου (†), σ. 268. — Παναγ. Ι. Ζέπου, Ἀκαδημαϊκοῦ, Γεώργιος Σ. Μαριδάκης (1889-1979), σ. 314. — Ὁ πρῶην Θεσ/νίκης Παντελεῆμων, σ. 313. — Ἐπικηδεῖος λόγος ἐπὶ τῇ εἰς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κυροῦ Ἀγαπίου, σ. 416. — Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Λαυριώτη, Ὁ Κῶου Ναθαναήλ, σ. 440. — Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Παρασκευοπούλου, Γραμματέως Ἱ. Συνόδου, Λόγος ἐπὶ τῇ εἰς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπ. Κυθήρων κυροῦ Ἱερθεοῦ, σ. 525.

ΔΙΑΦΟΡΑ

1979. Διεθνὲς ἔτος τοῦ Παιδιοῦ (Ἰπουργεῖον Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν), σ. 13. — Προσφώνησις τοῦ Σεβ. Ράμον Τορρέλλια πρὸς τὴν Α.Θ.Π. ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῶ, σ. 29. — Ἀντιφώνησις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου Δημητρίου Α' εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Σεβ. Ράμον Τορρέλλια, σ. 30. — Ἐκτακτος Συνέλευσις τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 65. — Κατάλογος τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν Ἐκλογίμων, σ. 67. — Ἀρχιμ. Κων. Φαραντάτου, Ἐκκλησιαστικὴ ποίησις: ὁ Μέγας Παρακλητικὸς κανὼν ὡς ποιητικὸν κείμενον, σ. 120, 148. —

Σπύρου Ἀλεξίου, Ἀλήθεια καὶ μῦθοι γιὰ τὴν περιουσία τῆς Ἐκκλησίας, σ. 152. — Ἀρχιμ. Σωτηρίου Τράμπα, Ἐκθεσις Πεπραγμένων ὀρθοδόξου Ἱεραποστολῆς Ἀγ. Νικολάου Σεούλ-Κορέας ἐτῶν 1977-1978, σ. 184. — Σεβ. Μητροπ. Ἀλεξανδρουπόλεως, Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας γιὰ τὴν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδος στὴν Ε.Ο.Κ., σ. 259. — Ἰω. Ν. Καρμίρη Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμ. Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ἐν ὄψει κινδύνων, σ. 264. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Χρυσόστομου, Περὶ Γάμου, σ. 291, 328. — Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδη, Γραμ. Ἱ. Συνόδου, Πολιτικός Γάμος καὶ Ἐκκλησία, σ. 300. — Χρίστου Ἰωάν. Καθαρείου, Ἐπιτ. Ἀρεοπ., Περὶ τοῦ κατὰ πόσον ἐνδείκνυται ἡ καθιέρωσις τοῦ Πολιτικοῦ Γάμου ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ μεταβολὴ αἰωνοβίων θεσμῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ Δικαίου, σ. 304, 339. — Πίναξ τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἐγγραφήν εἰς τὸν κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων, σ. 367. Θ. Δ. Μοσχονᾶ, Ἰωβηλαῖον ἐκδόσεως τοῦ «ΠΑΝΤΑΙΝΟΥ» 1978, σ. 375. — Ἡ νέα Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος, σ. 392. — Χρονικὸν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐκτάκτου συνελεύσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 435. — Σεβ. Ἐπισκόπου Σασίμων Ἱερεμεία, Τὸ θέμα τῆς Ὁρθοδόξου Διασπορᾶς, σ. 458. — Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ, Καθ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Οἰκουμενικὸς Θρόνος καὶ Ὁρθόδοξος Διασπορά, σ. 458. — Τηλεγράφημα τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου πρὸς τὸν Τοῦρκον Πρωθυπουργὸν κ. Ἐτζεβίτ, σ. 195. — Προσφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Σεραφεῖμ, Προέδρου τῆς Ι.Σ.Ι. — Ἀντιφώνησις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, Ἀντιπροέδρου τῆς Ι.Σ.Ι. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σ. 433, 434. — Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ἐγκύκλιος, σ. 449. — Μάρκου Σιώτου, Ὁμ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Αἱ Κατακόμβαι τῆς Μήλου, σ. 484. — Χρήστου Γιανναρᾶ, Μία στοιχειώδης περιγραφή τοῦ προβλήματος τῆς Διασπορᾶς τῶν Ὁρθοδόξων, σ. 486. — Ἡ καταγραφή καὶ φωτογράφησις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κειμηλίων τῆς συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, σ. 490.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ἡ μόνη σώζουσα Κιβωτός», σ. 20. — Νὰ μὴ γίνῃ κατὰ τρόπον ἀποσπασματικόν, σ. 20. — Οὐδόλως ἀπνέει τὰ λείσθια», σ. 20. — Προβολὴ Ἐκκλησιαστικῶν μνημείων, σ. 20. — Ἀντανακλᾶ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, σ. 21. — Ὁ Μέγας Βασίλειος, σ. 32. — Ἔτος Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, σ. 43. — Θὰ εἶχε μεγαλύτεραν βαρύτητα, σ. 43. — Ἡ ἐπιτυχία τοῦ «Ἐράνου τῆς ἀγάπης», σ. 43. — Ἐκκλησία καὶ Διακονία, σ. 44. — «Θλιβερὸν ρεκόρ», σ. 44. — Κινητοποίησης κατόπιν δραματικοῦ μηνύματος, σ. 68. — Ἐκλεκτικὴ κατάφασις καὶ ὑπέρβασις, σ. 68. — Νὰ μὴ περιορισθοῦν εἰς ἀποσπασματικὴν ἀντιμετώπισιν, σ. 68. — Ἡ γενεσιουργὸς αἰτία καὶ ἀφετηρία, σ. 68. — Ἀστοχος πρωτοβουλία, σ. 69. — «Λεῖα ἀδιστάκτων κακοποιῶν», σ. 69. — Ἡ μεγάλη προσφορὰ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου, σ. 89. — Τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, σ. 89. — Συνδυάζει αὐτονομίαν καὶ Θεονομίαν, σ. 89. — Τὰ γενεσιουργὰ αἷτια, σ. 90. — Αἱ γυναῖκες ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, σ. 90. — Δεῖγμα πνευματικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ, σ. 90. — Ἀληθῆς νηστεία, σ. 125. — Ἀπαράδεκτος ἡ ἀντιχριστιανικὴ προπαγάνδα ἐν τοῖς σχολείοις, σ. 125. — «Ριζάρεις Ἐκκλησιαστικὴ Παιδεία», σ. 125. — Οἱ σκοποὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, σ. 126. — Ὑψηλὴ τιμητικὴ διάκρισις, σ. 126. — Καὶ πάλιν ὁ λόγος περὶ τῶν θεαμάτων, σ. 126. — Ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, σ. 154. — Τὸ ζήτημα σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, σ. 154. — Δίκαιος ἔπαινος, σ. 154. — Ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ αἰτήματα τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἔθλου», σ. 154. — Τὰ αἷτια τῆς διαλύσεως, σ. 155. — Ὁρησκεία καὶ Ἐπιστήμη, σ. 170. — Ἡ πνευματικὴ ἀντίστασις τῆς Ἐκκλησίας, σ. 170. — Δὲν σημαίνει σκοταδισμόν, σ. 170. — Δεδικαιολογημένη καταγγελία, σ. 171. — Συνταρακτικοὶ ἀριθμοί, σ. 171. — Θεοδόσιος Σπεράντσας, σ. 190. — Πρωτοφανὴς ἀπόπειρα, σ. 190. — Ἀξιέπαινος δραστηριότης, σ. 190. — Παιδεία ἄνευ ἰδεολογίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ, σ. 191. — «Ἀρρήκτως συνδεδεμένοι μετὰ τῆς Ἐκκλησίας», σ. 191. — Πρὸς προστασίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θησαυρῶν, σ. 191. — Παρήγορος διαπίστωσις, σ. 217. — Ἐχουν ὡς θεμέλιον ἱστορικὰ γεγονότα, σ. 217. — Πατριαρχικὴ καταγγελία, σ. 218. — «Πέρα πεδῆλων», σ. 218. — Τὸ ζήτημα τοῦ Πολιτικοῦ γάμου, σ. 218. — Πρὸς περιστολήν τῆς χυδαιολογίας, σ. 218. — Αἱ Ἑλληνο-

βουλγαρικοί σχέσεις, σ. 246. — «Στενά δεμένη με τις ρίζες, σ. 246. — 'Επί τῷ 'Ιωβηλαίῳ, σ. 246. — 'Η θρησκεία ἐν Τσεχοσλοβακία, σ. 246. — 'Ωραία πρωτοβουλία, σ. 247. — «Προσφορά στὸν ἴδιο τὸν Θεόν», σ. 247. — Κύκνειον ἄσμα, σ. 247. — Πρὸς δημιουργίαν κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς συνειδήσεως, σ. 269. — 'Η 'Επίσημος ὑποδοχὴ τοῦ νέου Θεολόγου 'Ακαδημαϊκοῦ, σ. 269. — Σημεῖα ἄξια ἐξάρσεως, σ. 270. — Τὸ ἀληθὲς θεμέλιον τῆς Εἰρηνοφίλου Κινήσεως, σ. 270. — 'Επὶ τῇ ἐντάξει στὴν Ε.Ο.Κ., σ. 286. — Μικροταινίαι Σιναϊτικῶν Κωδίκων, σ. 286. — Ρηξικέλευθοι σκαπανεῖς, σ. 286. — Διακηρύξεις 'Ιουδαίου καθηγητοῦ περὶ τῆς 'Αναστάσεως τοῦ Κυρίου, σ. 286. — 'Επὶ τῇ δεκαετηρίδι, σ. 287. — Διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀνηλίκων, σ. 287. — 'Η ἐνωτικὴ δύναμις, σ. 315. — Αἱ ἐπιπτώσεις ἐκ τῆς ἐντάξεως εἰς τὴν Ε.Ο.Κ., σ. 315. — 'Η μελέτη τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ Κανονικῶν Διατάξεων, σ. 315. — 'Η εὐσέβεια τοῦ Πολωνικοῦ λαοῦ, σ. 316. — 'Ελπιδοφόρος διαπίστωσις, σ. 316. — 'Ο Πολιτικὸς Γάμος, σ. 316. — «'Η 'Εκκλησία ἐν τῇ Λατρείᾳ», σ. 348. — Πρὸς τιμὴν τοῦ Μ. Βασιλείου, σ. 348. — Τὸ ἐκδοτικὸν ἔργον τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας», σ. 348. — 'Η ἐν Κύπρῳ κατάστασις, σ. 349. — 'Ο ἱερὸς χαρακτήρ τοῦ γάμου, σ. 349. — Παπικαὶ δηλώσεις διὰ τὴν ἐνότητα 'Ορθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, σ. 373. — Οἱ "Ἕλληνες ἐν τῇ Ε.Ο.Κ., σ. 373. — "Ἐδραι 'Ορθοδόξου Θεολογίας εἰς Ρωμαιοκαθολικὰς Θεολογικὰς Σχολὰς, σ. 374. — Τὸ ἐν Μασσαλία 'Ορθόδοξον Κέντρον «'Ο ἅγιος Εἰρηναῖος», σ. 374. — Λατρεία καὶ Διακονία, σ. 374. — Τὰ θεμέλια τοῦ ὑγιοῦς φεμινισμοῦ, σ. 375. — «Σύμβολον ποθεινὸν καὶ ἐπέραστον», σ. 404. — 'Ο 'Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων 'Αθηναγόρας (†), σ. 404. — 'Η σοφία τῶν Πατέρων τῆς 'Ερήμου, σ. 404. — 'Αντίκρουσις Παπικῶν ἀπόψεων, σ. 405. — 'Ολέθριαι ἐπιπτώσεις, σ. 405. — 'Η φρενίτις τῶν ἐξοπλισμῶν, σ. 405. — «'Υποβόσκων μέγας κίνδυνος», σ. 425. — Τὸ μορφωτικὸν 'Ιδεῶδες, σ. 425. — Πρέπει νὰ γράψωμεν ἐκ νέου τὴν 'Ιστορίαν μας, σ. 425. — Εὐδοίωνα σημεῖα, σ. 425. — Θεατρικὰ ὀλισθήματα, σ. 426. — «'Απελευθέρωσις... τῶν ἀφροδισίων», σ. 426. — «Μὲ τὴν δύναμιν τοῦ 'Αγίου Πνεύματος, σ. 446. — «Σωτήριος Κιβωτός», σ. 446. — 'Αστασίαστον καιονικὸν στοιχεῖον», σ. 446. — Γεώργιος Φλορόφσκυ, σ. 447. — Διὰ νὰ τελεσφορήσῃ ἡ προσπάθεια, σ. 447. — 'Η ὑγῆς θρησκευτικότης, σ. 447. — Πραγματοποιήσις τοῦ ἰδεώδους «Universitas», σ. 467. — Νὰ μὴ ὑφίστανται

ἀποδυνάμωσιν, σ. 467. — Τὸ Κατχητικὸν ἔργον τῆς 'Εκκλησίας, σ. 467. — 'Η 'Εκκλησιαστικὴ 'Αλήθεια, σ. 467. — 'Η ἐνότης τῆς 'Ορθοδοξίας, σ. 492. — Πῶς δύνανται νὰ παραμένουν ἀπαθεῖς, σ. 492. — 'Ο ἱερὸς χώρος τοῦ Σινᾶ, σ. 492. — 'Εκπλήρωσις ἐθνικοῦ χρέους, σ. 492. — 'Η 'Ἑλλ. Παιδεία ἐν 'Αμερικῇ, σ. 493. — «'Ημέρα ἀγάπης», σ. 527. — 'Η συνάντησις τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, σ. 527. — 'Η μορφή τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, σ. 528. — 'Ορθόδοξος Θεολογία καὶ Τεχνολογία, σ. 528. — 'Αστοχος ἀγανάκτησις, σ. 528. — 'Απαράδεκτος κατάστασις, σ. 529. — Τὸ ἐμπόριον τῆς ἐλπίδος, σ. 529.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Κ ω ν. Γ. Μ π ό ν η, 'Ακαδημαϊκοῦ, 'Ελληνικὴ Θεολογικὴ Βιβλιογραφία (ΕΘΒ), σ. 22. — Π. Β. Π ά σ χ ο υ, «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», 'Επίσημον Δελτίον τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος. ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ τόμων Α' (1923-1924) — Ν' (1973), συνταχθὲν ὑπὸ 'Αδαμ. Στ. 'Ανεστίδη, Πρόλογος Κ. Γ. Μπόνη, Καθηγ. Παν. 'Ακαδημαϊκοῦ, (τόμ. Α', σελ. ΟΘ'+1-567. Τόμ. Β'. σελ. ιγ'+573-1068) 'Αθήναι 1978, σ. 22. — Κ ω ν. Γ. Μ π ό ν η, Τοῦ δόσιου Πατρὸς ἡμῶν 'Ιωάννου τοῦ Σιναΐτου ΚΛΙΜΑΞ. Εἰσαγωγή-κείμενον-μετάφρασις-σχόλια-Πίνακες ὑπὸ 'Αρχιμ. 'Ιγνατίου, 'Εκδοσις 'Ι. Μ. τοῦ Παρακλήτου, 'Ωρωπὸς 'Αττικῆς 1978, σ. ιβ'+455, σ. 46. — Κ ω ν. Γ. Μ π ό ν η, Παντελεήμονος Καρνανικόλα, Μητροπ. Κορίνθου, Σικυῶνος, Ζεμενοῦ, Ταρσοῦ καὶ Πολυφέγγους, ΑΓΙΟΛΟΓΙΟΝ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΝ. 'Εκδόσεις «Πνοή» 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Κορίνθου. Κόρινθος 1977, σσ. 552, σ. 157.—Κ ω ν. Γ. Μ π ό ν η, Θεοδώρου Ξύδη, Βυζαντινὴ ὕμνογραφία. 'Εκδόσεις «Νικόδημος» 1978, σσ. 572, σ. 171. — Τ ο ῦ α ὕ τ ο ῦ, Π α ν α γ. 'Ι ω. Μ π ο ὑ μ η, Δρος Θ., Συνέπειαι τῆς ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων Ρώμης-Κωνσταντινουπόλεως, 'Αθήναι 1976, σελ. 260, σ. 222. — 'Ι α κ ά β ο υ Σ ω φ ρ ο ν ι ά δ η, Διακ., Βασιλείου Θ. Σταυρίδου, Καθηγ., Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι 1860 — σήμερον. Τόμος Β'. Θεσ/νίκη 1978, σ. 251. — Κ ω ν. Γ. Μ π ό ν η, Καθηγ. Παν. 'Αθηνῶν, 'Ακαδ., Π. Β. Πάσχου, 'Ο Ματθαῖος Βλάσταρξ καὶ τὸ ὕμνογραφικὸν ἔργον του. 'Ιδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Θεσ/νίκη 1978 (Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ), σ. 252. — Τ ο ῦ α ὕ τ ο ῦ, 'Επετηρὶς τῆς 'Ι. Μ. Μεσσηνίας, 1979, σσ. 176, σ. 254. — Τ ο ῦ α ὕ τ ο ῦ, Σπύρου Π. Ζερβοῦ, Τῆς Λευτεριάς,

Ἀθήνα 1977, σσ. 18, σ. 254. — Σ πύρου Ζερβοῦ, 1940, Ἀθήνα 1978, β' ἔκδοση, σσ. 276, σ. 254. — Σ πύρου Ζερβοῦ, Στὰ Μαρμαρένια Ἀλώνια, Ἀθήνα 1978, σσ. 36, σ. 254. — Κων. Γ. Μπόνη, Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Κ. Παπαγιάννη, Προσφορά στὸν ἄρρωστο ἀδελφό, Ἀθήνα 1978, σ. 63 (μικροῦ σχήματος). Ἀδελφότης Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ», σ. 254. — Τοῦ αὐτοῦ, Παντελεήμονος Κ. Καρανικόλα, Μητρ. Κορίνθου, Κλείς Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων, Ἀθήνα 1979, σελ. 381, σ. 318. — Τοῦ αὐτοῦ, Μητρ. Λευκάδος καὶ Ἰθάκης Νικηφόρου, ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ. Ἡ γλῶσσα τῆς καρδιάς. Ἐκδ. δευτέρα βελτιωμένη, Ἀθήνα 1972, σσ. 46, σ. 319. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, Ἀρχιεπ. Κων/λεως τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐκ χροῦ τῆς Ἱ. Γυναικείας Μονῆς τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου Νάξου. Ἐπιμελεία Σεβ. Μητροπ. Μηθύμνης κ. Ἰακώβου. Μυτιλήνη 1978, σσ. 37, σ. 351. — Τοῦ αὐτοῦ, Πρωτ. Κων. Μ. Φούσκα, ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ—ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ Μ.Ε. (Ἡ θέσις καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Ἐκπαίδευσιν). Ἀθήνα 1978, σελ. 70, σ. 351. — Τοῦ αὐτοῦ, Μιχ. Κ. Μακράκη, Θάνατος καὶ Ἀνάστασις εἰς τὸν Α. Τολστόη (ἡ Ἡ αἴσθησις τοῦ θανάτου καὶ ὁ πόθος τῆς λυτρώσεως εἰς τὸν Α. Τολστόη ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἀναφορᾷ πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ Ἀνάστασις) διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία, Ἀθήνα 1978, σχῆμα 8ον (17Χ24), σσ. 416, σ. 377. — Τοῦ αὐτοῦ, Πρωτ. Κων. Μ. Φούσκα, Γρηγορίου Θαυματουργοῦ ἡ κανονικὴ ἐπιστολή, σ. 379. — Σ πυρίδωνος Δημ. Κοντογιάννη, Παντελεήμονος Κ. Καρανικόλα, Μητρ. Κορίνθου, Κλείς Ὁρθοδόξων Κανονικῶν Διατάξεων, Ἀθήνα 1979, σελ. κβ' + 381, σ. 379. — Κυριάκου Τσοῦρου, Mario Girardi, σ. 381, 382. — Ἰωάννου Γρηγ. Τιμαγένη, Ἐπιτίμ. Γεν. Ἐπιθεωρ. Μ.Ε., August Leidl, Dr. Th., Prof. der Univ. Passau. «Die primatsverhandlungen auf dem conzil von Florenz als antwort auf dem westliche Konzilivismus und die östliche Pontarchietheorie» σ. 430. — Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Καθρεπτιδῆ, Κλείς Πατρολογίας-βυζαντινῶν Συγγραφέων, ὑπὸ Δωροθέου Σχολαρίου (πρόην Μητροπολίτου Λαρίσης τοῦ Θεσσαλοῦ), Πρώτη ἔκδοσις 1879, σ. 470. — Τοῦ αὐτοῦ, Τιμοθέου Κ. Κιλιφῆ, Στὰ βᾶθη, Ἀθήνα 1979, σελ. 122, σ. 470. Ἰ. Γ. Γ., «Ριζάρειος Ἐκκλη-

σιαστικὴ Παιδεία», Τ. Α'. Ἐπιστοσία Καθηγ. Ἀνδρέου Ι. Φυτράκη, Σχ. 8ον, Σελ. 367. Ἐν Ἀθήναις 1978, σ. 532. — Δημ. Βερυκίου, Θ. Φ., Καλ. Παπαθανάση - Μουσιοπούλου, Λαογραφικὰ Θράκης Α', Ἀθήνα 1979, σελ. 264, σ. 534.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

- Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σ. 127, 317, 531.
 Ἱερὰ Σύνοδος, σ. 91, 248, 405, 426, 468.
 Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, σ. 469.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας-Φιλαδελφείας, σ. 21, 44, 249, 318.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, σ. 22.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας, σ. 191.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας-Λαυρεωτικῆς, σ. 219.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης, σ. 427.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Μηθύμνης, σ. 219, 376.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Νικαίας, σ. 21, 531.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς, σ. 531.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Πατρῶν, σ. 69.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Σύρου, σ. 350.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος, σ. 219, 248, 377, 493.
 Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, σ. 45, 155, 192, 532.
 Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, σ. 317.
 Ἀρχιεπισκοπὴ Κρήτης, σ. 220, 224, 249, 271, 448.
 Ἐκκλησία Βουλγαρίας, σ. 250.
 Ἐκκλησία Σερβίας, σ. 250, 376.
 Ἐκκλησία Ἀλβανίας, σ. 271.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Γαλλίας, σ. 70, 91, 420.
 Ἱερὰ Μητρόπολις Σουηδίας, σ. 157, 469.

ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἡ Μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὴν Ἱ. Μ. Πειραιῶς, σ. 288. — Ἐπίσκεψι τοῦ Σεβ. Ν. Σμύρνης στοὺς Ἀγ. Τόπους, σ. 288. — Ὁ Σεβ. Ζιχνῶν στοὺς

Ἀκρίτες, σ. 288. — Ἐκδηλώσεις στὴν Ἱ. Μητρ. Θεσσαλιώτιδος, σ. 288. — Ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησ. Σχολή τιμᾶ τὸν Μ. Βασίλειο, σ. 288. — Ἀπὸ τὸ Πνευματικὸ ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν, σ. 350. — Ἐνθρονίσεις νέων Ἐπισκόπων στὴν Ἀμερική, σ. 350. — Ἡ Ζάκυνθος γιόρτασε τὸν Προστάτη της Ἅγιο, σ. 406. — Παγκόσμιο Συνέδριο Ὁρθόδοξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν, σ. 406. — Οἱ δραστηριότητες τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βεροίας, σ. 406. — Ἐξορμήσεις στὰ χωριὰ τῆς Ἱ. Μητρ. Δημητριάδος, σ. 406. — Πέντε χρόνια ἀρχιερατείας τοῦ Σεβ. Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυρίδωνος, σ. 428. — Χιλιάδες λαοῦ εἰς τὴν Παναγίαν τῆς Τήνου, σ. 428. — Νέα Ἱερατικὴ Σχολή εἰς τὴν Ἱ. Μητροπολιν Καλαβρύτων, σ. 428, 429. — Ριζάρειος Ἐκκλ. Σχολή, σ. 350. — Τὸ Ε' Ἱερατικὸν συνέδριον τῆς Ἱ. Μ. Λάμπης καὶ Σφακίων, σ. 427.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Παν. Ι. Ζέπου, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁ Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς καὶ τὸ μῆνυμα τῶν Δελφῶν, Ἀθήναι, σσ. 12., σ. 96.

Ἰω. Καλογήρου, Καθ. Παν/μίου, Ἡ φιλοπατρία εἰς τὸν βίον, τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Ἀνάτ. ἐκ Περ. «Γρηγ. Παλαμάς» 61 (1978), Θεσ/νίκη 1978, σσ. 30, σ. 96.

Τοῦ αὐτοῦ, Διεθνῆ Συνέδρια περὶ τῆς Παρθένου Μαρίας εἰς τὴν Ρώμην (12-17 καὶ 17-21 Μαΐου 1975), Θεσ/νίκη 1976, σσ. 122, σ. 96.

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγ. Παν., Ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη, Ἀθήνα 1978, σσ. 115, σ. 96.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀπ' τῆ φάτνη ὡς τὸ Μνημεῖο τὸ κενό, (Βιβλία Δεύτερο-Ἐκκλησιαστικῆς Θεολογίας), Ἀθήνα σσ. 90, σ. 96.

Τοῦ αὐτοῦ, Ψυχολογία καὶ Ὁρησκευτικὴ ζωὴ (Μετάφραση ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά), Θεσ/νίκη 1978, σσ. 210, σ. 96.

Ἱερὰ Μ. Μεσσηνίας, Τὸ Ἄσυλον Ἀνιάτων «Ἡ στέγη τῆς Ἐκκλησίας», Ἀθήναι 1977, σσ. 38, σ. 96.

Μητροπ. Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας Τιμοθέου, Κοντὰ στὸν ἄρρωστο, ἔκδ. «Παναγία Καλυβιανή», Ἡράκλειον Κρήτης 1978, σσ. 91, σ. 96.

Τίτου Ἐμμ. Ματθαϊάκη, Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου,

Ὁ Γυναικεῖος Μοναχισμὸς, Ἀθήναι 1978, σσ. 216, σ. 90.

Νικηφόρου, Μητροπ. Λευκάδος καὶ Ἰθάκης, Τὰ δάκρυα (Ἡ γλῶσσα τῆς Καρδιάς), Ἀθήναι 1972, σσ. 48, σ. 96.

Δημητρίου Ἰω. Κρικῶνη, Δρ. Φιλ. Θεολ., Ὁ Ἄνθρωπος ὑπὸ τὸ φῶς τῆς συγχρόνου Φιλοσοφικῆς καὶ Θεολογικῆς θεωρήσεως, Ἀθήναι 1977, σσ. 16, σ. 96.

Γ. Β. Ἀντουράκη, Αἱ Μοναὶ Μυριοκεφάλων καὶ Ρουστικῶν Κρήτης μετὰ τῶν Παρεκκλησιῶν αὐτῶν (Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν Χριστιανικῶν μνημείων), Ἀθήναι 1977, σσ. 196+60 πίν., σ. 96.

Βασ. Θ. Σταυρίδου, Οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι 1860-Σήμερον (Ἡ Πατριαρχικὴ Τάξις) Β' Κείμενα, Θεσ/νίκη 1978, σσ. 328, σ. 96.

Ἀρχιμ. Δανιήλ Γ. Ἀεράκη, Πότε καὶ πῶς κοινωνεῖς, Ἀθήναι 1978, σσ. 87, σ. 96.

Ἐφης Κοκκίνη, Τὰ Χριστούγεννα ἐνὸς ὄρφανοῦ (Νουβέλλα), Ἀθήνα 1978, σσ. 64, σ. 96.

Ἀσημίνας Π. Δεδούση, Ἡ φωνὴ τῆς καρδίας (Τὸ ἡμερολόγιον μιᾶς Μητέρας). Ἐκδοσις Χριστιανικῆς Ἐνώσεως «Ἡ Ἑλπίς», Ἀθήναι — Δεκέμ. 1977, σσ. 205, σ. 96.

Πάνταινος, Ἐπίσ. Δελτ. Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, ἔτος 70ὸν, Μάρ.-Ἀπρίλ. 1978, Ἀριθ. 3-4, σ. 96.

Ἑλληνοχριστιανικὴ Ἀγωγὴ, Μηνιαῖον Παιδαγωγικὸν Περιοδικόν, ἔτος ΛΑ', Ἀθήναι 265, Ἰούνιος 1978, σ. 96.

Μνημοσύνη, Ἐτήσιον Περιοδικὸν τῆς Ἐταιρείας Ἱστορικῶν Σπουδῶν ἐπὶ τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, τόμ. ΣΤ' 1976-77, Ἀνάτυπον, ἐν Ἀθήναις 1977, σσ. 33, σ. 127.

Ἀπόστ. Βαρνάβας, Ἐκκλ. Περιод., Ὁργανον τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, Περ. Γ', τόμ. ΛΖ', Ἰαν.-Μάρτ. 1976, τεύχ. 1-3, ἐν Λευκωσίᾳ 1976, σσ. 44, σ. 127.

Ἡπειρωτικὴ Ἐστία, Μηνιαία Ἐπιθεώρησις, ἔτος ΚΣΤ', τεύχος 307-308, Νοέμ.-Δεκέμ. 1977, καὶ ἔτος ΚΖ', τεύχος 313-314, Μάιος-Ἰούνιος 1978.

Ἀρμενόπουλος, Εὐρετήρια ἔτους 1977, Τόμ. ΛΑ' 1977. (Μηνιαία Νομικὴ Ἐπιθεώρησις. Ἐκδίδεται ἀπὸ τὸν Δικηγ. Σύλλογο Θεσ/νίκης), Θεσ/νίκη, σ. 127.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προκηρύξεις Ἐκλογῆς Ἱεροκηρύκων, σ. 175, 255, 272, 384, 495.

Προκηρύξεις Ἐκλογῆς Ἱερέων, σ. 23, 24, 47, 71, 94, 127, 159, 175, 176, 223, 271, 272, 319, 320, 352, 382, 383, 384, 406, 407, 408, 432, 448, 470, 471, 472, 495, 535.

Προκηρύξεις Ἐκλογῆς Ἱεροδιακόνων, σ. 24, 70, 71, 94, 159, 175, 223, 254, 255, 320, 382, 383, 407, 432, 471, 495, 535.

Προκηρύξεις Ἐκλογῆς Ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων, σ. 47.

Κλητήρια Θεσπίσματα καὶ Ἐπικρίματα — Ἀνακοινώσεις, σ. 24, 71, 72, 94, 95, 128, 159, 224, 255, 384, 408, 472, 496.

Πρόσληψις Ἱεροδιδασκάλων, σ. 176, 224.

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν μαθητῶν εἰς Ριζάρειον, σ. 255.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν παρὰ τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ κ. Σεραφεῖμ τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Σερβίας κ. Γερμανοῦ, σ. 53. — Ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν παρὰ τῷ Ἐξοχωτάτῳ Προέδρῳ τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνῳ Τσάτσῳ, σ. 57. — Στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν ἀφιξὴν εἰς Αἴγινα διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἀγίου Νεκταρίου τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ, σ. 77. — Κατὰ τὴν Ἱ. Ἀκολουθίαν εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν Κατερίνης μὲ συμμετοχὴν τῶν ἐπισήμων καὶ χιλιάδων λαοῦ, σ. 101. — Ὁ Σεβ. Μητροπ. Κίτρους κ. Βαρνάβας ἐπιδίδων, παρουσίᾳ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, εἰς τὸν Ἀγιώτατον Πατριάρχην κ. Γερμανὸν τὸ νέον περὶ τῆς Δικονομίας τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἔργον του, σ. 105. — † Ὁ Σεβ. Μητρ. Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Νικηφόρος, σ. 111. — † Ὁ Σεβ. Μητρ. Καρπενησίου κ. Νικόλαος, σ. 117. — Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας ἀεὶμνηστος Θεοδόσιος Σπεράντσας, σ. 239. — Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας Σεβασμ. Μητροπ. Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κυρὸς Νικηφόρος, σ. 268. — Τὰ μέλη τῆς ὑπὸ τὴν νέαν αὐτῆς σύνθεσιν Δ.Ι.Σ., σ. 391. — Ἀπὸ τὸ θεολογικὸν Συνέδριον πρὸς τιμὴν τοῦ Μ. Βασιλείου ἐπὶ τῇ 1600ῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, σ. 501, 503, 505.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου
ΤΙΤΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 15 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Γ. Μπόνης, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμοσ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Εἰς τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν.

Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, 1600 ἔτη ἀπὸ τὴν Κοίμησιν τοῦ Μ. Βασιλείου (379 1979), Ἑορτὴς καὶ Συνέδριον Θεολογικὸν (14-17 Ὀκτωβρίου).

Σεβ. Μητροπ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ μαρτυρία τῶν Θεολόγων εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Παρασκευοπούλου, Ἡ «Προσωπικότης τοῦ Κατηχητοῦ».

Ἀρχιμ. Κων. Φαραντάτου, Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον.

Ἡ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία τοῦ Σεβ. Μητροπ. Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Διονυσίου.

Ἀρχιμ. Λεωνίδου Πανταζῆ, Περὶ τῆς Ἱεραῆς Παραδόσεως.

Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδου, Χρονικὸν τελετῆς ἀποκαλυπτηρίων τοῦ Ἀρχιεπ. Κορινθίας Ἰωανῆ Κωνσταντινίδου.

Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Παρασκευοπούλου, Ἐπικήδειος Λόγος ἐπὶ τῇ εἰς Κύριον Ἐκδημίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπ. Κυθῆρων κυροῦ Ἱεροθέου.

Ἀρχιμ. Ἰγνατ. Πουλουπάτη, Ἀρχιμ. Χερουβεῖμ Καράμπελας.

Παρατηρήσεων στήλη.

Γρηγ. Θ. Στάθη, δρ. Θ., Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

Περιεχόμενα τοῦ Τόμου ΝΕΤ' (1979).

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 710.734

Προστάτης Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο ΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΡΙΑΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ο ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ, ΦΙΛΙΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΗΡΟΜΕΡΙΟΥ ΤΙΤΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1979 ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

† Η Α.Θ.Π. & ΟΙΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΟΡΕΣΤΗΣ ΛΟΥΡΙΑΝΣ

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

† Ο ΚΙΤΡΟΥΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ΗΛΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

† Ο ΓΥΘΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΘΑΡΕΙΟΣ

† Ο ΔΡΑΜΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ο ΓΟΡΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΠΑΝΤΕΛ. ΡΙΖΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

† Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

† Ο ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΚΩΝ)ΝΟΣ ΦΑΡΑΝΤΑΤΟΣ

† Ο ΠΡ. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΤΙΤΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ

† Ο ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΑΡΧΙΜ. ΛΕΩΝΙΔΗΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

† Ο ΤΡΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΠΡΩΤΟΠΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ

ΠΡΩΤΟΠΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΕΤΣΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΖΕΠΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

ΜΑΡΚΟΣ ΣΙΩΤΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΟΥΜΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ